NATIONAL LIBRARY
MAY 6 1972
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

B101/A/116/1+
1, 19

LATVIJA AMERIKĀ

LATVIAN LANGUAGE WEEKLY
NEWSPAPER FOR ALL LATVIANS

Published weekly by the
Latvija Amerika Publishing Limited
Business Office: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephone 465-7902. United States Editoral Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. SIMANE, 5324 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

22. N-RS. TREŠDIENA, 1972. G. 24. MAIJS 22. GADS

WEDNESDAY, MAY 24, 1972

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 50 centi

Amerikas latvieši apvienības 21. kongresā Klīvlendā 13. maijā ievēlētā jaunā valde, viesi no Eiropas un kongresa vadība. Pirmajā rindā no kreisās ģenerālsekretārs B. Albāts, vicepriekšsēde V. Spārniņa, Latv. centrālās padomes Vācijā pārstāvis V. Lēmanis, kongresa prezidija priekšsēdis J. Bungs, ALAs priekšsēdis I. Spilners un priekšsēža vietnieks A. Lejiņš, Pasaules brīvo latviešu apvienības priekšsēdis U. Grava un Zviedrijas latviešu centrālās padomes priekšsēdis I. Freimanis.

Darbs arī padomes locekļiem

LATVIEŠU NACIONĀLĀS APVIENĪBAS KANADĀ PAPLAŠINĀTĀ VALDES SĒDE 17. MAIJĀ TORONTO

Latviešu nacionālās apvienības Kanadā paplašinātajā valdes sēdē 17. maijā bija ieradies arī Heritage Ontario darbinieks Dž. Galuči un sēdes dalībniekus informēja par konferences iecerēm un paveiktajiem priekšdarbiem. Kā no paskaidrojumiem, tā arī LNAK darbinieku jautājumiem izrietēja, ka Heritage Ontario konference vairāk būs informātīvas dabas nekā politiski nozīmīga sanāksme etnisko grupu dažādo jautājumu apspriešanai, ieskaitot arī tā saucamo daudzkultūru problēmu. Bez oficiālajām etnisko grupu delegācijām konferencē aicinātas arī vairākas personas uz individuālas bazes, kādēļ jautājumu apspriešanā, kas paredzēti dažādās interešu vai darba sēdēs, galvenokārt būs individuāla pieeja, ne tik daudz atsevišķo nacionālitāšu interešu vai ierosinājumu iztirzāšana. Konferences nozīmi mazina arī apstāklis, ka nav paredzama rezolūciju vai lēmumu pieņemšana zināmos jautājumos. Tomēr LNAK valdes apstiprinātie delegācijas locekļi vienojās sapulcēties atsevišķā sēdē latviešiem interesējošo jautājumu pārrunāšanai un kopēja viedokļa pieņemšanai. Šādas sanāksmes jau notikušas vairākām citām etniskām grupu delegācijām.

Valdes priekšsēdis T. Kronbergs nolasīja bijušā LNAK padomes prezidija priekšsēža, tagad padomes locekļa, prof. A. Dreimaņa vēstuli, kurā viņš ieteic valdei un politiskai nozarei informātīvā darbā iesaistīt vairāk padomes locekļu un arī citas organizācijas. Vēstulē norādīts, ka labus panākumus devusi vietējā Londonas iecirkņa parlamenta locekļa J. Buchanana iepazīstināšana ar ALAs pārtulkoto 17 latviešu komūnistu vēstuli, un līdzīga pieeja būtu vēlama arī pārējo federālā parlamenta locekļu iepazīstināšanai ar pašreizējo stāvokli okupētajā Latvijā. Tāpat parlaments, prese, radio un televīzija būtu iepazīstināma ar latviešu petīciju genocīda apkarošanai, uzsverot arī Kanadas ministru prezidenta Trudo izvairīšanos šī jautājuma apspriešanai pieņemt LNAK pārstāvjus. Tādēļ ar petīcijas tekstu būtu iepazīstināmi visi LNAK padomes locekļi, aprādot

(Turpinājums 11. lp.)

Nemieri Lietuvā

Lietuvas otrā lielākā pilsētā Kaunā ar 306.000 iedzīvotājiem sadumpojušies vairāki tūkstoši jauniešu. Nemieri izcēlušies 18. maijā un turpinājušies visu dienu vēl 19. maijā, pēc tam kad 20 g. vecais lietuviešu jaunietis Romans Talanta 14. maijā aplējis sevi ar benzīnu un sadedzinājies, lai protestētu pret nebrīvību Lietuvā. Pašdedzināšanās notikusi pusdienas laikā, Kaunas dzīvākajā parkā, mūzikas teātŗa tuvumā.

Kaunas nemieros ar miliciju un padomju karaviriem cīnījušies vairāki tūkstoši jauniešu. No Kauņas saņemta informācija, ka ielu cīņās nonāvēti divi miliči, bet vairāki simti jauniešu apcietināti. Nav ziņu par cietušiem nemierniekiem.

Jaunieši izgājuši Kaunas ielās un saukuši: „Brīvību Lietuvai!" Tad metuši uz miličiem un sarkanarmiešiem rungas un akmeņus. Pilsētā vairākās vietās izcēlušies ugunsgrēki. Nemieru otrā dienā policijas spēki papildināti stacionētiem padomju armijas spēkiem, kas novietoti iekšējās kārtības uzturēšanai. Nemieru apspiešanā piedalījušās arī izpletņu lecēju vienības.

Komūnistu laikraksts „Kauno Tiesas" 20. maijā ziņoja par „pašnāvības upuri" un „nekārtībām ielās". Rakstā bija teikts, ka pie mirušā Romana Talanta atrasti personības dokumenti un piederumi, kas liecinot, ka viņš bijis „mentāli slims un lietojis narkotikas."

Kaunā stāvoklis vēl joprojām saspīlēts. Pēdējos sešos mēnešos trīs ar pus miljonu lietuviešu katoļu pārstāvju jau iesnieguši vairākas protesta notas padomju vadoņiem un Apvienotajām Nācijām par ticības brīvības apspiešanu okupētajā Lietuvā.

AP ziņojumā no Maskavas piezīmēts, ka „nacionālās aktīvitātes ir stipras visās trīs Baltijas valstīs, kuŗas Pad. savienība pievienoja sev 1940. gada jūnijā".

Niksons Maskavā

Pēc 36 stundu uzturēšanās Zalcburgā, Austrijā, ASV prezidents Niksons 22. maijā ieradās pirmā oficiālā apmeklējumā Maskavā. Vnukovo lidlaukā Niksonu sagaidīja padomju prezidents Podgornijs un premjērs Kosīgins, bet Kremļa pirmais vīrs, komūnistu partijas ģenerālsekretārs Brežņevs nebija ieradies, kas pārsteidza amerikāņu pārstāvjus.

Niksonu ar dzīvesbiedri pavadīja ārlietu ministrs Rodžers un prezidenta padomdevējs Dr. Kisingers. Sagaidīšana bija vēsa, korekta un oficiāla. Prezidenta motorkāde ar lielu ātrumu, 65 jūdzes stundā, devās uz Kremli. Niksons uzturēsies Pad. savienībā 8 dienas. Maskavieši klusēdami noskatījās prezidenta motorkādē. Vairāki simti drošības policistu nedeva viņiem iespēju sveikt ASV prezidentu un viņa dzīvesbiedri.

Pēc ierašanās Kremlī prezidentam bija 90 minūšu ilgas sarunas ar komūnistu partijas vadītāju Brežņevu. Vakarā spožajā banketā Kremlī prezidents Niksons aicināja abas lielvalstis izšķirties par mieru. Padomju prezidents Podgornijs atbildēja: „Mēs iestājamies par

(Turpinājums 10. lp.)

Tiks prasīts viss, preti dots nekas

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKĀ NO VAŠINGTONAS

● DIPLOMATA UN PUBLICISTA KONKVESTA ZĪMĪGAIS VĒRTĒJUMS
● KREMLIS GRIB DABŪT VISU, BET NEDOT PRETĪ NEKĀ. ● MASKAVA BAIDĀS NO VAŠINGTONAS PEKINGAS ASS. ● IDEOLOĢISKAS PRETIŠĶĪBAS AR PEKINGU NAV PĀRVARAMAS

Es nedomāju, ka kapitālistu zemēs „apspiestās" sievietes pagājušā nedēļā pārāk apskauda padomju trieciennieces, kas, slotām apbruņojušās, pēc Brežņeva pavēles centās noslaucīt Maskavas ielas tīrāk nekā jebkad agrāk. Šī Maskavas uzspodrināšanas akcija aizmēza projām arī pēdējās šaubas par eventuālu Savienoto Valstu prezidenta vizītes atsaukšanu. Par šādu iespējamību pēc Niksona dramatiskajiem soļiem Indoķīnas karalaukā taču it skaļi runāja pasaules preses lielākā daļa.

Divas dienas pirms lidojuma uz Maskavu prezidentu Niksonu apmeklēja Pad. savienības sūtnis Anatolijs Dobriņins, lai nodotu Niksonam optimistiska satura Brežņeva vēstījumu. Kad šīs rindas sasniegs mūsu laikraksta lasītājus, Niksons jau būs nostaigājis garām sarkanarmiešu goda sardzei Vnukovo lidostā. Kosīgins, Brežņevs, Podgornijs, ja ne viss politbirojs, būs itin sirsnīgi apsveikuši amerikāņu prezidentu, kas pirmo reizi ir padomju sarkanās imperijas varas viesis Maskavā. Kā zināms, tad pirmais Savienoto Valstu prezidents, kas baudīja sarkanā cara viesmīlību, bija Franklins Delano Rūzvelts. Līdz Maskavai viņš netika, bet ar Jaltā parakstītajiem līgumiem Rūzvelts pavēra durvis Kremlim gandrīz pus Eiropas pakļaušanai padomju varai.

Dabiski, var rasties jautājums, vai Niksona Maskavas brauciena rezultātā pasaules vēstures lapās eventuāli netiks ierakstīta jauna Jalta resp. jauna pasaules dalīšana, jauna, muļķīga amerikāņu kapitulēšana krievu prasību priekšā. Pats Niksons, atstājot Vašingtonu, gan brīdināja, lai no Maskavas brauciena nekādus sensacionālus brīnumus nesagaidot. Viņš izteica pārliecību, ka droši vien parakstīs stratēģisko atomieroču ierobežošanas nolīgumu, vienosies par dažiem tirdznieciskiem darījumiem un panāks nolīgumu arī par to, ka turpmāk pasaules izplatījuma pētīšanā amerikāņi sadarbosies ar krieviem. Niksons gan piebilda, ka sarunās ar Kremli tiks skarts arī Indoķīnas konflikts

(Turpinājums 24. lp.)

LATVIJA AMERIKĀ

Trešdiena, 1972. g. 24. MAIJS 22. N-RS

Latviešu nedēļas laikraksts. Iznāk treškdienās. Izdevējs — Latvija Amerikā Publishing Ltd. Atbildīgais redaktors KRIŠS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466, U.S.A. Tālrunis 994-7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. Šīmane, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744. Redaktors Austrālijā: Ed. Šmugajs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par gadu $21.00, 6 mēn. $11.50, 3 mēn. $6.00. Atsevišķa numura cena 50 centu.
Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.50 tekstā $5.00 pirmajā vai pēdējā lappusē $10.00 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendārā 50 centu par vienas slejas rindu katra datuma vienā numurā.

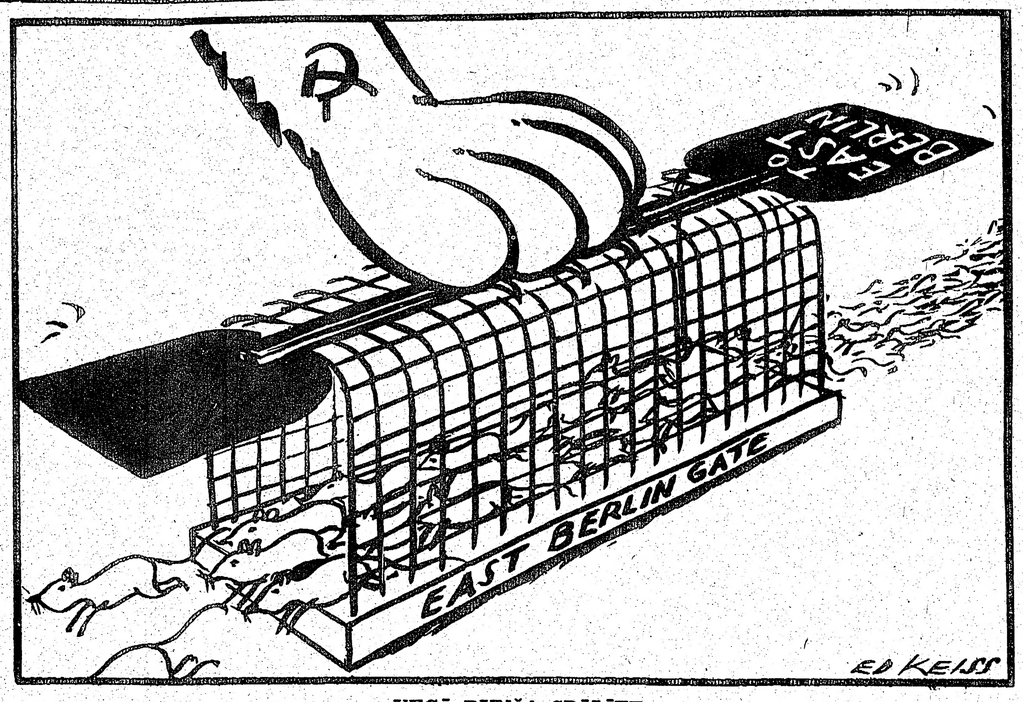

VECĀ RUNČA SPĒLĪTE

Abas Vācijas parakstījušas pirmo savstarpējo līgumu, paredzot brīvāku robežpāreju ceļotājiem. Austrumvācijas iedzīvotājiem atļaus apciemot rietumus „steidzamās ģimenes lietās".
Ed. Keiša karikatūra

DIVAS JAUNATNES

Ja Muhameds neiet pie kalna, tad kalnam jāiet pie Muhameda. Rīga līdz šim vēl nebija atbildējusi brīvās pasaules latviešu jauniešu pārstāvju ielūgumam sūtīt savu jauniešu delegāciju uz pasaules 2. jauniešu kongresu Anglijā. Rīgas jauniešu pārstāvjus laikam arī kongresā nesagaidīt. Un kas gan no tagadējās Rīgas tajā varētu piedalīties, ja ne instruēti komjaunieši, tie paši vēl stingrā čekas pārstāvju uzraudzībā, lai pateiktu varbūt jau iepriekš rūpīgi iemācītas frazes un tikpat klusi kā ieradušies, atkal aizbrauktu. Rīgas komjauniešu vadītāji, droši vien, izšķirušies savus pārstāvjus uz Angliju nemaz nesūtīt, jo ielūgumam nav pat atbildējuši. Nav vērts!

Toties trimdas laikrakstos parādījusies ziņa, ka beidzoties pasaules latviešu jauniešu 2. kongresam, grupa kongresa dalībnieku no Londonas izlidošot uz okupēto Latviju, šajā grupā piedaloties arī Amerikas latviešu jaunatnes apvienības valdes priekšsēdim Mārtiņam Zandbergam un citiem valdes locekļiem, nodēvējot šos braucējus par „Latviskā mantojuma grupu uz Latviju". Minēta arī dalības maksa, 495 dolari. Nav zināms, vai kādu daļu no tās segs no latviešu sabiedrības kongresam ziedotiem līdzekļiem vai katrs Rīgas apciemotājs maksās no savas resp. savu vecāku kabatas, par spīti tam, ka šie vecāki pirms 27 gadiem Latviju atstājuši kā politiskie trimdinieki, nevarēdami samierināties ar komūnistisko režīmu savā dzimtenē. Rīgā „Latviskā mantojuma grupu" sagaidīšot Pad. savienības tūrisma un komitejas kultūras sakariem ar ārzemēm pārstāvji. Ar to jau pateikts daudz.

Vai latviešu jaunieši, kuŗi rūpīgi instruētu grīdu pavadībā, kā to raksta kāds mūsu laikraksta lasītājs, tiks vadāti pa Rīgu „kā cāļi", gribēs un spēs ieturēt savu latvisko stāju? To laikam spēj iedrošināties tikai tā Latvijas latviešu daļa, kas pati cieš nebrīvību un dažkārt uzņemas pat risku, kas dotajos apstākļos jau līdzinās varonībai. Kā tas lasāms kādā citā vietā, Biruta Gailāne par Latvijas nacionālā karoga pacelšanu Rīgā sodīta ar 18 mēnešiem cietumā. Viens gads cietumā piespriests E. Liepiņai par to, ka saplēsusi okupācijas varas uzspiesto Padomju Latvijas karogu.

AP ziņu aģentūra 22. maijā vēstīja no Maskavas, ka Kaunā nemieros cīnījušies vairāki tūkstoši lietuviešu jauniešu ar policiju un padomju karavīriem, saucot: „Brīvību Lietuvai!" Nemieru apspiešanai piedalījušās pat izpletņu lēcēju grupas, jo policija un stacionētie padomju armijas spēki vien nespējuši nemierus apspiest. Līdzīgi čechu studentam Palakam, kas pēc padomju okupācijas sadedzinājās Prāgā, 20 g. vecais lietuviešu jauneklis Romans Talanta Kaunas parkā, mūzikas teātŗa tuvumā, 14. maijā aplējis sevi ar benzīnu un sadedzinājies. Tas bijis iemesls nemieriem, kas izcēlušies jaunekļa apbedīšanas dienā 18. maijā un turpinājušies vēl visu nākošo dienu. Ielu cīņās nonāvēti divi policisti. Vairāki simti jauniešu apcietināti.

Tie ir izmisuma saucieni, kas nāk no apspiestajām tautām ar dzīvības upuŗiem. Vai tie beidzot spēs atmodināt pasaules sirdsapziņu? Vai pēc šiem un tamlīdzīgiem izmisuma soļiem maz iespējams uzturēt kādus sakarus ar okupācijas varas pārstāvjiem, kaut vai visnevainīgākos dzimtenes apciemojumos? Ko tādā gadījumā teiks paša sirdsapziņa?

Divas un tomēr vienas tautas jaunatne. Vai tai būtu divas dažādas sirdis?

Lasītāju vēstules

DOMU MAIŅA

Latvija Amerikā 7. n-rā, lasītāju vēstuļu nodaļijumā, bija ievietota mana vēstule ar virsrakstu: „Interesanta grāmata", par Jāņa Zariņa sarakstīto grāmatu Kāvu gados . Pēc visas grāmatas izlasīšanas tagad mainu savas domas.

Inž. mežkopis **Adolfs Kēlers**,
Vinipegā

PAR DAUDZ KRITIZĒTĀJU

V. Brumelis 26. apr. Latvijā Amerikā kritizē latviešu skolas valdi un skolotājus. Visi latviešu skolas skolotāji veic lielu darbu mūsu tautas nākotnes labā. Viņi pelnījuši nedalītu sabiedrības atbalstu un pateicību. Mūsu bērniem bieži trūkst disciplīnas. To varam vērot skolas sarīkojumos, un skolas viesu dienā redzējām, ka daži skolēni traucē visas klases darbu. Pagājušā skolas padomes sēdē vecāku pārstāvji pieņēma lēmumu atbalstīt skolotāju disciplināros soļus. Laujot bērniem darīt, ko viņi grib, mēs neiemācīsim mīlēt latviešu skolu. Mīlestība pret latviešu tautu un valodu ir jāmācas arī mājās.

Skolas valdē darbojas kompetenti cilvēki, kuŗi strādā latviešu skolas labā. Kritizētāju mums vienmēr ir daudz, bet, diemžēl, bieži trūkst darba darītāju. Paldies E.L. Toronto par lasītāja vēstuli 5. aprīļa numurā.

Maija Kuze Toronto

IEROČU IENESANA BAZNĪCĀ

Izlasot A. Ozoliņa atbildi manai vēstulei „Bērna jautājums", nevaru saprast, vai nu viņš mani ir pārpratis vai ar nodomu grozījis tematu, lai nebūtu jāatbild uz jautājumiem, kuŗus biju ierosinājis. A. Ozoliņš, tā sakot, ar varenu spēku sāk plīvināt karogu un ar daudziem citātiem cenšas pierādīt, ka varoņi jāgodina.

Žēl, ka vēstules rakstītāju personīgi nepazīstu, bet varu droši teikt, ka savā laikā esmu vairāk stāvējis pie karogiem un vairāk varoņu godināšanu organizējis nekā viņš un daudzi no viņa kollēgām to vispār redzējuši. Arī savas asinis esmu lējis, cīnoties pret mūsu tautas ienaidniekiem. Savā vētulē šim jautājumam tomēr nemaz nepieskāros. Mans galvenais iebildums bija pret ieroču ienešanu baznīcā. Krustnešu laiki sen jau pagājuši, krusts ar zobenu kopā nesaderas.

Jājautā, vai tad tiešām vēl vienmēr ir cilvēki, kuŗi nesaprot, ka dievnams ir svēta vieta, kuŗā mums pazemībā būtu jāiet pielūgt Dievs un Viņa likumu priekšā visām cilvēku tā sauktajām tradicijām būtu jānobāl? Visa Kristus mācība taču ir dibināta uz mīlestības un piedošanas principa, ienaidniekus ieskaitot. Nekad ne Kristus, ne viņa mācekļi nav lietojuši varu.

Mēs taču neviens neesam svēti, un katru dienu apzināti vai neapzināti pārkāpjam Viņa mācību.

Daudzkārt launāk tomēr ir, ja cilvēki apzināti un demonstrātīvi nostājas dievnamā altāŗa priekšā kailiem zobeniem rokās, it kā sacīdami: „Tavi vārdi gan ir skaisti, bet lūk, mēs viņus tomēr nedomājam ievērot." Domāju, ka tas ir ne tikai grēks, bet arī apvainojums daudziem citiem.

Pēc manas vēstules parādīšanās abos latviešu laikrakstos, esmu novērojis kādu ļoti zīmīgu faktu, proti, tie cilvēki, kuŗiem šie jautājumi varētu būt skaidri, klusē. Agrāk vai vēlāk viņi tomēr būs spiesti atbildēt. Nobeidzot man jāatvainojas A. Ozoliņam, ka ar viņu nevaru debatēt par latviešu sociālistu vēsturi, jo Bruno Kalniņa grāmatas neesmu lasījis un arī nelasīšu.

O. Zvirgzdgrauds
Toronto

LATVIJAS JAUNIEŠI UN MĒS

Pēdējos gados vairāki jaunieši Latvijā atklāti un bezbailīgi demonstrējuši savu pretestību okupācijas varai un komūnistu partijai. Par Latvijas sarkanbaltsarkanā karoga pacelšanu Rīgā ar 19 mēnešiem cietumā sodīta Biruta Gailāne. Pagājušā gada 7. novembrī Rīgā viens gads cietumā piespriests E. Liepiņai par to, ka viņa norāvusi un saplēsusi „Padomju Latvijas" karogu. Ir zināmi arī gadījumi, kas liecina par pasīvu pretestību un nicināšanas izrādīšanu tiem, kas sadarbojas ar mūsu tautas brīvības iznīcinātājiem. Cerams, ka arī jaunatnes kongresa dalībnieki, kas no Londonas speciālā lidmašīnā dosies uz Rīgu, līdzbraucot arī Amerikas latviešu jaunatnes apvienības priekšsēdim Mārtiņam Zandbergam, demonstrēs savu patriotisko un pret okupantiem noraidošo stāju. Būtu ļoti nožēlojami un, no politiskā viedokļa raugoties, arī ļoti īsredzīgi, ja mūsu tautai tik liktenīgā laikmetā brīvās pasaules latviešu jaunieši ļautu, lai rūpīgi instruēti pavadoņi tos kā cāļus vadā pa Rīgu un Jūrmalas pilsētu, pat aicinot uzdzert augstas laimes „Padomju" Latvijai, kā tas parasti notiek ar „mīļiem tautiešiem, kas meklē sakarus ar laimīgo tautu dzimtenē". **Kāds, kas vāl negrib kapitulēt,**
Toronto

KĀPĒC TO NERĀDA?

Mācies redzēt un vēl jo vairāk dzirdēt, ka okupētās Latvijas apciemotāji -rāda tur uzņemtās krāsu filmas vai krāsainos uzņēmumus. Sevišķi plaši to darījis Pitsburgas universitātes mācības spēks Ģirts Puriņš, arī Čikagas Piecīšu dalībnieks. Par to bija rakstīts arī Latvijā Amerikā 22. marta numurā, atreferējot šos demonstrējumus Toronto. Negribu pieskarties ne uzņemtās filmas vērtībai, ne Ģ. Puriņa vērtējumam par turienes mākslas dzīvi, kas varētu būt objektīva. Mani vairāk gan pārsteidza vai nu referenta, vai arī rakstītāja „T. Ķ." konstatējums: „Rīgā šodien ir daža laba priekšrocība— ar valdības pabalstu ērta darbnīca un iespēja savus darbus pārdot privātiem kollekcionāriem, ja vien darbi ir pieprasīti." Kas tie par privātiem kollekcionāriem vai pieprasītājiem, nav zināms. Nav arī dzirdēts, ka šos mākslas darbus varētu pārdot kaut kur ārzemēs. Kas varētu šādus darbus iegūt – partijas dižvīri un citi labi atalgoti ļaudis? Taču ne strādnieki, kuŗiem bieži neatliek naudas pat labu apavu nopirkt; to mēs gluži labi zinām. Bet kādēļ pie tām lielajām „priekšrocībām" okupētā Latvija nav radies vairs neviens tāds Purvītis, Grosvalds, Matvejs, Kazāks, Rozentāls u. c.? Atkal mīkla! Tad vēl — rakstītājs saka: „Acij tīkamas bija Raimonda Paula un citu mākslinieku vasarnīcas Baltezera krastā". Bet kādi izskatās vienkārša strādnieka dzīvokļi un viņu „vasarnīcas" — to , lūk, neviens no okupētās Latvijas apciemotājiem ne pasaka, ne parāda, jo tas taču var nepatikt Rīgas un Maskavas režīma stutētājiem, un kamdēļ atstāt rūgtas atmiņas par sevi, kā tas bijis pāris citos gadījumos... Patīkamāk taču arī lasīt Dzimtenes Balsī par savu ciemošanos pozitīvu atsauksmi.

Ed., Mičigenā

LNF PASKAIDROJUMS

Latvijā Amerikā 15. marta numurā Lasītāju vēstulēs „Velna kalpi" rakstīts: „Igauņu informācijas biļetens Stokholmā Newsletter from behind the Iron curtain stāsta..."

Šo biļetenu jau gadiem ilgi izdod Latviešu Nacionālais Fonds un Igauņu informācijas centrs, kā tas arī rakstīts biļetena pēdējā lapā. Agrāk piedalījās arī lietuvieši. Pēdējo skaits Stokholmā šodien pavisam niecīgs.

Andrejs Eglītis
LNF ģenerālsekr. Stokholmā

NATIONAL LIBRARY

Emma Kalniņa Znotiņa

Villisa luga Sieviete rītsvārkā

SIDNEJAS LATVIEŠU TEĀTRA VIESIZRĀDE TORONTO

Mīlas trīsstūris ir tikpat vecs kā pati cilvēce un droši vien būs viena no populārākām ģeometriskām figūrām arī turpmāk. — Tā lasām Sidnejas latviešu teātŗa programmas īsā pārskatā par T. Villisa lugu Sieviete rītsvārkā. Ir tiesa, ka trīsstūris ir populāra figūra ģeometrijā. Grieķu matemātiķis un filozofs Pitagors (dzīvojis 6. g. s. pirms Kristus) strādājis daudz ap savu Pitagora teorēmu, ko skolas laikos nebija nemaz tik viegli saprast, atrisināt un pierādīt. Teorēmas atradējam Pitagoram būs bijis dziļāks pamats gar to darboties.

Saviem matemātiķa un zinātnieka meklējumiem sekodams, tas radījis vēl kādu tezi vai pat teorija: Zemes lodi tas nosaucis par „universa sirdi".

Par vecā Pitagora „universa sirdi" — zemi jādomā, skatoties Sieviete rītsvārkā. Arī lugai, tāpat kā universam, ir sava sirds, lai cik veikli vai neveikli autors šo sirdi rādījis ikdienišķajos notikumos un sarežģījumos. Tās sirds ir Lija Veikina Annijas Prestones lomā. Tēlotāja liekas dzimusi šai lomai, kas nav no viegli veicamām. Viņa paliek vienmēr centrā, lai arī šis centrs ir vientiesīga, bet neizmērojami bagāta sirds. Tēlotājai lomas vedumā nav tukšu vietu. Nav arī neviena domu un sajūtu gājiena, kam tēlotāja neticētu pati un neatslābstoši neliktu ticēt skatītājam. Nama mātes, pie tam neveiklas un neprašas nama mātes, dzīvi skatuvē tā dzīvo ar tādu jaudu, it kā tās sirdij būtu jāpulsē visam universam.

Tēlotāju šai kontinentā redzējām pirmo reizi; par viņu zināms, ka tā kopš 1956. gada veikusi 38 lielākas vai mazākas lomas; tā darbojas arī režijā, cittautu amatieŗu izrādēs, gūdama ievērību; tulko arī lugas (Sieviete rītsvārkā ir L. Veikinas tulkojums.) Tās ir ievērības cienīgas aktīvitātes, kas rada pārdomas. Kāds būtu Annijas Prestones tēlojums, ja tēlotāja pievērstos galvenokārt skatuves darbam vien, formas kopšanai gan ķermeniski, gan balss toņa maiņu drošākai pārvaldīšanai, pauzu pielietošanai vēl respektējamāk nekā L. Veikina to jau dara? — Pārdomām var būt tikai viena atbilde: Lija Veikina varētu būt latviešu lepums katrā skatuvē, arī katrā tautā; ar talantu aptīta, kā ar saviem visā Annijas lomā valkātajiem rīta svārkiem.

Nebūtu jāpiemin daudzas lielas un mazas labās lietas Annijas tēlojumā, bet atmiņā ilgi glabāsies viņas saruna ar dēlu Edvīnu, stāstot tam par tēvu, zinot, ka Edvīns nezina, ka tēvs krāpj viņu un arī viņa māti... Ir iss moments, klausoties mūziku ar populāro Pajacco dziedājumu... Kas to lai zina, kāpēc tas dzied tik skaisti... Laikam tāpēc, ka tas tieši tad bijis nelaimīgs, kad jātaisa joki, jo ir klauns... Tādi un vēl vairāk spēles momenti, kas reti kādai redzētai tēlotājai būtu veicami tā, kā to veica L. Veikina. Liels palīgs viņas tēlojumam būtu plašāka amplituda toņu maiņās, balsi modulējot. Tas tēlotājai būs nepieciešams citā raksturlomā, ja arī ne Annijai. Bet, tā jau lasām, Lija Veikina ir aktīva visādos darba laukos...

Laimīga izvēle ir arī ar Annijas partneri. Ivars Apelis Edvīna lomā maz vārdos, tāpat maz kustībām ir ievērojams atmosfairas radītājs un arī devējs savu radīto noskaņu partneriem. Valda Līce tēloja Hildu labāk nekā Kaleidoskopā redzētos raksturojumus. Viņai ir personības spēks. Tā „notur" lomu, kas pavedina uz pārspīlējumiem plaši un koncentrētā zīmējumā. Nevaļīgais Jāņa Ķauķa rūpju pilnais laulātais draugs ar nebeidzamu lekciju kaudzi augstskolā, karstasinīgu sievu, brēcošu bērnu, ar visu savu rūpēs saviebto vaigu bija tik mīļš, ka sievai Hildai varēja ticēt: to nevar atstāt mājā, lai vai jābrauc uz pašu Parīzi... Anita Apele sekretāres un mīļākās lomai pat raudot ievilka cietu un nežēlīgu baltu zobu virkni — kā nazi ugunīgi krāsotu lūpu makstī. Raksturs bija izturēts līdz īsajai sarunai ar Edvīnu, tad noplaka spēcīgajam partnerim pārņemot vadlīniju. Robertu Prestonu autors dievis ne visai skaidru, un tādēļ arī labajam raksturotājam, komiķim Uldim Siliņam, ne visai iedienīgu. Bet tēlotājs, varbūt ar režisora līdzdalību, to padara bālāku Annijas tēla izcelšanai. Iespējams.

Pēc izrādes starp drapērijām aizkulisēs, laipojot starp rekvizīšu saiņiem, kāds moments palicis prātā. — Lija Veikina stāvēja un turēja kādas vecākas sievietes roku. Abas klusi sarunājās. Nelikās, ka viņas būtu baziņas, drīzāk svešinieces, kas redzas pirmo reizi. Ejot garām abām stāvētājām, bija dzirdami vārdi, ko svešā teica Lijai Veikinai: „Lai Dievs tev palīdz, bērns!" Tad teicēja atsveicinādamās aizgāja, bet Lija Veikina palika stāvot un acīm sekoja svešajai domās atkārtojot aizgājējas vārdus.

Beigu skats no Villisa lugas Sieviete rītsvārkā Sidnejas latviešu teātŗa viesizrādē Toronto. No kreisās — Uldis Siliņš (Roberts Prestons), Lija Veikina (Annija Prestone) un Ivars Apelis (Edvīns Prestons).

Foto: J. Liģers

Alberts Eglītis

VIENMĒR VAIRĀK

Gribētu būt uz ceļa,
Pa kuŗu varētu aiziet
Prom no šajienes,
Neiztraucējot velnu;
Kuŗš tikko,
Sauli aizsegdams
Ar savu mutes ēnu,
Izdzēra manu vīnu,
Ilgi, ilgi raudzētu.

Mūsu laikraksta teātŗa kritiķe Emma Kalniņa-Znotiņa sarunā ar Sidnejas latviešu teātŗa režisoru I. Sveili šī teātŗa viesizrādē Toronto.

Foto: J. Liģers

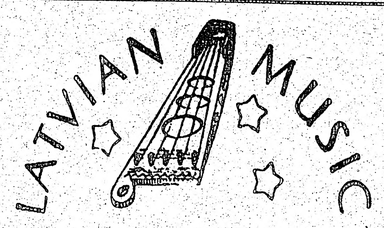

Mr. V. V. Kancāns
1900 West 3rd Street,
White Bear Lake,
Minn, 55110.
Tālr. GA 9-2517
Pārstāvji:
Latviešu grāmatnīcas

30cm LP40: PAULS SAKSS un viņa dziesma

Pauls Saksss orķestŗa pavadījumā dzied 14 skaņdarbus: Emīla Dārziņa un Jāņa Mediņa dziesmas, operu ārijas, tautasdziesmas un šūpuļdziesmas.

Skaņu mākslas lielmeistars

Latvju Enciklopēdija 2234. lappusē par P. Saksu: "... atklājas smalkjūtīgā mūzikālā personība un liriskā tenora perfektais slīpējums, spēja niansēt sīkāko pārdzīvojumu vibrāciju dziesmā; suminâts Dārziņa dziesmu tulks." Latvian Music: LP 40 atklāj P. Saksa talantu visā pilnībā, jo **nekad agrāk dziedoņa balss nav atskanējusi tik labas kvalitātes skaņu platē.**

Nopietnā, mūzikāli niansētā koncertā

Stilā nopietnā, mūzikāli ļoti niansētā programmā izskanēja Toronto koncertapvienības šīs sezonas pēdējais koncerts. Dziedāja Kalamazū jaukts koris Dziesmu Vairogs Arnolda Kalnāja vadībā.

Pirmajā programmas daļā pārdomāti izkārtotas oriģināldziesmas, bet otrā dzirdējām tautas dziesmu apdares. Koncertu ievadīja Jāzepa Vītola Lūgšana latvietim svešumā klīstot (E. Andersones teksts), kuŗā koris lielā pārdzīvojumā izteica lūgsnu dziesmā. Darbā skaisti veidots frazējums klusinātajās vietās, kaut sākumā augstajās balsīs neliels vibrato. Viktors Baštiks pārstāvēts divi kontrastējošām kompozicijām. Pirmā Trimdinieka dziesma (J. Rainis), techniski sarežģīta, ar iestrādātu Pūt vējiņi motīvu. Otra Senlatviete (Z. Lazda), liriska rakstura skaņdarbs, kuŗā skaisti caurvijas „līgo" sieviešu balsīs. Nobeigums tīrs, dzidrs, lielu kāpinājumu. Dziesma filigrāna — Baštika citos darbos mazāk pamanāms trauslums. Seko Jēkaba Graubiņa Bārenītis (K. Skalbe), izteikti skumju noskaņu. Solo dziedāja Daina Jumiķe — balss jauna, dzidra, sirsnīgi vienkārša.

Jau stipri izlīdzinātu dziedājumu visā korī varēja just Jāzepa Vītola Bērzs rudenī, kuŗā mūzika pilnībā atspoguļo Fr. Bārdas tekstu. A. Kalnājam pareizā pieeja, kā izbalansēt spēcīgākās vīru balsis, lai tās ne mirkli nepārskanētu liriski visklusāko pasāžu. Šī pati veiksme pieminama arī Helmera Pavasara Prelūdijā, kuŗā balsis nepārtrauktā plūdumā harmoniski modulē cauri visam darbam. Elpu maiņas šeit izstrādātas nevainojami, tāpat fražu nobeigumi. Gan izskaņa manuprāt varēja būt izturēta vēl ilgāka, līdzenāka.

Katrā ziņā no techniski grūtākām dziesmām bija Alb. Jēruma Mājas. Veronikas Strēlertes teksts komponistam devis vielu dažādām mūzikālām noskaņām, līdz ar to technikām. Dziesmu Vairogs savu uzdevumu veica ļoti pārskatāmi, tomēr varēja manīt zināmu koncentrēšanās piepūli, kas ierobežoja vienu otru zīmīgāku dinamisko kāpinājumu, tāpat tonālās nokrāsas varēja būt izteiktākas. Pirmās daļas nobeigumā skaistu kāpinājumu sasniedza Arnolda Kalnāja Dziesmai nerimt (A. Balka). Darbā iestrādāto baritona solo dziedāja Andrejs Kalnājs simpatiski, precīzi.

Programmas otrā daļa bija veltīta tautas dziesmai. Ādolfa Ābeles Es meitiņa kā rozīte nav no komponista zīmīgākajām, tomēr piešķīra visam vakaram it kā bezbēdīgāku noskaņu. Korim komponēts bezvārdu pavadījums, un soliste Sarmīte Kajaka raiti vijīgā melodijā risināja lietuviešu tautas dziesmas saturu. Jau daudz krāsaināka ir Vai būs laime. Šeit, it īpaši vīru balsis, ļoti izstrādātas, saliedētas. Arī Daina Jumiķe kā soliste likās daudz brīvāka kā sākuma daļā. Diriģentam veiksmīgi izdevās parādīt dziesmas dziļdomīgo, skumju apgaroto raksturu.

Sekoja Jāņa Norviļa Gani, kuŗā stāstošais elements solistēm — Nansijai Bērai un Sarmītei Kajakai. Koŗa dziedājumi stipri sarežģīti un, likās, dziesmas smagumu iznesa vīru balsis. Zīles vēsts konvencionālāka, tāpat vienkāršākās līnijās izstrādāta Nebrauc tik dikti, kuŗu dzirdējām pirmo reizi. No dziesmā pazīstamās melodijas izveidotas variācijas, un Kalnājs lieliski izcēla zīmīgos akcentus, kuŗi pēc manām domām ļoti raksturīgi šai apdarē.

Koncerta izskaņā koris vēlreiz parādīja savu technisko varēšanu, arī smalko ritma izjūtu A. Kalnāja dziesmā Pūti, pūti zilais vēji. Te balsis vietām sadalās gluži neiedomājamos veidos, tad atkal saliedējas gluži harmoniskā kopskaņā.

A. Kalnājs diriģē stūrainām, pasmagām kustībām, tomēr — cik smalki niansēta, bieži bezgala liriska izskan viņa vadītā dziesma! Ir sajūta, ka koris, iedziļinājies ikvienā skaņdarbā, nešaubīgi seko sava diriģenta vēlmēm, intensīvi pārdzīvojot un līdz ar to sniedzot klausītājam dzīvu, vijīgu mūziku.

Ilze Štrāle-Didrichsone

Mūsdienu cilvēces traģēdija

MARGITAS GŪTMANES DZEJOĻI ĒNU SPĒLES. ILGVARA ŠTEINA VĀKA ZĪMĒJUMS. IMANTAS MAZĀS SERIJAS IZDEVUMS.

Ir prieks lasīt šo mazo grāmatiņu. Tajā ir maz dzejoļu, bet daudz vērtību.

Margitas Gūtmanes dzeja ir laikmetīga, pat ļoti laikmetīga, bet autore ir tik apdāvināta un savdabīga, ka viņa ir pasargāta no daža laba mūsu „modernista" nelaimes: tukšu vārdu akrobatikas un meklētas, samākslotas oriģinālitātes. Ja Gūtmane ir laikmetīga dzejniece, tad tas nenozīmē, ka viņa mūsu skarbo, dzejnieces jūtīgajai dvēselei pat slepkavīgo laikmetu būtu akceptējusi bez pretestības, bez dumpīguma. Bet laikmets ir bijis stiprāks. Margita Gūtmane raksta: Pilnām saujām metu zibeņus,/ uzliesmoju sārtā/ atkausēt ledus lāses uz vaigiem,/ bet septītā stundā,/ sekunžu izrobotas,/ manas lūpas aizsegtas tiek./ Ko tagad vēl saucu,/ ir izplūdušā mērķa piesaukšana,/ ir tikai vairs zilbes,/ tālāk un svešāk un retāk.

Kas par prometejisku spēku un aktīvitāti! Bet šī aktīvitāte pārspēka varā ir apsikusi un kļuvusi par mūsdienās visai raksturīgo rezignāciju un nevarības sajūtu. Šī cīņa un tās zaudēšana ir radījusi Margitu Gūtmani — dzejnieci. Viņas dzeja ir līdz dziļumu dziļumiem izjusta un pārdzīvota. Šī dzeja nav kliedziens. Tā ir lietuvēna, laikmeta, izmocītas dvēseles čuksts. Nav ko brīnīties, ka dažs labs no visjūtīgākajiem dzejniekiem aiziet vientulībā un apklust, jo — pašreiz ir brīdis/ iemācīties nakts rokrakstu,/ pirkstgalos izjust atdzišanu/ un saklausīt čukstu zirnekļa tīklā,/ kad tajā sapinusies doma.

Tomēr Margita Gūtmane nav uzvarēta līdz galam, nav satriekta, nav sastingusi. Viņai ir dzejolis par „kādu es", kas nerimtīgi soļo pa apļa malu — „līdz sasniegts gals, līdz sasniegts sākums". Vai Raiņa mūžīgā ritēšana? Ne gluži, tomēr tas pats dzinējspēks, tā pati nerimtīgā kustība un kādas augstākas, pārlaikmetīgas likumības atzīšana: nav beigu, nav sastinguma — gals ir jaunas gaitas sākums. Dzejolis „Kāda ēna slīd savu ceļu" ir meistardarbs. Dzejnieces pesimistiskajam atzinumam „nebija nekā" varam pievienoties — nepievienoties, bet par to nav ko spriedelēt. Dzejnieks ir suverēns.

M. Gūtmanes dzejoļos ir daudz visai savdabīgu rindu, kas dod oriģinālas gleznas, piem.: Uz slīdošām kāpnēm,/ cauri augošam mēnesim,/ uzbraucu/ nakts trešajā stāvā (3. lp.);/ uz pamestajām kāpnēm/ klusums noskēja sevi — (17. lp.)

Dzejoļu rindas, arī pēc punkta, Gūtmane konsekventi sāk ar mazo burtu. Dažuviet viņa gramatiskās pieturas zīmes lieto, dažuviet ne. Lai nu tas dzejnieces ziņā! Tās pašas suverēnitātes dēļ... Vai rakstība bez gramatiskās likumības literātūrā „uzvarēs" un paliks uz visiem laikiem, tas gan ir visai apšaubāmi. Ir apsveicami, ka Gūtmane vismaz īpašvārdus raksta ar lielo burtu, piem. Sarkanā jūra, Jeruzaleme. Tāpat ir apsveicami, ka viņa nav pārspīlēti centusies pēc modernajā dzejā cītīgi meklētā (bet ne arvien atrastā) optiskā efekta. Dzejolī „nedēļa" vertikāli rakstītais vārds „krītu" ir vietā, jo tiešām dod optisku krišanas efektu. Tātad Gūtmane dzejas izteiksmes līdzekļus ne vien pārvalda, bet prot arī — savaldīt.

Margitas Gūtmanes Ēnu spēles ir neapšaubāma vērtība mūsu literātūrā, un grāmatiņas autore — viena no visspējīgākajām mūsu jaunās paaudzes dzejniecēm. Reti kāds vēl būs tik ģeniāli vienkārši un patiesi izteicis mūsdienu cilvēces traģēdiju: trūkst gaismas teicēju/ un labu vārdu —

Arnolds Apse

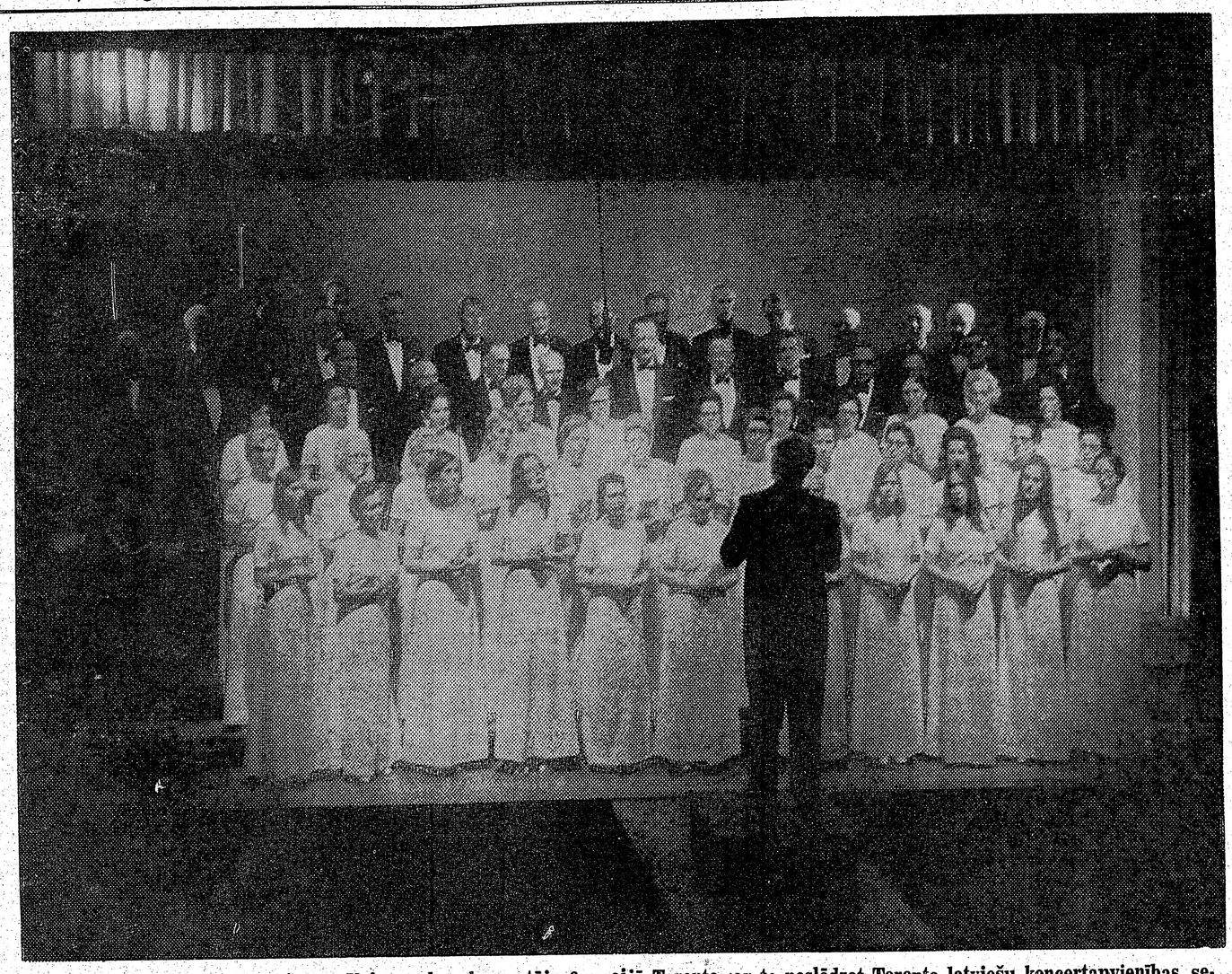

Kalamazū jauktais koris Dziesmu Vairogs, kas koncertēja 6. maijā Toronto, ar to noslēdzot Toronto latviešu koncertapvienības sezonas koncertus. Dziesmu Vairogs, kas nesen atzīmēja savas darbības atceres 25 gadus, ir vecākais laviešu koris Ziemeļamerikā. 25 gados iestudētas 207 dziesmas un sniegti pavisam 148 koncerti, bez tam vēl bijušas 200 cita veida uzstāšanās. No pirmās darbības dienas kori ar 75 dziedātājiem diriģē brīvmāksl. Arnolds Kalnājs. Foto: V. Cinis

Pirmais laikraksts un grāmata latviešu valodā

Latviešu preses biedrība trimdā, kā zināms, izsludinājusi 1972. gadu par Latviešu preses gadu. Pirmais latviešu laikraksts Latviešu Avīzes iznāca tieši pirms 150 gadiem — 1822. gada 5. janvārī Jelgavā. Tās redaktors bija mācītājs Kārlis Fricis Vatsons, bet to iespieda J. F. Stefenhāgena spiestuve Jelgavā. Šis laikraksts nebija brīvs laikraksts, kā to saprot brīvās demokratijas. To pilnīgi noteica baltvācu muižnieki.

Par šo pirmo latviešu laikrakstu informāciju atrodam Andreja Johansona grāmatā Latviešu literātūra (1953). K. F. Vatsons ir bijis skotu vai īru izcelsmes un darbojies par mācītāju Lestenes un Struteles draudzē. Viņš daudz interesējies par latviešu valodu, vēsturi un etnografiju, noteikti pretojies latviešu pārvācošanai un kādā vēstulē pasvītrojis, ka viņš vēlētos „padarīt latvietim viņa tautu par nāciju". Tomēr viņš nedrīkstējis šo savu viedokli atklāti popularizēt, vienīgi centies savā laikrakstā, kas iznāca reizi nedēļā, 4 lappušu formātā, rakstīt pēc iespējas daudz par latviešu lietām. Tomēr sakarā ar to radās pārmetumi no baltvācu aprindām. Tāpēc laikrakstā dominēja oficiālie iestāžu ziņojumi, kas nodrošināja laikraksta pastāvēšanu, jo visām pagasta valdēm bija pavēlēts to abonēt. Vatsons tomēr zināmu laikraksta daļu atvēlēja arī latviešu literātūrai. Tā piem. viņš iespieda Neredzīgā Indriķa dziesmas, bet pats pārtulkoja K. Donelaiša Gada laiku 1. dziedājumu, ar to pasvītrodams latviešu un lietuvju kopību.

Latviešu tautā sevišķi populārs bijis Jelgavas mācītājs Vilhelms Pantenijs (Pantenius, 1806—1849). Viņš rediģēja Latviešu Avīzes no 1833. — 1849. g. un izpelnījās latviešu cieņu kā Jelgavas mācītājs. Pat rakstīja savas draudzes piederīgajiem vēstules viņu dēliem krievu armijā, ar saviem spēkiem uzturēja savā draudzē 2 skolas, kuŗu skolotājus pats sagatavoja un pats arī atalgoja. Sevišķi zīmīgs bija viņa redaktora darbs Latviešu Avīzēs, kur ieteicis veicināt latviešu tautas nacionālo pašapziņu un domāt par materiālo un garīgo augšupeju.

Māc. Pantenija darbību pārtrauca neparedzēta nelaime: 1848. gadā Jelgavā izcēlās mēra epidēmija. Tas bijis buboņu (augoņu) mēris, pret kuŗu toreizējai medicīnai trūka jebkādu līdzekļu. Krievijas valdība nolēma pilsētu izolēt. Turīgākie pilsoņi to atstāja, un Jelgavā palika tikai latviešu amatnieki un kalpotāji — 4500 — 5000 cilvēku. Mācītājs V. Pantenijs viņus neatstāja un palika pilsētā kopā ar savu ģimeni. Viņam nebija nekādu ārstniecības līdzekļu, tāpēc viņš varēja tikai mierināt slimos un apbedīt mirušos.

Bet radās vēl jauna nelaime: pietrūka uztura līdzekļu. Apkārtnes zemnieki izlauzās naktī cauri kareivju posteņiem un meta pār žogu mācītāja dārzā gan miltus, gan kartupeļus, gan maizes klaipus. Mācītājs visu to sadalīja bada cietēju starpā. Rudenī, sakarā ar aukstāku laiku, mēris pamazām izbeidzās. Diemžēl, saslima pats Pantenijs, gan vieglā formā, un drīz izveseļojās. Bet vēlāk viņu pārsteidza gripa. Organisms bija tā novājināts, ka nespēja vairs pārvarēt šo vieglo kaiti, un Vilhelms Pantenijs nomira 43 gadu vecumā. Pēc nāves viņš ieguva vēl lielāku atzinību. Kad nelaiķi zārkā atveda Jelgavas kapsētā, tā bija tā pārpildīta ar raudošiem cilvēkiem, ka vācu mācītājs nevarēja nokļūt izraktā kapa tuvumā un bija spiests doties mājās. Stāvoklis nemainījās arī naktī, jo kapsētā ieradās arī viņa lauku draudzes locekļi, kas dienā strādāja klaušu darbos.

Otrā rītā kapsētā ieradās Jelgavas policijas priekšnieks līdz ar policistiem, lai nodibinātu kārtību. Bet kad viņš redzēja, kas kapsētā notiek, neuzdrošinājās neko uzsākt un ziņoja par stāvokli Kurzemes gubernātoram. Tas arī ieradies kapsētā, bet, brīdi palūkojies, noņēmis cepuri un, neteicis ne vārda, aizbraucis. Stāvoklis nemainījies arī nākamā naktī. Pantenija kapu izdevās aizbērt tikai trešās dienas rītā. Informāciju par V. Panteniju atrodam rakstnieka J. Sarmas rakstā Divi redaktori (V. Pantenijs un A. Vēbers), kas iespiests Latviešu preses biedrības publicētajā biletena Brīvais Vārds 12. numurā, Sidnejā, Austrālijā.

Par latviešu nebrīvo zemnieku aizkustinošo pateicību pret humāniem muižniekiem pastāsta G. Merķelis savā grāmatā Latvieši (1796. g.).

(Turpinājums 5. lp)

Glen Echo Lodge

uz skaistās Muskoka ezera salas.

Mājā gatavotas maltītes, somu pirts, volejbumbas spēle, teniss, peldēšana skaistā, smilšainā pludmalē, zvejas iespējas.

Mērenas cenas.

Rezervējiet istabas jau laikus!

Box 910, Gravenhurst.

Tel.: 1-705-687-5131, vai 1-705-687-4215

NATIONAL LIBRARY

Pirmais laikraksts un grāmata latviešu...

(Pārnesums no 4. lpp)

Latviešu zemnieki sevišķi iemīļojuši Liepu muižas baronesi Boiji. Kad tā aizbraukusi ciemos pie savas draudzenes, viņas zemnieki nākamā rītā atveduši svaigas zivis, ko naktī sazvejojuši. Kad draudzene piedāvājusi par tām naudu, kāds sirmgalvis teicis: „Dieva dēļ, vai tad jūs domājat, ka es, vecs vīrs, mazuma naudas dēļ iešu postīt savu nakts mieru? Nē, es zināju, ka mūsu lielmāte ir pie jums, un tas būtu kauns, ja mēs viņai ļautu atnākt ar tukšām rokām." Kad pie tās pašas muižnieces viesojies gubernātors, zemnieki savākuši putnus, zivis, un neviens par to neņēmis naudu. Pēc zemnieku apģērba un izturēšanās vien jau varēja manīt, kāds muižnieks pār viņiem valda. Šo gadījumu esmu minējis savā grāmatā Latvijas vēsture jaunā gaismā (Krolla kultūras biroja izdevums, Oak Parkā, Ill., 1968, 186. lp.). Par citiem Vidzemes humāniem muižniekiem esmu pastāstījis savā rakstā Garlībs Merķelis (Universitas, 24, 1969, 38—41. lp.).

Īsumā dažus vārdus par otru latviešu laikrakstu, kas maz pazīstams. Vidzemniekiem laikrakstu sāka izdot Rīgas Jāņa draudzes mācītājs H. Treijs. Laikraksts pastāvēja no 1832. — 1846. gadam. Tas saucās: Tas latviešu ļaužu draugs. Viņa nostāju raksturo jau viņa izdotā kalendāra pielikumā izteiktās domas. Tur viņš saka, ka ne tikai lielo tautu piederīgie sakot: „Es esmu anglis (toreiz „englenders"), vai es esmu zviedrs, bet pat mežoņi neliedzas apliecināt, pie kādas cilts tas pieder. Viņš aizrāda arī uz to, ka parasti katrs prāta cilvēks ciena savu tēvu valodu. Šo domu viņš turpina šādā veidā:

„Ja arī kādam no bērnu kājām citas valodas būtu iemācītas, tomēr viņš savu paša mūžam neatmetīs, bet sirsnīgi gādās, ka viņš šo savu mīļu tēvu valodu vislabāk saprot un visskaidrāk runā..." „Bet tikai no jūsu tautas, mīļie latvieši, daži ir, kas nedz savu tautu, nedz savu valodu mīļo..." To pašu domu izsaka rakstnieks Augusts Deglavs savā romānā Rīga. Māc. H. Treijs vēršas pret tiem, kas kaunās būt latvieši un saka:

„Kaunies jel savas lepnības, savas kārības un savas liekulības, bet savas dzimtenes, savu vecāku un savas tēvu valodas nekaunies. Cilvēks savu tautību nav izvēlējies: Tas vīrs un tā sieva, kas tevi ir dzemdējuši, tie ir un paliek tavs tēvs un tava māte, ja tu, Dievs zin', kādu augstu gudrību būtu mācījies, kādas pasaules mantas sakopojis un kādā lielā godā cēlies. Visu valdītājs un visu žēlīgais Dievs ir visus iedzīvotājus iedalījis dažādās tautās un katrai savu valodu devis. Kāpēc tad tu neesi ar mieru ar to, ko Dievs tevīm starp latviešiem to dzīvību devis. Latviešu tauta nav sliktāka par citām. Jau tagad latviešus var atrast visādos amatos un arī godājamos posteņos. Gadījumā, ja kāds tev pārmet tavu zemo izcelsmi, tad nav ieteicams dusmoties: jo vairāk tu par tiem dusmosies, jo vairāk tie ar tādām runām tevi kaitinās. Labāk skaidri pateikt: Es esmu piedzimis latvietis, es arī gribu nomirt latvietis."

Interesanti atzīmēt, ka autors nekur nepiemin, ka tā tauta, kuŗā latvieši centušies iekļūt, ir vācieši, lai izsargātos no pārmetumiem vācu aprindās. (N. Vīksniņš — Mūsu jaunatne un latv. valoda, Latv. Akadem. ziņas Nr. 12.)

Par pirmo grāmatu, publicētu latviešu valodā, līdz 1911. gadam uzskatīja 1586. gadā iespiesto Lutera Mazo katechismu. 1911. gadā Upsalas universitātes bibliotēkā atrada Katoļu katechismu, kas iespiests jau 1585. gadā. Bet tagad arī šis uzskats vairs nav pareizs. Hamburgas universitātes prof. Pauls Johansens atrada sīkus un vērtīgus norādījumus Libekas doma baznīcas dekāna dienasgrāmatā par latviešu grāmatas iespiešanu jau 1525. gadā. Šī dienasgrāmata uzrakstīta latīņu valodā. Tur minēts, ka 1525. gadā iespiesta luterāņu baznīcas grāmata Missale 3 parallelās valodās: parastā (jeb vispārējā) livoniešu valodā jeb lejasvācu, kuŗā toreiz runāja Livonijas vācieši, latviešu un igauņu valodā.

Šīs grāmatas liktenis ir ļoti īpatnējs. Konstantīns Karulis savā grāmatā Latviešu grāmata gadsimtu maiņā (Liesma, Rīgā, 1967) par to pastāsta plašāk. Pēc grāmatas iespiešanas grāmatas ieliktas mucā, pārsūtīšanai no Lībekas uz Rīgu. Tomēr Lībekas katoliskā padome („rāte") pavēlēja atvērt šo mucu. Par to saglabājies protokols. Visas grāmatas, izņemot 2, kas atstātas archīviem, sadedzinātas. Viens no šiem eksemplāriem saglabājies Šlezvigas provinces bibliotēkā. Grāmatas teksts tulkots no latīņu valodas.

Latvisko tulkojumu, kā liekas, veicis Rīgas Sv. Jēkaba baznīcas mācītājs Nikolajs Ramms. Viņš studējis Rostokas universitātē. 1514. gadā viņu iecēla par katoļu draudzes mācītāju Limbažos, bet viņu no turienes padzina, kad viņš pārgāja luterānismā. Kopš 1524. gada viņš bija Rīgas pilsētas pirmās bibliotēkas pārzinis (tagad tā saucas Zinātņu akadēmijas Fundamentālā bibliotēka). 1527. gadā viņu iecēla par latviešu draudzes mācītāju. Būdams šai amatā, viņš sarakstījis, vai tulkojis vairākas garīgas dziesmas latviešu valodā, sākot ar 1530. gadu.

Ir norādījumi par to, ka 1530. gadā iespiesta luterāņu dievkalpojumu rokasgrāmata. Ir iespējams, ka tās teksts ņemts no 1525. gada izdevuma. 1530. gadā iespieda Sebastjāna Minstera Kosmografiju Bazelē un tur pirmo reizi iespiesta tēvreize latviešu valodā. 1582. gadā pāvesta legāts Posevīns ieradās Rīgā. Viņš rakstīja pāvestam un lūdza viņu atsūtīt tulkošanai Pēteŗa Kanizija katechismu. Šai laikā Rīgā ieradās arī katoļu priesteris vācietis E. Tolgsdorfs, kas pārvaldīja arī latviešu valodu. Domājams, ka viņš pārtulkoja Katoļu katechismu, ko iespieda Viļņā 1585. gadā 1000 eksemplāros.

Ir iespējams, ka dažas latviešu grāmatas pastāvējušas jau pirms XVI g. s. Diemžēl, to teksti nav saglabājušies. XVI g. s. sākumā latviešu zemniekus pārbaudīja ticības jautājumos. Šim nolūkam bija vajadzīgi attiecīgi teksti. Ir zināms, ka 1530. gadā Sv. Jēkaba baznīcā Rīgā, kur dievkalpojumi notika latviešu valodā, bijuši teksti rokrakstos, kas cirkulējuši arī ārpus Rīgas. Upsalā, Zviedrijā, ir saglabājusies katoļu dievkalpojumu rokasgrāmata (Agenda), kas iespiesta 1507. gadā latīņu valodā, kas ir bijusi lietošanā Suntažos un Rīgā.

Latvijas fundamentālā bibliotēkā rokrakstu un retu grāmatu nodaļā saglabājusies ar roku pārrakstīta lūgsnu grāmata Missale Rigensis. Šī grāmata rakstīta uz pergamenta, ādas vākos. Tur saglabājies ieraksts, ka tā piederējusi Rīgas Doma baznīcai.

Beigās dažus vārdus par pirmo grāmatu spiestuvi Rīgā. Tās sākums saistāms ar 1588. gadu. Tā iespieda arī pirmos laicīgās literātūras darbus: vārdnīcas (pirmo 1638. g.), gramatikas (pirmo 1666. g.), ābeces (1680. g.) un likumu grāmatas (1696.g.). 17. g.s. izveidojās arī papīru rūpniecība. Grāmatniecības uzplaukšanai labvēlīgs faktors bija tas, ka 1687. g. nodibināja skolas ar latviešu mācības valodu.

Pirmais grāmatu iespiedējs bija Nikolajs Mollīns, ko 1588. g. uzaicināja no Vācijas. Viņam speciālu atļauju izsniedza Polijas ķēniņš Sigismunds III. Viņš ieguva monopoltiesības. Pirmā gadā viņš iespieda tikai 2 grāmatas: vienu latīņu, otru vācu valodā. Pēc 2 gadiem viņu iecēla par oficiālo Rīgas spiestuves vadītāju, piešķirot 100 daldeŗu algu gadā. Viņam bija arī savs grāmatu veikals. Arī zviedru laikos Mollīns saņēma atļauju no Zviedrijas ķēniņa. 38 gadu laikā viņš iespieda 160 grāmatas, no kuŗām tikai 3 latviešu valodā.

Pie Mollīna strādāja kā cinkografs J. Tums. Pēc Mollīna nāves viņa sievu apprecēja B. Šrēders. Viņa darbības laikā radās dažādi uzlabojumi. Viņš ir iespiedis Manceļa Vārdnīcu, Frazeoloģiju, kā arī Spredikļu grāmatu. Iespiedēja darbs toreiz bija ienesīgs. Pēc Šrēdera nāves mantojumā bija: sudraba un zelta lietām pildīts grozs, bez tam vēl 6 mārciņas citu zelta lietu, daudz naudas un dažādu mantu. Viņa darbības laikā Rīgā nodibināja arī grāmatu sējēja amatu.

N. Vīksniņš

Pie 3. latviešu technisko zinātņu kongresa dalībnieku reģistrācijas galda, priekšā J. Vilka un I. Grāvleja, aizmugurē K. Buliņš, E. Broders un J. Auns. Foto: J. Liģers

Nesiet sevī spītu palikt par latviešiem

Latviešu skolas Hamiltonā pamatskolas kursa 17. izlaiduma aktu ievadīja māc. E. Pavasars ar svētbrīdi, uzsverot, ka latviskās ģimenes pamats ir latviešu valoda. Trimdas latviešu skolas centušās audzināt latviešu jaunatni latviskā garā. „Absolventu atzimes apliecībā rādīs, cik katrs ir apguvis latviešu valodu, bet vai visi guvuši kaut ko arī no latviskā gara un sirds, to rādīs nākotne," teica mācītājs.

Vecāku pārstāvis E. Bitmanis, sveicot absolventus, aicināja nekad neaizmirst, ka viņi ir daļa no latviešu tautas, vienalga, kuŗā pasaules malā tie atrastos.

Pārskatu par skolas darbību aizvadītā gadā sniedza skolas pārzine E. Gulbe. Aizvadīts 24. mācību gads. Skolas 17 izlaidumos kopējais absolventu skaits jau sasniedzis 163. Vis skolas 55 audzēkņi pārcelti uz nākošo klasi. Par sekmēm mācībās, ar caurmēra atzīmi 4,75 apbalvoti 26 skolnieki. Skolā darbojas 12 skolotāji un 4 palīgskolotāji. Skolas pārzine izteica pateicību latviešu draudzei un biedrībai par telpām skolas vajadzībām, kā arī organizācijām un atsevišķiem tautiešiem par atbalstu.

LNAK pārstāve Biruta Senkēviča aicināja vecākus audzināt bērnus latviskā garā, bet absolventus turpināt latvisko izglītību. To var darīt, rakstot latviešu laikrakstos, kuŗos ir jaunatnes nodaļa. Ja nebūs latviešu avīzes, nebūs iespējas sasaukties. „Nesiet sevī spītu palikt latviešiem," teica B. Senkēviča, sveicot absolventus no LNAK un izglītības nozares vadītāja J. Mežaka.

Klases audzinātāja E. Miniate izsniedza skolas beigšanas apliecības Andai Avenai, Sandrai Lagzdiņai, Indrai Pulciņai, Guntim Dāboliņam, Zigmundam Fronckevičam un Valdim Matisonam.

B. Senkēviča balvu par izcilām latviešu valodas zināšanām, LNAK balvu un Latviešu biedrības balvu saņēma Sandra Lagzdiņa. Grāmatu katram absolventam no ev. lut. Kristus draudzes pasniedza tās priekšnieks V. Dāboliņš. DV Hamiltonas nodaļas balvu saņēma Indra Pulciņa, bet jaunatnes pulciņa Rota balvu — Anda Avena. Skolas padomes naudas balvu par rosīgu darbošanos latviešu sabiedrībā saņēma Indra Pulciņa un Guntis Dāboliņš.

No absolventiem atvadījās klases audzinātāja E. Miniate un pasniedza katram piemiņas velti.

Absolventu vārdā skolotājiem un audzinātājiem pateicās Sandra Lagzdiņa. Absolventi ar dāvanu un ziediem pateicās klases audzinātājai E. Miniatei, skolas pārzinei E. Gulbei un visiem saviem audzinātājiem. Skolas pārzine savukārt ar grāmatu sveica skolotājas L. Braži par 20 gadu, Dz. Majoriņu par 15 un N. Pulciņu par 10 gadu darbu latviešu skolā.

Nobeigumā E. Bitmanis nolasīja saņemtos organizāciju apsveikumus. Pēc īsa pārtraukuma 7. klases audzēkņi izrādīja K. Skalbes Pasaka par zelta ābeli. Vēlāk bija kopējs azaids, rotaļas un tautas dejas.

Baiba Šmita-Kalēja

Jauni atklājumi cīņā pret indēm

Lai pasargātu dzīvo radību no saskares ar dažādām indēm, Dr. Arnolds Lode, papīražošanas sabiedrības „Brown" Kalamazū pārstāvis, iesaistīts polichlorinēto biphenilu (PCB) pētniecībā. Dr. A. Lode „Brown" sabiedrības uzdevumā piedalījies Pārtikas un ķīmisko vielu pārvaldes (Food and Drug Administration) sanāksmē Detroitā, lai laboratorijās iepazītos ar FDA izstrādātām specifikācijām un analītiskām metodēm polichlorinēto biphenilu (PCB) daudzuma noteikšanai papīrrūpniecības ražotos produktos. Tikai pirms neilga laika ASV valdība sāka pievērst uzmanību šiem PCB savienojumiem.

Agrāk vainoja kaitēkļu apkarošanas un citus ķīmiskos līdzekļus, piem., DDT par kaitīgiem, bet tikai jaunākie pētījumi atklājuši, ka bieži vainojams arī PCB savienojums. Dr. A. Lode par savu darbu inžu pētniecībā izteicās:

„Tā kā polichlorinēto biphenilu PCB savienojumi ir ļoti kaitīgi veselībai, radot aknu bojājumus un vēdersāpes, daži zinātnieki pat atzinuši, ka tie izsauc genetiskus bojājumus, kas var atstāt iespaidu uz nākošām ģenerācijām. Tāpēc Pārtikas un ķīmisko vielu pārvalde (FDA) uzstādījusi ļoti augstas prasības pārtikas produktiem, tā arī viņu iesaiņojamiem materiāliem. Ar 1. aprīli stājās spēkā noteikumi, ka pārtikas iesaiņojamiem materiāli nedrīkst saturēt vairāk kā 5 ppm PCB savienojumi, t. i.: vienā svara vienībā nedrīkst būt vairāk kā 5 miljonās daļas PCB. Šie savienojumi kā ļoti niecīgi piemaisījumi sastopami daudzos ķīmiskās rūpniecība s ražojumos, kā krāsvielās, organiskos šķīdinātājos un sevišķi kaitēkļu apkarošanas līdzekļos, arī DDT satur šos savienojumus. Tā kā PCB savienojumi ķīmiskā ziņā ir ļoti pastāvīgi un kā piemaisījumi daudzās analitiskās metodēs grūti atdalāmi, tad viņus līdz šim maz uztvēra, nepievēršot sevišķu uzmanību. Pašreiz ASV ir tikai dažas laboratorijas, kas nodarbojas ar šo savienojumu noteikšanu. Jāatzīst, ka PCB savienojumu indīgums dzīvai radībai pašreiz ir vēl pētīšanas stadijā. Ir samērā maz datu par viņu iedarbību, bet to labi raksturo šādi piemēri: : 1968. gadā 600 japāņu saindējās un 5 nomira, lietojot cepamo eļļu, kuŗa saturēja lielākā vairumā PCB savienojumus. 1969. g. Īrijas jūŗas krastā izskaloja 12.000 jūras putnu, kuŗu nāvē vainoja PCB. 1970. g. Ņujorkā uz FDA norādījumu iznīcināja 146,000 vistu, jo viņās bija atrasti PCB savienojumi. 1971. g. Minesotā iznīcināja 50.000 tītaru un Ziemeļkarolīnā 88.000 vistu tā paša PCB dēļ.

Dr. A. Lode strādā vairākā 20 gadus vienā no lielākajām papīrfabrikām ASV, kuŗa ražo pārtikas produktu iesaiņojamos materiālus, un tās laboratoriju nostādījis uz moderniem pamatiem, iegādājoties ultrāvioleto, redzamā spektra un infrasarkano staru spektrometrus. Tikai nesen iegūts gāzchromatografa aparāts, kuŗu lieto polichlorinēto biphenila (PCB) analizēm.

Savas sabiedrības uzdevumā A. Lode komandēts uz Rūzvelta universitāti Čikagā, Arizonas valsts universitāti Tempē, lai papildinātos modernās analitiskās metodēs. Pašreiz viņa uzdevumos ietilpst ļoti steidzamā kārtā noorganizēt PCB savienojumu analitisko laboratoriju un izstrādāt analitiskās metodes „Brown" sabiedrībā Kalamazū.

V. Boķis

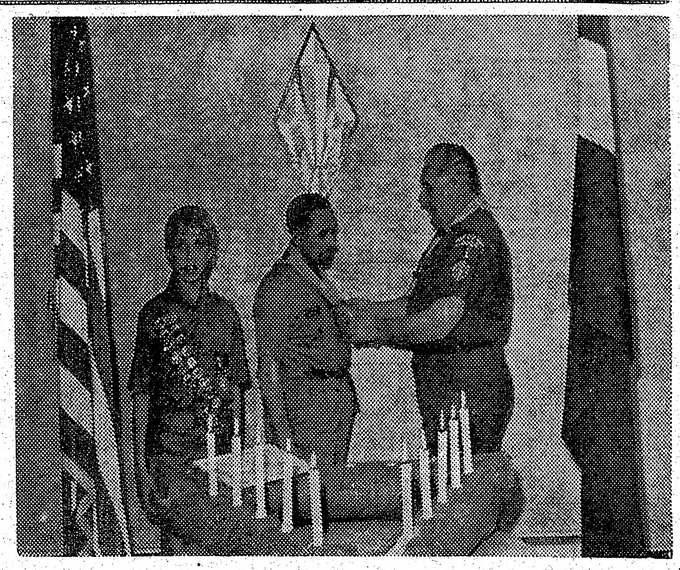

Grand Rapidu Skrundas (14.) skautu vienības priekšnieks Alberts Rieksts par skautu augstāko vadītāju kursu beigšanu 6. maijā saņēma apbalvojumu Meža zīmi, līdz ar atšķirīgu kaklautu un piekariņu. Viņa dēls Zintis tajā pašā laikā ieguva augstāko skautu pakāpi — Ērgļa skauts. Attēlā — Meža zīmes kursu vadītājs Ā. Artmanis (pa labi) pasniedz A. Riekstam iegūto apbalvojumu. Pa kreisi — Ērgļa skauts Zintis Rieksts.

Latvijā dzejniekiem nav viegls mūžs

RAKSTNIEKU VAKARS GRAND RAPIDOS

Par stiprāko klinti mūsu rakstniekus un dzejniekus sekojošās debatēs apzīmēja Vera Lauce literārā sarīkojumā Grand Rapidu latviešu biedrības namā, raksturojot viņus par mūsu tautas dvēseļu tulkiem, kas palīdz pretoties asimilācijas briesmām. Šiem cildinātājiem vārdiem pievienojās Aivars Ruņģis no Kalamazū un skolot. B. Maine no Grand Rapidiem.

Sarīkojumu atklāja Latviešu b-bas sab. kultūrālās nozares vad. J. Rumberga, bet tālāko vakara norisi vadīja Auseklis Zaļinskis. Viņš par katru rakstnieku bija savācis interesantus raksturojumus, dažkārt citējot zīmīgāko no viņu darbiem un pievienojot savus komentārus.

Valters Nollendorfs lasīja īsreferātu, ko nemaz par tik īsu nevarēja saukt: Starp divām ideoloģijām — nacionālie elementi okupētās Latvijas dzejā. Viņš bija rūpīgi vācis, pārdomājis un objektīvi izvērtējis dažādus faktus un materiālus, uzsverot, ka okupētajā Latvijā dzīvojošiem dzejniekiem „nav viegls mūžs". Tiem jābūt lojāliem pret padomju varu, kas nozīmē, ka nevar ļaut brīvu vaļu savam gara lidojumam un apzinīgi vai neapzinīgi jādod mesli režīmam. Vēl vairāk grūtības rada tas apstāklis, ka tiem, kam teikšana par rakstniekiem un dzejniekiem, stingri jāseko, lai tie nenovirzītos „maldu ceļos, pie kam nacionālā ideoloģija allaž tiek saistīta ar „buržuāzisko nacionālismu". Dzejniekiem stingri jāievēro marksisma - ļeņinisma principi, kas uzliek visiem radošiem gara darbiniekiem stingrus žņaugus. „Tā visa rezultātā nacionāliem elementiem literātūrā paliek maza telpa," teica referents.

Indra Gubiņa kļuvusi jo ražīga dzejas pasaulē. Viņa nolasīja vairākus savus dzejoļus, trīs no tiem veltītus jūrai. Irma Vīksniņa lasīja izvilkumu no topošās grāmatas „Mazā ceļi lielā pasaulē", kurā būšot skarta arī Čikagas latviešu sabiedriskā dzīve. Valdis Zeps lasīja fragmentu no sava jaunākā darba Latgale poļu laikmetā, tvertu īpatnējā, savdabīgā attēlojumā, bet Valters Nollendorfs — lugas fragmentu, kam zināmas paralēles ar Raiņa Zelta zirga motīviem. Tajā darbojas Antiņš, Kurbads, Baltais tēvs u. c. personas.

Sekojošās pārrunas mazāk skāra nolasītos darbus, bet diezgan daudz pievērsās Jāņa Turbada sarakstītai grāmatai Ķēves dēls Kurbads, kuŗas autors ir Valdis Zeps. Šis darbs, kā to paskaidroja vakara norises vadītājs A. Zaļinskis, ienācis latviešu literātūrā un kultūras dzīvē „ar troksni".

Debatēs Kārlis Tālbergs domāja, ka ar Ķēves dēlu Kurbadu autoram bijusi „liela velna dzīšana". Ed. Avots norādīja, ka sabiedrība ne labprāt vēlas redzēt savu attēlu spogulī, sevišķi vecākos gados. J. Celmiņš runāja par okupētās Latvijas rakstnieku un dzejnieku darbu tulkošanu citās valodās. Vēl debatēs piedalījās J. Brūns, B. Maine, P. Lazdiņš, Dr. A. Kalniņš, A. Ruņģis. Bija arī vairāki ciemiņi no cituriene Klausītāju bija turpat tuvu simtam.

V. Zirnītis

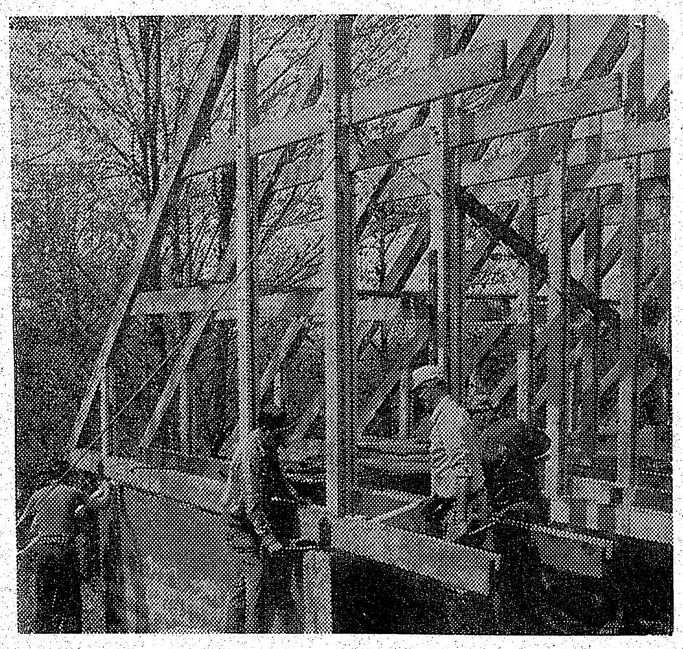

Būvdarbi Garezerā jau tiktāl pavirzījušies uz priekšu, ka vidusskolas zēnu kabīnei varēja atzīmēt „spāru svētkus". Tajā būs vietas 12 zēniem un audzinātājiem, bet lejas stāvā dušas un labierīcību telpas. Šī ir jau piektā šāda veida kabīne.

VISĀDA VEIDA IESPIEDUMDARBI

- VIZĪTKARTES
- IELŪGUMI
- BIĻETES
- VĒSTUĻU GALVAS UN APLOKSNES
- GRĀMATAS
- KALENDĀRI
- MĒNEŠRAKSTI
- AVĪZES
- UN LĪDZĪGI IESPIEDUMDARBI

VEICAM

- LAIKUS
- LABI
- UN PAR MĒRENĀM CENĀM

vienā no lielākām latviešu akciju sabiedrībām Kanadā

amber

PRINTERS AND PUBLISHERS LIMITED

SPIESTUVE UN KANTORIS:

125 BROADVIEW AVE., TORONTO 250, ONT.

(416) 466-1514

TORONTO PILSĒTAS ATKRITUMU SAVĀKŠANAS PLĀNS

Tā kā pirmdiena, 22. maijs, ir svētku diena, tad atkritumu novākšana nenotiks.

Vietās, kur parasti atkritumu novākšana notiek pirmdienās, to darīs otrdien, un regulārās otrdienas atkritumu novākšana notiks trešdien.

Parastā mēbeļu un citu smagu priekšmetu novākšana, kas uz pieprasījumu tiek izdarīta trešdienās, tiks atkal atjaunota ar 31. maiju.

H. F. ATYEO, P. Eng.
Commissioner of Streets

Pensionāre ar mazu, klusu un tīrīgu suni ti MEKLĒ nemēbelētu istabu ar virtuvi

Zvanīt šī laikraksta kantorim; tālr. 465-7902

DĀMU FRIZĒTAVA

Melizandes Beauty Salon

2829 Dundas Street W.
(pie Keele St.)
tel. 768-3247

piedāvā profesionālus pakalpojumus — matu sakārtojumus, krāsošanu, ilgviļņus.
Rūpīgs darbs.
Īpašniece latviete

Pasūtiniet tagad labāko dāvanu uz LATVIJU

vērtīgāku par naudu vai paciņām SPECIĀLOS rubļu CERTIFIKĀTUS

INTERTRADE EXPRESS CORP.

to jums teica pirmā un to saka jūsu piederīgie.

Par tiem jūsu piederīgie var iegādāties visu, ko vēlas, par daļu no parastās vērtības, jo katrs SPECIĀLAIS RUBLIS ir vismaz 4 reiz vērtīgāks par parasto rubli. Tas ir apm. tā, kad jūs būtu iegājuši veikalā ar $100 un nopirkuši mantas $200 vai $300 rubļu vērtībā, vai pat vairāk.

Speciālo rubļu certifikātus var arī ļoti izdevīgi apmainīt pret parastajiem rubļiem.

PILNĪGA GARANTIJA UN APDROŠINĀTS.

Tikai INTERTRADE EXPRES Corp. dod jums ātru pakalpojumu. Certifikātu piegāde mājās apm. 3 nedēļu laikā.

Speciālā rubļa vērtība ir $2.35

ŠI CENA IR VISS, KAS JUMS JĀMAKSĀ. NEKĀDU CITU IZDEVUMU.

Jūs varat sūtīt katru summu, ko vēlaties. PIEPRASIET MŪSU ILUSTRĒTOS KATALOGUS.

PASŪTINIET TAGAD TIKAI

caur

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd. Street, piektā stāvā

NEW YORK, N.Y. 10010, tālr. 982-1530

Ļoti svarīgi — Automobīļi

Tikai uz īsu laiku.
Ātra piegāde.

.... Cenas US$

ZHIGULI VAZ 2101	**$3,214.-**
MOSKVITCH 412 IZH	**$3,155.-**
MOSKVITCH 408 IE	**$3,033.-**
ZAPOROZHETS ZAZ 968	**$2,026.-**

Pieprasiet mūsu speciālo ilustrēto apkārtrakstu. Pieņemam pasūtinājumus arī DĪVOKĻIEM. Mums šajos darījumos ir 23 gadu pieredze un tūkstošiem apmierinātu klientu.

***

Speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana

Intertrade Express Corp., 125 East 23rd. Street, New York, N. Y. 10010, kas speciālizējusies jau 23 gadus dāvanu sūtīšanā uz Pad. Savienību, ziņo, ka speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana piederīgajiem Latvijā.

Speciālie rubļi ir četrreiz vērtīgāki par parastiem, tāpēc tie ir izdevīgāki. Saņēmēji tikai ar tiem var iegādāties visu speciālajos Vneshposyltorg ārzemju valūtas veikalos. Cena dažreiz tik zema, ka saņem 10 rubļu vērtību par vienu dolaru.

Pieprasiet jaunāko cenrādi un pārliecinieties, cik vērtīgi ir speciālie rubļu certifikāti. Par vienu rubli jāmaksā $2.32, bet piederīgajiem nekas nav jāpiemaksā.

Tuvākai informācijai un pieprasot katalogu, rakstiet: INTERTRADE EXPRESS CORP. 125 East 3rd. Street, 5th Floor, New York, N. Y., tālr. 932-1539.

Lūcija Bērziņa

(61. turpinājums)

Vecās kundzes acīs atkal uzzibsnīja ziņkārības uguntiņas.

„Grāmatu? Par to viņš nekad nav runājis. Grāmatu par Austrāliju ir tik daudz. Vai tādu kāds lasīs?"

Tad kundze turpināja, izrādīdama lielāku interesi:

„Jūs esat skotiete, vai ne? Esat no mūsu vecās dzimtenes?"

„Nē," teica Anna ātri un juta, ka cīņa zaudēta. „Es neesmu skotiete. Esmu no Ziemeļeiropas. Esmu latviete."

„Latviete?" Liesmiņas kundzes acīs nodzisa. „Es gan nezinu, no kurienes latvieši ir cēlušies. Žēl, ka jūs neesat no mūsu pašu britu salām. Mana māte bija no Skotijas."

Pagriezusies pret Allena tēvu, vecā kundze sacīja pasvītroti priecīgā balsī:

„Vai tu nedomā, draugs, ka ir jauki, ka Allenam iespēja braukt pāri uz Eiropu?"

„Ļoti jauki, dārgā, ļoti jauki," sacīja vecais kungs, bet viņa acīs pavīdēja skumjas.

Krastmalā pēkšņi viss sakustējās. Pēdējiem ierēdņiem noskrienot no kuģa, ostas strādnieki italieši steidzīgi un veikli uzvilka krastmalē koka kāpnītes no uzejām. Pasažieri sastājās ciešāk gar kuģa reliņiem. Kuģa sirēna iekaucās dobji — vienreiz, otrreiz, trešo reizi. Sirēna iegaudojās izaicinoši. Vai tas bija izaicinājums plašajiem ūdeņiem, pasaules okeaniem, svešiem horizontiem?

Lēni kuģa stāvs sāka virzīties projām no akmeņiem izklātās krastmalas. Ūdens svītra starp kuģi un krastmalu kļuva arvien platāka. Viena pēc otras pārtrūka serpentīna strēmeles un iekrita ūdenī. Nedaudzās pie kuģa sāniem pieķērušās papīra sloksnītes trausli un viegli, gandrīz patētiski, plivinājās maigajā vējā. Pēdīgi vējš norāva arī tās. Palika gaŗā nailona zeķu pīne, kuŗas galu vēl saturēja krastmalā stāvošie jaunieši. Tie ritināja to vaļā, arvien gaŗāku un gaŗāku. Nailona pīne bija pēdējā saite starp aizejošo kuģi un krastmalu. Blakus vieglajiem serpentīna galiem, kas mētājās pa krastmalu, tā izskatījās pēc ļoti pamatīga valga. Tad arī gaŗajai nailona zeķei pienāca gals. Atritinājuši to līdz pašam galam, jaunieši izmisīgi mēģināja to vēl kādu laiku noturēt. Kuģa gaitas ātrums manāmi pieņēmās, un saite izstiepās iespējami gaŗa. Beidzot pārtrūka arī tā. Tās īsais gals palika karājoties gar kuģa sāniem kā daudzas kopā sasietas smilšu krāsas lupatu lelles. Bezspēcīgi tās sita savas galvas pret stāvo, balti nokrāsoto kuģa malu. Bija žēl noskatīties lupatu leļļu izmisīgajā cīņā. Annai likās, ka nailona zeķu galiem bija jāiet bojā, lai citi varētu tikt brīvībā. Allens nu bija brīvs. Jūŗa deva viņam šo brīvību.

„Varbūt mums vēl kādreiz iznāks satikties," sacīja Allena māte un uzsmaidīja Annai ar saviem lūpu kaktiņiem. Viņas acis tomēr vēl bija tikpat nesmaidīgas kā sākumā.

„Jā, kādreiz. Mēs, droši vien, vēl kādreiz tiksimies," atbildēja Anna. Viņa gan zināja, ka veco dāmu tā nekad vairs nesatiks, — arī nemēģinās satikt.

Pa to laiku kuģis jau bija attālinājies no ostmalas, un starp lēzeniem ostas krastiem, noklātiem sarkanjumtu mājiņām, tas saplūda ar Fīliptaunas ostas zilajiem ūdeņiem.

44.

„Apsveicu," teica ārsts ar laipnu smaidu un paskatījās uz Annu. „Februārī jūs būsit māte."

„Tātad tomēr." Silta laimes sajūta pēkšņi uzviļņoja viņā un pārņēma visu viņas būti, sākot ar kāju pirkstiem līdz pašiem pēdējiem matu galiņiem. Ārsta kabinets likās ļoti silts. Acīs Annai saskrēja asaras.

Tātad tomēr.

Viņa būs māte. Viņai un Paulim būs bērns. Mazs nevarīgs radījums. Mazais Kārlītis, kas palika kaut kur Austrumvācijā un kuŗa kapa vietiņu tā droši vien nemaz vairs nemācētu atrast, tagad dabūs vietnieku. Domas par Kārlīti vairs neapēnos viņas dzīvi. Nākotni atkal varēs veidot no jauna. Gaišu, laimīgu nākotni.

Anna uzsmaidīja ārstam:

„Jā, jūs nemaz nevarat iedomāties, cik laimīgu jūs mani padarījāt, apstiprinādams manas nojautas."

Vai ārsts varēja iedomāties, cik viņa bija laimīga? Vai tas varēja zināt, ko viņai nozīmēja šis apstiprinājums? Vai tas nojauta, ka viņai tas nozīmēja ne tikai ģimenes pieaugumu, bet sākumu jaunai dzīvei — laimīgai, normālai dzīvei. Viss, ko viņa reiz pārdzīvojusi — viss nogrims pagātnē. Nākotnē būs tikai mierīga, pilsoniska ģimenes dzīve.

Ārsts juta Annas satraukumu un vēlreiz uzsmaidīja. Bija patīkami redzēt sievieti, kas tik ļoti priecājās par gaidāmo bērnu. Ne visas viņa pacientes šādu ziņu uzņēma tik pozitīvi. Bija dažādas reakcijas. Labi, ka šoreiz sieviete bija tik laimīga. Savā priekšā tas redzēja sievieti trīsdesmito gadu vidū, samērīgi veidotu augumu, diezgan glītu seju. Simpatiska sieviete. Būs laba māte. Tomēr — tai bija pēdējais laiks gādāt bērnus, ja viņa tos vēl gribēja.

„Jūs pirmo bērnu dzemdējāt pirms kāda laika. Kāpēc gaidījāt tik ilgi uz otru?" Ārsts izmeta jautājumu nevaļīgi, viņam darba bija daudz un personīgiem jautājumiem parasti nebija laika, bet šī paciente likās tik laimīga, ka ziņkāroja iegūt par viņu informāciju.

„Mans pirmais vīrs mira, arī mans bērniņš ir miris," atbildēja Anna lakoniski. „Esmu otrreiz precējusies."

Vairāk ārstam nebija jāzina. Viņš tā kā tā nesapratīs. Vai viņš varēja zināt, kā jutās bēgles janvāŗa salā un sniegā svešā zemē, kad ar mazu bērnu vajadzēja pārvietoties no vienas Silēzijas bēgļu nometnes uz otru? Kad pie pamales jau varēja redzēt frontes blāzmu un dobjā dunoņa kaut kur tālumā vēstīja, ka drīz būs atkal jādodas tālāk? Kad aiz frontes līnijas bija jāatstāj viss, kas vēl pirms dažiem mēnešiem bija daļa no dzīves: dzimtene, mājas, tuvākie ģimenes locekļi, kādos ierakumos vai bunkurā arī vīrs? Viss, kas bija palicis no pagātnes, bija tikai nevarīgs radījums, vārdā Kārlītis. Un tad bija jāzaudē arī tas. Bija jāatstāj tas tādā vietā, kur pēc dažām nedēļām gāja pāri fronte un svešs kaŗaspēks.

Dzīvē pēc tam palika tukšums. Tukšums, kuŗu pamazām dažādiem līdzekļiem mēģināja piepildīt. Līdz šim tas nebija izdevies.

Un tagad — beidzot — tukšuma vairs nebūs. Dzīve būs kļuvusi atkal noapaļota, pilnīga, un dzīvei būs jēga. Tai būs atkal serde.

Ārsts, kas Annai sēdēja pretī un smaidīja uzmundrinātāja smaidu, protams, to nevarēja zināt. Varbūt tas gaidīja, lai tā vēl sacītu kaut ko par savu dzīvi. Pēc akcenta un uzvārda tas zināja, ka viņa nebija austrāliete. Viņš cerēja dzirdēt kaut ko interesantu. Nebija tomēr nozīmes tam stāstīt par savu dzīvi — viņš to nesapratīs.

(Turpinājums sekos)

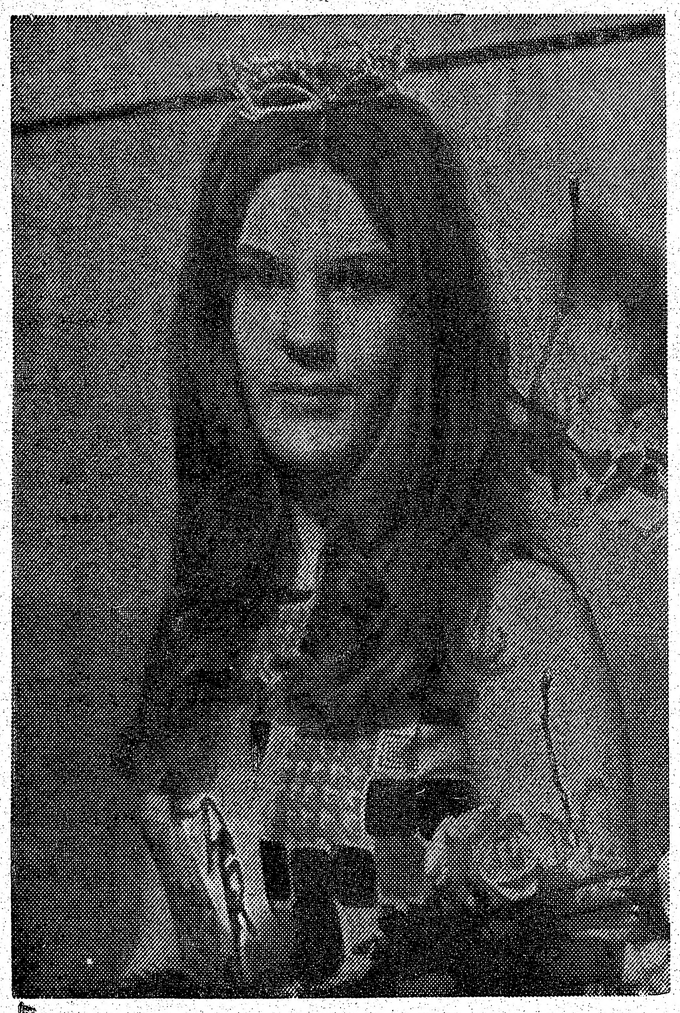

Anita Plūdone, kas izraudzīta DV Toronto nodaļas Maija ballē par skaistuma karalieni.

Foto: Ēriks Magons

KANADAS ZIŅAS

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu mednieku un makšķernieku kluba 10 biedri 13. maijā izbrauca uz Velersa līci internās makšķerēšanas sacensībās. 1. vietā par vislielāko zivi (5 mārc.) ierindojās R. Mierkalns, jun., 2. vietā par lielāko zivju kopsvaru — L. Ozoliņš, bet 3. vietas ieguvējs bija V. Krauklis, kas saņēma balvu par lielāko zivju kopskaitu.

BŠK

MONTREALĀ

Montrealas Latviešu Biedrības gada sapulcē 30. aprīlī Latviešu namā piedalījās 20 biedru. Pēc G. Sukses pārcelšanās uz Toronto, biedrību vadīja E. Leimanis, kas ziņoja par tās darbību. Kasē atlikums bijis 1.531,83 dol., ko revīzijas komisija apstiprināja. Ar aklamāciju jaunajā valdē izraudzīja: M. Štauveru (priekšnieks), I. un E. Leimani, A. Kajaku, A. Rozenbergu, M Tūteri un Š. Kreišmani, bet revīzijas komisijā E Bārdiņu, A. Krievu un V Ozolu. Bibliotēkārs ir E. Lāsums. Sapulci vadīja A. Spūrmanis, protokolēja M. Štaugan Almiranti lielākais balsts vers. P. A.

ŠELBURNA

Latviešu apriņķi savā lauku saimniecībā 17. maijā atrasts miris 64 g. vecais Mārtiņš Bērziņš. Viņš pēdējo reizi redzēts 15. maijā. M. Bērziņš jau agrāk cietis no sirdsdarbības traucējumiem, kādēļ saimniecību pārdevis, paturot tikai apbūves gabalu, kur uzcēlis savrupmājiņu, cerot tajā pavadīt mierīgu dzīves novakari. Tajā viņu mirušu atradis kanadiešu kaimiņš. Aizgājējs dzimis 1907. gada 1. oktobrī Mangaļu pagasta Rinūžos. Otrā pasaules karā cīnījies leģiona vienībās, pabeidzot savas karavīra gaitas Kurzemes ielenkumā, kad smagi ievainotu viņu pārveda uz Vāciju, vēlāk uz Dāniju veselības uzlabošanai, bet gūsta laiku pavadījis Cēdelgēmas gūstekņu nometnē. Pārceloties uz dzīvi Kanadā, M. Bērziņš t. s. Latviešu apriņķī iepirka lauksaimniecību, kur dzīvoja vientuļnieka dzīvi, jo piederīgo Kanadā nebija. Bija atsaucīgs sabiedriskam darbam, piedaloties Latviešu lauksaimniecības biedrībā un DV Druvas nodaļā. Abas šīs organizācijas izkārtoja arī nelaika apbedīšanu, izvadot angļu draudzes mācītājam 19. maijā uz Dandalkas kapsētu un pēdējās ardievas no DV Druvas nodaļas un Lauksaimniecības biedrības nesot Žanim Bukovskim. Nelaikim paliek māsa Vācijā un dēls Pad. savienībā.

K. Purmals

DV Druvas nodaļas „Pavasara balle" 20. maijā Community Centre zālē Šelburnā bija pulcinājusi ap 60 apmeklētāju. Bija arī viesi no Bramptonas, Kičeneras un Toronto, kuŗus apsveica Druvas nodaļas valdes priekšsēdis A. Kalniņš. Priekšnesumu daļā piedalījās DV Toronto nodaļas deju kopa Daugaviņa, A. Zariņa klavierpavadījumā nodejojot 8 dejas. Rež. H. Miķelsons rādīja „burvju mākslu", saņemot ieļūgumu viesoties arī Bramptonā. Loterijā izlozēja vairākus vērtīgus laimestus. Vanadzes savas priekšnieces M. Beņķītes vadībā bija izkārtojušas cienasta galdu.

—re

Sav. Valstīs

SIETLA

Piekto rietumkrasta dziesmu svētku kopkoŗa pirmais mēģinājums notika 7. maijā Sietlas jaunajā latviešu centrā. Pāri par 100 koristu un seši diriģenti no tuvākās apkārtnes pulcējās Sietlā, lai izmēģinātu, kā skan Vankuveras dziesmu svētku dziesmas. Tās skanēja labāk kā diriģenti bija sagaidījuši, un mēģinājumu izbeidza pirms paredzētā laika. Nākamais mēģinājums turpat 4. jūnijā. Dažādie dziesmu svētku sarīkojumi Vankuverā notiek no 30. jūnija līdz 4. jūlijam. Rakstnieku cēliens paredzēts 2. jūlijā plkst. 5 pēcpusdienā, bet rakstnieka Kārļa Ķezbera referāts par latviešu preses 150 gadiem — 1. jūlijā.

A. A.

Iegādājamas Karavānas pases

Toronto šāgada internacionālā Karavāna no 24. jūnija līdz 1. jūlijam risināsies 45 etnisko grupu paviljonos. Karavānu rīko Toronto Tautas mākslas padome (Community Folk Arts Council) L. Kosara vadībā. Latviešu piedalīšanos Karavānā organizē Latviešu nacionālās jaunatnes apvienība. Latviešu rīcības komiteju vada Juris Zivtiņa. Rīgas paviljons darbosies Latviešu namā no 24. jūnija līdz 1. jūlijam un būs atvērts no plkst. 6 — 12 naktī, bet sestdienās un svētdienās jau plkst. 1 pēcpusd.. Galvenā zālē būs izstāde, daiļamatnieku darbu demonstrējumi un priekšnesumi. Izstādi kārtos Valdis Vilks un Ilze Šmite, programmas vadītāja Sarmīte Endzelīna. Priekšnesumos paredzētas tautas dejas vairāku deju kopu izpildījumā, vīru ansamblis Kalvis, soliste Valda Avika, kā arī citu koŗu ansambļi. „Rīgas krodziņš" darbosies pagrabstāva zālē Mārtiņa Rītiņa vadībā. Pagrabstāvā būs Jāņu nakts dekorējums. Deju mūziku spēlēs Runči trimdā.

Karavānas pases (ieejas grāmatiņas) līdz 15. jūnijam varēs iegādāties par pazeminātu maksu — 2,50 dol., pēc tam maksās 3 dol., un tās būs derīgas visu 45 paviljonu apmeklēšanai 8 dienās. Paviljonu apmeklēšanai būs noorganizēta speciāla autobusu satiksme. Latvieši pases varēs iegādāties Toronto latviešu kreditsabiedrībā, DV grāmatnīcā un pie rīcības komitejas, kuŗā bez minētajiem vēl darbojas kasieris Klāvs Zichmanis, sekretāre Mārīte Pētersone; saimniecību vada Valda Siksna un informāciju Aija Bramane.

Rīgas paviljons izraudzīs arī namamāti „Miss Rīga". Jaunietēm, kas vēlas kandidēt „Miss Rīgas" titula iegūšanai, jāsazinās ar Arni Gubiņu, 55 Pine Crest Rd., Toronto 9, Ont. (tālr. 767-1398). Kandidātēm jābūt virs 18 gadiem un ar labām zināšanām latviešu kultūrā un tradicijās. Karavānas laikā „Miss Rīgai" ik vakarus būs jāsaņem viesi Rīgas paviljonā.

Hamiltonā Karavānas pases dabūjamas Latviešu biedrības namā (16 Queen St. N.)

TORONTO ZIŅAS

Sv. Jāņa draudzes Vasarsvētku dievkalpojumā archibīskaps A. Lūsis iesvētīja 31 jaunieti — 23 jaunavas un 8 jaunekļus. Dievkalpojumu kuplināja Arturs Jansons (brača) un jauniešu koris. 28. maijā dievkalpojums nenotiks, sakarā ar LELDAAs ģenerālkonferenci Čikagā, kur piedalīsies archibīskaps A. Lūsis un draudzes priekšnieks J. Koncis.

Sv. Jāņa draudzes dāmu komiteja 10. jūnijā plkst. 7 vak. Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās atkārtos piekto un pēdējo reizi uzvedumu „Kad mūsu vectēvi vēl jauni bija". Ieejas zīmju iepriekšpārdošana pēc dievkalpojuma baznīcā pie E. Barušas. Galdiņi būs numurēti.

Sv. Andreja draudzes jauniešu iesvētes dievkalpojums būs 28. maijā, plkst. 11, kad māc. Ā. Čops iesvētīs 30 jauniešus. Pēdējais no šāpavasaŗa jauniešu iesvētes dievkalpojumiem ev.-lut. draudzēs būs Austrumu draudzei 3. jūnijā, māc. A. Briedim iesvētot 20 jauniešus.

Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnazijas 16. izlaiduma akts piektdien, 26. maijā, plkst. 7 vak. Latviešu namā. Ģimnazijas abitūrijas pēdējie šāgada pārbaudījumi beidzās 19. maijā, ko izturēja 24 audzēkņi, kas ir līdz šim lielākais absolventu skaits skolas pastāvēšanas laikā. Absolventu klase sagatavojusi referātu par tematu Anna Brigadere dzīvē un darbā. Bez tam vēl pasniegs Kutūras fonda balvu paidagoģijā L. Vīkam un Krišjāņa Barona prēmijas ieguvējai drāmā Lidijai Auzānei - Tīcmanei. Nobeigumā kopējs azaids, ko rīko abutūrijas klases audzēkņu vecāki.

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas 22. darbības gada nobeigums un 21. izlaiduma akts 3. jūnijā, plkst. 10 rītā Latviešu namā ar archibīskapa A. Lūša vadītu svētbrīdi, pēc tam būs skolēnu apbalvošana. Skolu šogad beigs 39 absolventi. Absolventu kopskaits visā skolas pastāvēšanas laikā tad būs 556. Skolā jau 20 gadus audzināšanas darbā strādā A. Martinsone un L. Vītola un 5 jaunās paaudzes skolotāji vai palīgskolotāji, kas vēl paši apmeklē citas mācības iestādes. Skolotāja Zane Ezera jau otru gadu dosies uz Rietummičigenas universitātes latviešu valodas kursiem. Skolas jaunāko klašu mācību nobeigums 27. maijā Jesse Ketchum skolas telpās ar atzinības rakstu izsniegšanu un skolēnu priekšnesumiem.

Toronto latviešu biedrība nākamgad atzīmēs 25 gadu darbības atceri ar jubilejas aktu un balli. Paredz izdot arī illustrētu brošūru par TLB darbību kopš biedrības dibināšanas. Izdevuma galvenais redaktors būs valdes priekšsēdis I. Alksnis, redakcijas kollēģijā J. Briedis, Biruta Senkēviča un Ruta Sabanska-Atvasara. Turpmāko sarīkojumu serijā paredzēts mag. phil. L. Vīka, māc. Ā. Čopa referāti un divi biedru vakari.

Latvisko paražu kopēji Burtnieki rīko Arāju daudzinājumu 28. maijā plkst. 3 pēcpusd. Latviešu namā. Pēdējais sarīkojums bija Lieldienu daudzinājums DV namā.

Latviešu praktisko zinību seminārs kopīgi ar TLTA sestdienas ģimnazijas absolventiem rīko 3. jūnijā izbraukumu uz Toronto mednieku un makšķernieku kluba lauku īpašumu Bērzaini, kur plkst. 7 vak. paredzēts ugunskurs un balle. Dalībniekiem, kam nav savi personīgie satiksmes līdzekļi, sapulcēšanās pie Latviešu nama plkst. 6 vak., kur tos aizvešanai uz sarīkojuma vietu uzņems privātās automašīnās.

Latviešu katoļu lauku īpašumā Mežciemā Jāņu sarīkojums 24. jūnijā ar līgodziesmām un deju. Talkas būvdarbu turpināšanai 3. un 10. jūnijā.

Gaŗās nedēļas nogalē, 22. maijā, nezināmi ļaundari, domājams pusaudži, bija aizdedzinājuši DV nama durvis, kas nama aizmugurē ved uz spiestuvi un Latvija Amerikā redakciju. Uguni laikā pamanīja, un izsauktie ugunsdzēsēji to nodzēsa.

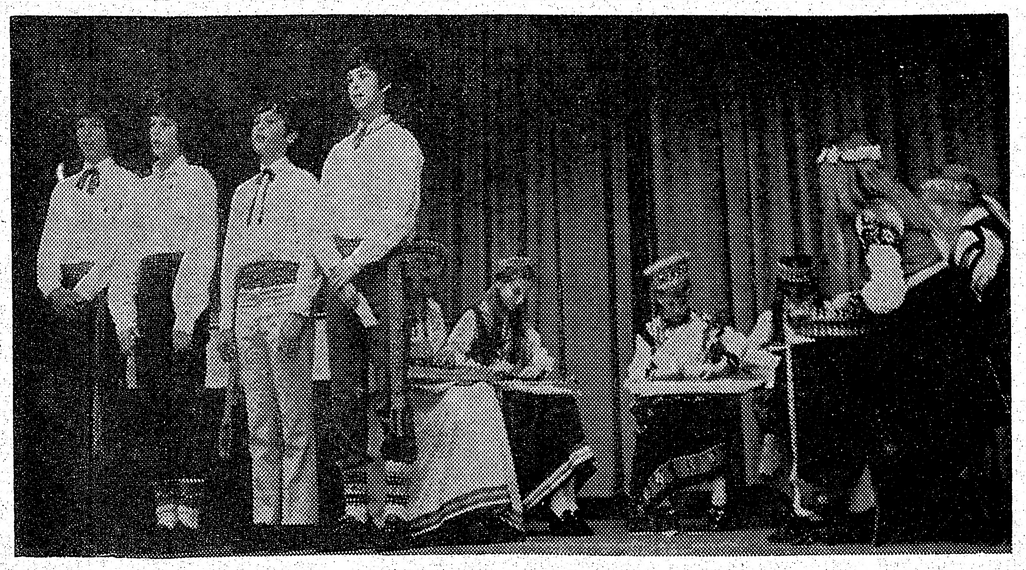

TLB sestdienas skolas sarīkojumā 8-b klases audzēkņiem dziedot — Bandinieka rudzi aug. No kreisās A. Dzintars, J. Cērps, E. Stiebriņš un E. Legzdiņš ar skolas kokļu ansambli Ingrīdas Bērziņas vadībā.

Foto: J. Liģers

JAUNATNEI

Baltieši gūstā un krievu „sūtība"

TLTA ĢIMNAZIJAS 2. KL. AUDZEKŅA PĒTERA ZARIŅA REFERĀTS AUDZĒKŅU VAKARĀ

Pakavēšos pie kādreizējā ungāru liberāļu politiķa Rafaela Ruperta grāmatas „A Hidden World; tur atrodam ziņas par latviešiem un citiem baltiešiem, kurus autors sastapis gūstā.

Pad savienībā Dubrovas 10. spaidu darbu nometnē 50-jos gados vergoja latvieši, lietuvieši un igauņi, visi tie, ko Pad. savienības čekisti uzskatīja par nevēlamiem.

Grāmatā minēts, ka Dubrovas **nometnē vergojuši 3000** gūstekņu, pavisam 28 tautību pārstāvji, 14 no Eiropas, pārējie no Pad. savienības teritorijām. Gūstekņi bijuši arī no visām sabiedrības aprindām: izcili intellektuāļi, (virsnieki), kā arī visnabadzīgākie laukstrādnieki. Visi viņi ienīduši pastāvošo režīmu.

Chruščova varas laikā krievu tautības gūstekņi nosvērās otrā galējībā. Pirms tam viņi gaidīja rietumvalstu palīdzību un ilgoto atbrīvošanu. Tagad tie sauca: „Nu rietumi redzēs, ko radītāja enerģiskā nācija grib un var sasniegt!" Kāds no fanātiķiem teicis grāmatas autoram: „Jūs, rietumnieki, drīz vērosit lieliskos rezultātus, ko panāks krievu darba prieks. Jums būs jāatzīst mūsu panākumi. Lielā, mūžīgā Krievija beidzot ir cēlusies augšā. Kādu dienu jūs redzēsit, ko mūsu atdzimušā zeme var panākt. Un krievi strādās visas cilvēces interešu labā."

Minētie vārdi zīmīgi īsto krievu tautības cilvēkam, ko vada vienīgi emocijas. Chruščova atraisīto ideju rūgšanas procesā pat visizglītotākie krievi atklāja, kas īstenībā tie ir. Tas viss liecina par krievu tautas dvēseles īpatnībām — nenoteiktību.

Šinī pašā grāmatā Ruperts raksturo arī latviešus un vispār baltiešus: Viņš saka: „No visām grupām man visdziļākais iespaids par baltiešiem. Trīs mazo Baltijas jūras austrumkrasta valstiņu iedzīvotāji šobrīd ir gandrīz aizmirsti. Ir nepareizi uz viņiem raudzīties kā uz mazattīstītām tautām, kas dzīvo civilizētās Eiropas ārmalā. Es atklāju, ka viņi savā dzīves ziņā un literātūrā pārspēja daudz citu Eiropas tautu, kuŗām daba un vēsture bijusi labvēlīgāka.

Viņi pirmie palīdzēja jaunpienācējiem, dalīdamies savos pārtikas sūtījumos ar mums. Viņi stāstīja, ka igauņi, latvieši un lietuvieši apvienoti cīnījušies pret kopējo ienaidnieku komūnismu un vēl joprojām cīnās par savas tautas neatkarības atgūšanu.

Tālāk viņš saka: Rietumiem vajadzētu vairāk iepazīt šīs drosmīgās tautas, kas pēdējās dekādēs pretojušās krievu komūnistiem cīņā, kuŗā viņu tautas spēki drastiski mazinājušies. Daudzus no tiem, kas palikuši dzīvi, ieskaitot vecos ļaudis un bērnus, deportē uz Pad. savienības visattālākām vietām, lai atbrīvotu vietu jaunienācējiem no Pad. savienības. Reiz baltieši cīnījās pret vāciešiem tikpat drosmīgi kā nesen pret krieviem.

Baltieši bija visvairāk saliedētā grupa. Viņi nelūkojās uz rietumiem pēc palīdzības, jo atcerējās rietumvalstu izturēšanos kā krievu revolūcijas, tā Hitlera laikā. Tautu savienība bija atzinusi Baltijas valstu suverēnitāti. Lielvaras tomēr nebija iestājušās par tām, kad Pad. savienība šīs valstis okupēja pēc otra pasaules kaŗa.

Sveštautietis par mums saka daudz cildinošu vārdu. Mums, jauniešiem, par to nopietni jādomā, lai visas augšminētās latviešu īpašības saglabātu: mums jāmācās latviešu literātūra, tautas tradicijas, visi tēvu tēvu tikumi, lai ar savu latvisko stāju, cēlumu, nosvērtību un krietnumu sevi parādītu rietumu tautām. Mums uz katra soļa jāatgādina, no kurienes mēs nākam un kāpēc te esam. Tā mēs celsim godā sevi un savu tēvzemi.

Nekaunēsimies no latviešu valodas, jo tā ir mūsu! Lai mūžu mūžos skan latvju mēle!

Pēteris Zariņš,
TLTA ģimnazijas
2. kl. audzēknis

Sv. Katrīnu latviešu skolas uzvedumā: Puķes, dārznieks un vējš. No kreisās — G. Šteinbergs, R. Savickis, M. Bērziņa, K. Andersone un J. Timšāna. Foto: B. Savickis

Manas domas par latviešu mūziku

Viena no jaukākām lietām latviešu kultūras pūrā ir tās mūzika. Latviešiem ir daudz mūziķu, komponistu un diriģentu, kas papildinājuši šo pūru ar savu devumu.

Katrs iemīļo kādu noteiktu komponistu, bet es domāju, ka visiem pienākas atzinība, jo viņi ir latvieši, un ikkatrs ir mēģinājis kaut ko paveikt latviešu kultūras labā.

Ievērojamāko komponistu dziesmas un darbus var noklausīties koŗu koncertos. Tie notiek vairākas reizes gadā, kur koŗi skandē publikai skanīgas daudzbalsīgas dziesmas vai arī piedalās solisti.

Domāju, ka latviešu mūzika jāpopulārizē, jo tā ir daļa no mūsu kultūras pūra.

Ja latviešu mūzika izmirtu, mūsu mūziķi, komponisti un diriģenti arī pazustu, un pamazām pazustu arī mēs kā tauta.

Latviešu mūzika dziļāk notēlo dzīvi un parāda tās reālitāti. Cilvēks, noklausoties labu mūziku, dziļi sirdī izjūt bēdas, prieku, sāpes, tautas mīlestību.

Lai populārizētu latvju mūziku, jau no mazatnes jāmāca bērniem dziedāt tautas dziesmas, kā arī tās izprast. Ja vien iespējams, viņiem jādod iespēja klausīties latviešu skaņu plates un apmeklēt latviešu koncertus.

Tikai šādā veidā mēs panāksim, ka nākotnē latvieši iemīļos savu mūziku un atzīs tās vērtību.

Dzintra Krēsliņa,
TLTA ģimnazijas 3.
kl. audzēkne

VĒRTĪBAS

Bez materiālām un garīgām vērtībām neviens šajā pasaulē nevar eksistēt. Visvairāk ir to cilvēku, kam ir svarīgākas materiālās vērtības. Viņi cenšas iegūt vairāk naudas un mantas, kas padara viņu dzīci vieglāku. Mazāk ir to cilvēku, kam nozīmīgākas garīgās vērtības. Tādi būtu rakstnieki, dzejnieki, gleznotāji un citi, kas nodarbojas ar gara dzīvi un zinātniskiem darbiem.

Agrākajos gadu simteņos cilvēki vairāk interesējās par garīgām vērtībām. Viņi atbalstīja rakstniekus un gleznotājus un paši arī bija ticīgāki baznīcas gājēji. Protams, arī bija tādi, kas interesējās par materiālām vērtībām. Tirgotāji gribēja uzlabot savu stāvokli, kā arī valstsvīri uzlika smagus nodokļus, no kuŗiem viņi paši saņēma daļu.

Tagad liekas, ka materiālās vērtības ir pirmā vietā. Liekas, ka visiem acu priekšā spīd naudas zīme un visi skrien uz veikaliem, lai nopirktu visjaunāko un modernāko. Cilvēks tomēr šinīs laikos nevar cerēt gūt panākumus, ja viņš nedomā par materiālām vērtībām. Katrai valstij vajadzīgi cilvēki, kam interesē kā materiālās, tā garīgās vērtības. Ja tādi cilvēki ir, viņi valsti var celt kā garīgā, tā materiālās ziņā.

Dzīvē vērojam, ka materiālisms iekļaujas visur.. Reti atrodams kāds cilvēks, kas būs ar mieru strādāt darbu bez algas. Kaut viņam tas darbs interesētu un patiktu, viņš tomēr skatās no praktiskā viedokļa un pieprasa algu. Es domāju, ka mums katram interesē materiālās vērtības vairāk. Ja mēs sāktu vairāk interesēties par garīgām vērtībām un mēģinātu dot vairāk no sevis citiem, negaidot par to atlīdzību, varbūt mūsu dzīve kļūtu laimīgāka un pilnīgāka. Ja mēs vairāk domātu par garīgām vērtībām, mēs paši redzētu, ka tām ir lielāka vērtība nekā materiālām.

Sarma Zubāne,
TLTA ģimnazijas 4.
kl. audzēkne

Laikrakstam **LATVIJA AMERIKĀ**

125 BROADVIEW AVE., Toronto 250, Ont.

Lūdzu sūtiet man LATVIJU AMERIKĀ uz

☐ vienu gadu $21.—
☐ 6 mēnešiem $11.50
☐ 3 mēnešiem $ 6.—

Mr., Mrs., Miss .....

Adrese: .....

.....

Čekus lūdzam rakstīt uz
LATVIJA AMERIKĀ PUBLISHING LTD. vārda.

Datums .....

Alma Richtere

PAVASARIS

Staigā pavasaris!
Saules spožā mētelī,
Asnu zaļā cepurē,
Rokā ziedošs pūpolzars —
Sveicina to putnu koŗi,
Uzsmaida jam bērnu bari . . .
Siltus glāstus dalīdams,
Jaunu dzīvi solīdams
Staigā pavasaris!
Pavasara jūsmu viļņi
Pāri visai dabai veļas,
Apskauj visu radību,
Katram iečukst: pavasaris!
Jaunās sirdis mulsina . . .
Ziedēt aicina!
Vecās sirdis mierina,
Dzīvot stiprina!
Pavasaris, pavasaris, —
Dabā lielais brīnumdaris!

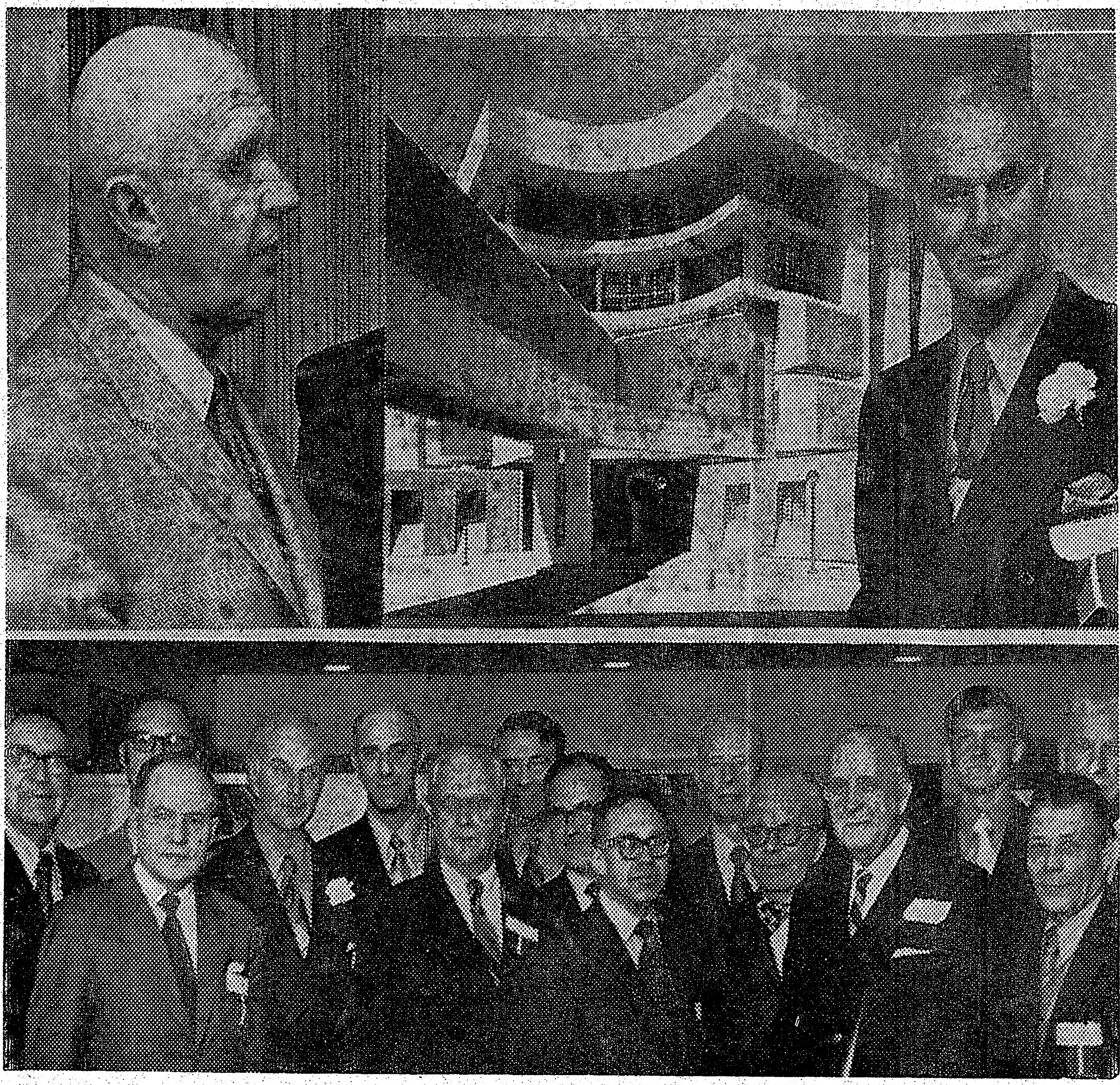

3. latviešu technisko zinātņu kongresu atklājot. Pa kreisi J. Benjamiņš, kas kongresā stāstija un demonstrēja filmas pa zemūdens ālām Andoru salās. Pa labi Dr. arch. E. Janišs darbu skatē pie viena no viņa jaunākajiem projektiem. Apakšā daļa dalībnieku kongresa atklāšanas brīdī, pirmajā rindā no kreisās: H. Vilks, N. Zoldners, J. Korulis, E. Dravnieks un E. Broders. Foto: V. Cinis

Čikagas latviešu biedrības vadība

Čikagas latviešu biedrības gada sapulci 7. maijā atklāja biedrības priekšnieks Viktors Vīksniņš. Ar klusuma brīdi pieminēja mūžībā aizgājušos biedrus — Tamāru Kalundu un Arvīdu Ķipēnu. Par biedrības darbību ziņoja V. Vīksniņš, dāmu komitejas — Elza Meņģele, biedrības kasi — Kārlis Legzdiņš, novusa sekciju — A. Kandrovičs, mednieku un makšķernieku klubu — Jānis Rītiņš, latviešu kreditsabiedrību — Viktors Kraulis. Revīzijas komisijas protokolu nolasīja Gunārs Kārkliņš. Ziņojumi liecināja, ka biedrības darbs bijis sekmīgs visās nozarēs.

Par Latviešu namu ziņoja V. Vīksniņš. Par telpu īrēm pagājušā gadā ieņemts 14.739 dol., kas ir par 2000 dol. vairāk nekā iepriekšējā gadā. Biedrības budžetu 1972. gadam paredzēja 2130 dol., bet Čikagas latviešu namam — 19.258

Par biedrības priekšnieku ievēlēja līdzšinējo Viktoru Vīksniņu, vietnieku un kultūras daļas vadītāju — Olģertu Cakaru, kultūras daļas vadītāja palīdzi — Hermīni Legzdiņu. Priekšnieka vietnieks un saimniecības daļas vadītājs būs Rolands Kiršteins, sekretārs — Eriks Feldmanis ar palīdzi — Lidiju Kiršteini, kasieris — Kārlis Legzdiņš, palīgs Voldemars Dzelme, biedrzinis — Arvīds Zivtiņš, informācijas vadītāja — Ruta Priedkalne, valdes loceklis — Osvalds Ķeveris. Revīzijas komisijā ievēlēja Gunāru Kārkliņu, Aleksandru Birkenu un Egonu Jansonu. Direktori: Jānis Rītiņš, Laimonis Lapiņš, Aleksandrs Birkens, Alberts Raidonis, Andrejs Eglītis. Uzticības vīri: Eduards Avotiņš, Adolfs Andersons, Valdis Didrichsons. Pārstāvis latviešu skolas padomē — Kārlis Legzdiņš. Delegāti Čikagas latviešu organizāciju apvienībā — Rolands Kiršteins un Viktors Vīksniņš, vietnieks Olģerts Cakars. Nama pārvaldes priekšsēdis — Viktors Vīksniņš, nama kasiere - grāmatvede — Dzintra Ķevere.

Dāmu komiteja konstruējās šādi: priekšniece — Ilga Grundšteina, palīdze — Lūcija Ozoliņa, sekretāre — Elza Meņģele, kasiere — Skaidrīte Lapiņa, saimniecības vadītāja — Milda Osvalda, palīdze — Valentīna Jaunliniņa, valdes locekle — Tīra Kupce.

Andris Lamberts

NIKSONS MASKAVĀ

(Turpinājums no 1. lp.)

radikālu pagriezienu saspīlējuma novēršanai un problēmu nokārtojumu miermīlīgā sarunu ceļā." Bankets un slepenās sarunas ar Brežņevu bija galvenie kulminācijas punkti prezidenta Niksona pirmajā apmeklējuma dienā Kremlī. Niksonam par godu rīkotā banketā bija šāda ēdienu karte: krievu pankūkas ar kaviāru un lasi, kūpināts medījums, cepts ar augļiem, svaigi sālīti gurķi, zivju zupa, boršs ar sausiņiem, krievu store (zivs) šampanietī, cepts fazāns, zemeņu saldējums, kafija un tēja, augļi. Vodku pasniedza pirms ēdiena, Georgijas baltvīnu pie zivs, Moldavijas sarkanvīnu ar fazānu, krievu šampanieti — pie saldā ēdiena.

Niksons ir pirmais ASV prezidents, kas apmeklē Maskavu un pirmais Pad. savienībā, kopš Franklīns Rūzvelts satikās ar Josifu Staļinu Jaltā Otra pasaules kaŗa laikā. Niksons skubināja sasniegt vienošanos atomieroču ierobežošanā: „Līgums šajā laukā var novērst abu valstu izšķērdīgo un bīstamo bruņošanās sacensību un vairāk pievērsties miera produkcijai. Vienošanās, kas dibināta uz viena parta vājuma izmantošanu, var izraisīt otrā spēku dubultošanu, lai sasniegtu pārākumu. Nolīgumam, sasniegtam ar savstarpēju respektu, ir daudz lielākas izredzes pastāvēt."

Helsinkos ASV un Pad. savienības stratēģisko ieroču ierobežošanas (SALT) sarunas nonākušas strupceļā, mēģinājumā sasniegt defensīvo antibalistisko raķešu sistēmas un ofensīvo tālšāvēju ieroču attālumu ierobežošanu. Līgumus paredzēts parakstīt Niksona viesošanās laikā Maskavā. Pēc sarunu sesiju nobeiguma ASV galvenais sarunvedis Smits un Pad. savienības ārlietu ministrijas pārstāvis Semjonovs izlidoja no Helsinkiem uz Maskavu ar sarunu rezultātiem. Padomju un amerikāņu avoti paredz, ka atompakts par ofensīvo un defensīvo ieroču ierobežošanu būs gatavs parakstīšanai 26. maijā Kremlī.

Prezidenta Niksona un komūnistu partijas vadītāja Brežņeva starpā garākas sarunas notika otrdien, 23. maija galotņu konferencē, galvenokārt par veselības un piesārņošanas jautājumiem, bet privātās sarunās — par kaŗu un mieru. Abi vispirms satikās visa personāla klātienē, Katrīnas zālē, pēc tam sekoja sarunas tikai starp Niksonu un Brežņevu. Kremļa Vladimira zālē Brežņevs saskandināja šampanieša glāzi ar Niksonu. Veselības pakts aicina sadarboties vēža un sirds slimību pētījumos, apmainot speciālistus un delegācijas, ieskaitot konferences un lekciju sarīkošanu, informācijas, mācības spēku un instrumentu izmaiņu. Pretpiesārņošanas pakts ir līdzīga satura. Pēc abu paktu parakstīšanas Niksons un Brežņevs negaidot atstāja telpas privātām sarunām. Vēl palikt smagāki apspriežu temati, kā Vietnama un atomieroču ierobežošana. Pirmoreiz vēsturē amerikāņu karogs plīvoja virs Kremļa torņiem.

Maskavas pilsētas galva Vladimirs Promislovs sacīja amerikāņu žurnālistiem, kas pavadīja prezidentu Nikonu, ka krievu pilsētās ielas „esot absolūti drošas kā prezidentiem, tā parastiem pilsoņiem." Viņš uzsvēris: „Neviens nešaus uz jūms šinī zemē, neviens nenonāvēs prezidentus šinī zemē." Pilsētas galva sacīja, ka krievu veikalos pārdodot arī ieročus, bet to pirkšanai nepieciešama atļauja.

Atsauksmes par Leldu Kalmīti

Gleznotājas Leldas Kalmītes gleznu skates, kas rīkota Hyde Park Bank and Trust Co. telpās pie Čikagas „Meet the Artist" programmas ietvaros, apcerējumu Čikagas laikrakstā „Hyde Park Herald " sniegusi kritiķe Zuzana Lefa (Leff), izsakoties, ka Leldas Kalmītes lielās eļļas gleznas ir krāšņas, smalki noēnotas abstraktas ainavas. Gleznojums tik izsmalcināts krāsu lietošanā un formā, ka acīm redzot tas ir iepriekšējās eksperimentācijas rezultāts. Tālāk kritiķe saka, ka L. Kalmītes veikums attīstījies kolosāli. Sākumā viņa bijusi sava tēva gleznotāja Jāņa Kalmītes ietekmē, kas viņai mācījis gleznošanas techniku. Kalmītes gleznojumu veids ir kāpināti vienkāršs, intensīvs un ar bagātīgu saturu. Viņa lielu vērību veltī gleznu virsmas apdarei un glezno klusinātos krāsu toņos. Krāsas ir mierīgas zemes un debess toņos: zilas, violetas, pelēkas, zaļas un brūnas, bet vistumšākie krāsu toņi ir tālu no drūmuma. Viņas darbos jūt atmosfairu, nevis to imitējot, bet radot ar jūtīgu krāsu pielicienu. Gleznojumi attēlo un aptver dabas ainavu ar tās kustību. Arī Čikagas universitātes laikraksts The Chicago Maroon bija ievietojis gleznotājas Leldas Kalmītes uzņēmumu. Viņas darbu klāsts, 6 darbi, bija atvērts no 12. aprīļa līdz 3. maijam. Izstādes katalogā minēts, ka Lelda Kalmīte dzimusi Vācijā un 1950. gadā iecelojusi ASV kopā ar vecākiem. 1968. gadā ieguvusi mākslas bakalaura grādu Čikagas universitātē, pēc tam studējusi Mineapoles mākslas koledžā. Pašreiz viņa turpina studijas Čikagas universitātē, lai iegūtu maģistra grādu glezniecībā. Lelda Kalmīte ir izstādījusies arī kopā ar savu tēvu, ievērojamu gleznotāju Jāni Kalmīti, 1969. gadā Čikagā.

Lelda Kalmīte

PIRMĀ ALAs JAUNĀS VALDES SĒDE

ALAs jaunās valdes pirmā darba sēde notika 14. maijā Šeratona viesnīcā Klīvlendā. Tā apstiprināja jauno amatu sadalījumu. Par iekšējās informācijas biroja vadītāju apstiprināja A. Lejiņu, par ārējās informācijas T. Šmitu, apgāda vadītāju J. Riekstiņu, izglītības biroja vadītāju T. Bērziņu, kultūras — M. Grīnu, sporta T. Aldzeri, aprūpes A. Valteru. H. Mindenbergs būs Rietumapgabala vicepriekšsēdis, V. Spārniņa rūpēsies par organizāciju un struktūras komisiju, V. Daigam speciāli uzdevumi. Par revīzijas komisijas ieteikto finanču biroja vadīšanu pagaidām vēl nebija priekšlikumu. Nolēma aicināt U. Kariņu arī turpmāk vadīt nama komisiju un sekot Vašingtonas draudzes nama būvei. Statūtu komisijā darbosies R. Rūsis un I. Bērziņš. A. Baidiņu aicinās statistikas komisijā, bet par ALAs žurnāla redaktoriem apstiprināja J. Blumbergu un A. Cīruli. Apvienotajā baltiešu komitejā par direktoru darbosies G. Meierovics. Ceļojumu komisiju uzdeva noorganizēt H. Mindenbergam.

V. Klīve izteica iespēju, ka varētu izveidoties globāls Kultūras fonds, vismaz piespriežot kopējus apbalvojumus un sadalot līdzekļus. Par PBLA locekļiem apstiprināja I. Spilneru, A. Lejiņu, V. Kārklu un V. Klīvi.

Nākamā sēde paredzēta Ņujorkā 11. jūnijā, bet 8. jūlijā — Garezerā. Vk

Darbs arī padomes locekļiem

(Turpinājums no 1. lp.)

arī savākto parakstu skaitu un citus faktus, ko padomes locekļi varētu izmantot pārrunām ar saviem parlamenta locekļiem. Valde atzina šo ierosinājumu par lietišķīgu un aicina visus padomes locekļus izmantot katru izdevību parlamenta locekļu iepazīstināšanai ar stāvokli okupētajā Latvijā un mūsu interešu aizstāvēšanu.

Plašākās pārrunās klātesošie pakavējās pie Hamiltonas Latviešu Biedrības iecerētās 3333333 loterijas organizēšanas, par kuŗas priekšdarbiem informēja R. Kreišmanis. Pēc pārrunām LNAK valde vienojās, ka šī loterija ir atbalstāma kā morāli, tā arī praktiski. LNAK valde uzņēmās oficiālo atļauju sagādi un biļešu pārdošanas noorganizēšanu Toronto un astoņos citos latviešu centros Ontario provincē, kā arī 3000 dol. sagādi loterijas laimestu nodrošināšanai saskaņā ar valdības noteikumiem. Šī uzdevuma veikšanu uzticēja saimniecības nozares vadītājam A. Rāviņam, pieaicinot kasieri K. Tanni un padomes locekli A. Budrēvicu, ieteicot jau tuvākā laikā sasaukt ieinteresēto organizāciju sanāksmi nepieciešamo uzdevumu veikšanai. Paredzams, ka Ontario provinces atļauju saņems jūnija mēnesī, pēc kam uzsāks biļešu pārdošanu. Priekšizlozes ar trim laimestiem katrā notiks 21. augustā, 21. oktobrī un 21. decembrī, bet galvenā izloze 21. martā, kad galvenais laimests būs 33.333,33 dol., otrs laimests 3.333,33 dol. un trešais laimests 333,33 dol. Lai loterija varētu notikt, Ontario provinces valdības drošības kontā jāiemaksā 52.909,92 dol., ko rīkotāji cer iegūt ar pirmo biļešu pārdošanu. Loterijas kopējie ienākumi, pārdodot 250.000 biļetes, būtu 375.000 dol., no kā LNAK un pārējās loterijā iesaistītās organizācijas iegūtu pāri par 100.000 dol. kultūrālu mērķu un jaunatnes atbalstam. Tā kā pēc atļauju saņemšanas loterijas biļešu pārdošana legāla arī vispārējā sabiedrībā, tad, uzklausot lietpratēju atzinumus, LNAK valde atzina to par īstenojamu un uzņēmās aktīvu līdzdalību.

Par neseno Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonda valdes sēdi, kas mūsu lasītājiem jau atreferēta, vispārējus ziņojumus deva valdes priekšsēdis T. Kronbergs, kultūras nozares vadītājs E. Upenieks un izglītības nozares vadītājs J. Mežaks. Pēc pēdējā ierosinājuma valde vienojās Kanadā dzīvojošajiem balvu saņēmējiem L. Vīkam un L. Auzānei-Tīcmanei tās pasniegt TLTA sestdienas ģimnazijas izlaiduma aktā, 26. maijā.

Saskaņā ar ZLKF pieņemto statūtu maiņu LNAK valde par Kultūras fonda valdes priekšsēža vietnieku izraudzīja J. Mežaku, par vicepriekšsēdi E. Upenieku un par valdes locekli T. Kronbergu.

Valdes priekšsēdis T. Kronbergs vēl informēja par piedalīšanos ALAs kongresā un PB LA valdes sēdi, kur izlemta informācijas centra pārcelšana uz Zviedriju, kādēļ valde piekrita 250 dol. izmaksai šī informācijas centra darbības uzsākšanai. Paredzams, ka nākošajā gadā LNAK maksājumu daļa būs 500 dol.

TLB Sestdienas skolas atbalstam pēc J. Mežaka priekšlikuma piešķīra 200 dol.

No kasieŗa R. Taņņa ziņojuma izriet, ka šogad ZLKF līdzekļu vākšanas akcijā līdz šim jau saņemti 960,63 dol. Kultūras fondam, 1562 dol. LNAK dalības naudām, 909 dol. skolām un jaunatnei, bet Latvijas brīvības fondam 533 dol. Ieskaitot arī autoru honorāru un dažus citus maksājumus, šī līdzekļu vākšana jau devusi 4190,63 dol., pie kam lielākais ziedojums no kāda saimnieciska pasākuma bijis 400 dol. Bez tam LNAK muža dalībnieku fondā Nākotne ieņemti 5400 dol. Plašāku financiālu ziņojumu par budžeta apgrozījumu kasieris solījās sniegt pēc darbības pirmā pusgada jūlija mēnesī.

K. Tannis ziņoja arī par Baltijas tautu federācijas Kanadā rīkoto aizvesto piemiņas aktu, kas šogad notiks Igauņu namā, 958 Broadview Ave., Toronto 6, 14. jūnijā, plkst. 8 vakarā. Galvenais runātājs vēl pašreiz nav zināms.

Interesantas, atjautīgas debates sākās pēc Vispasaules latviešu jaunatne kongresa organizētāju vēstules nolasīšanas, ko valdei iesniedza V. Liepiņš. Vēstulē bija izteikts lūgums pēc 600 dol. pabalsta, 300 dol. nepieciešami jaunatnes koncerta un 300 dol. mākslas izstādes organizēšanai. Abus šos sarīkojumus V. Liepiņš raksturoja mākslinieciski vērtīgus, kas ne tikai rādītu latviešu jaunatnes varēšanu, bet arī interesi un zināmu stiprinājumu kongresa dalībniekos un apmeklētājos. Tomēr pamatoti iebildumi radās vairākos sēdes dalībniekos, ko gan V. Liepiņš veikli centās atspēkot. Tā piem. B. Senkēviča ieteica vispirms griezties pie „Nākotne 70' speciālā Mantojuma fonda, kur joprojām ieguldīti dziesmu svētku atlikumi 6000 dol apmērā. V. Liepiņš izteicās, ka atbalstu prasīs arī tur. J. Mežaks iebilda, ka jaunatnes koncertu organizējot būtu vairāk jārēķinās ar praktiskām iespējām, aicinot jaunos māksliniekus no tuvākām vietām, kā arī izvēloties instrumentus, kas nesadārdzina transportu u.t.t. Arī šo iebildumu V. Liepiņš noraidīja kā nepamatotu, jo tādā gadījumā koncerta programmu varētu izpildīt vienīgi pianisti. Tāpat arī E. Upenieka aizrādījumu, ka paši jaunieši neapmeklē, piem., jauno mākslinieku koncertus, ko Toronto rīko latviešu koncertapvienība. V. Liepiņš atspēkoja, ka par to nevarētu kritizēt jaunatnes organizācijas, bet gan atsevišķus jauniešus. A. Rāviņš vēl ieteica griezties pēc pabalsta pie Toronto latviešu kreditsabiedrības, kas gada sapulcē sadalīs šī gada peļņu. Debašu nobeigumā V. Upeslācis atzina, ka kongresa un visu sarīkojumu ideja ir laba un atbalstāma, bet iebildumi varētu gan būt pret to jaunatnes daļu, kas kongresa ietvaros organizē ekskursijas uz okupēto Latviju un nepamatoti kritizē vecākās paaudzes nacionālo nostāju. Kongresam būtu jāpierāda, ka tautas vienībā ietilpst kā jaunatne, tā arī vecākā paaudze, ko kongresa organizētāju lielākais vairums arī labi izprot, tādēļ tas katrā ziņā atbalstāms. Meklējot konkrētas iespējas, neaizkaŗot speciālos fondus, valde vienojās no vispārējiem līdzekļiem kongresa atbalstam piešķirt 200 dol., ko V. Liepiņš rīkotāju vārdā novērtēja saprotoši un izteica pateicību.

Sēdes nobeigumā Biruta Senkēviča vēl informēja par piedalīsanos Hamitonas latviešu sestdienas skolas izlaiduma aktā, kur savu balvu pasniegusi Sandrai Lazdiņai par labākām sekmēm latviskajā stājā un latviešu valodas zināšanās. Šo balvu, ko katru gadu pasniedz latviešu skolas sekmīgākiem absolventiem, B. Senkēviča sākot ar šo gadu palielinājusi uz 20 dol., izsniedzot latviešu kreditsabiedrības krājgrāmatiņas.

R. N.

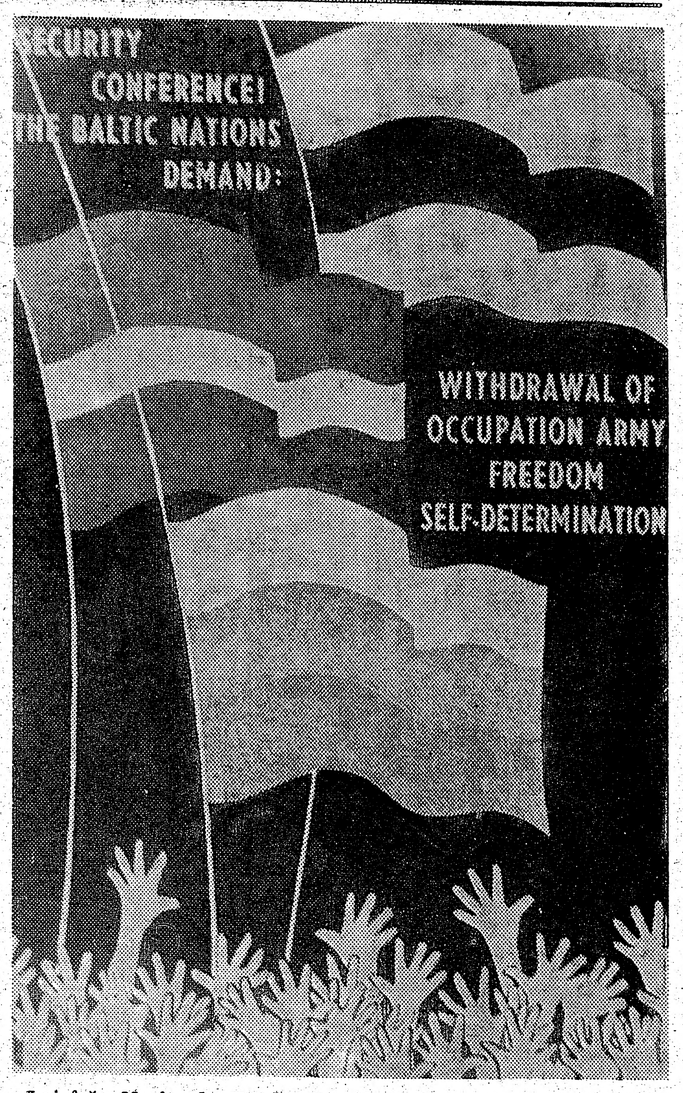

Latviešu Nacionālā Fonda vairākkrāsu pastkarte sarakstei, ar Baltijas valstu nacionāliem karogiem, vēršot uzmanību iecerētai Drošības konferencei un Baltijas valstu problēmām. Tuvākā laikā izplatīšanā nodosim mag. iur. A. Šildes — Pretestības kustība Latvijā, angļu valodā. To pašu darbu latviešu valodā — Latviešu Nacionālais Fonds dāvās Otram vispārējam latviešu jaunatnes kongresam Londonā. Sekos mag. oec. A. Landsmaņa — Tautas dzīvā spēka problēmas okupētajā Baltijā, arī angļu valodā. LNF globālā informācijas darba atbalstītāji aicināti atcerēties adresi ziedojumiem: Latviešu nacionālais Fonds Stokholmā (Box 108, S — 10121 Stockholm 1), vai arī Fonda pārstāvja H. Mindenberga: 2510 N. 42—St., Seattle, Wash. 98103.

Fonda valdes uzdevumā
Andrejs Eglītis, ģenerālsekretārs.

Sarīkojumu Kalendārs

TORONTO

24. un 25. maijā no pl. 5 — 9 vak. Rūdolfa Kronberga gleznu skate Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās.

24. maijā, trešdien, pl. 8 vak., Latviešu namā māc. R. Ekšteina runa par tematu: „Vai cilvēkam ir cerība kļūt cilvēcīgam."

26. maijā pl. 7 vak. Latviešu namā TLTA izlaiduma akts.

28. maijā, pl. 3 pēcp. Latviešu namā — Burtnieki rīko Arāja daudzinājumu.

31. maijā, pl. 8 vakarā — DV namā, 125 Broadview Ave., filmu izrāde: „Eiropas liktenis" (vācu valodā); „Rīga 1960. gadā" (latviešu valodā).

3. un 4. jūnijā — DV, LSAK jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē.

24. jūnijā Sidrabenē — Tradicionālie Līgo svētki ar deju. Uzvedums — B. Senkēvičas „Uz dzimteni sapņi aizgāju".

SV. KATRĪNAS

3. jūnijā LMMK 19. gadu pēc kārtas rīko zušu makšķerēšanas sacensības Niagaras upē. Sapulcēšanās parastā vietā pl. 3 pēcpusdienā. Žāvētu zušu nogaršošana, riņķu mešana un pusnaktī — godalgošana. Jauniešiem piedalīšanās brīva.

HAMILTONĀ

11. jūnijā pl. 5 pēcp. Hamiltonas latv. biedrībā, 16 Queen St. N. mag. ed. J. Svilāna priekšlasījums Zem Apollo vai mušmires zīmes.

NIAGARA (ONT.)

22./23. jūlijā Jaunatnes un draudzības dienas Niagarā.

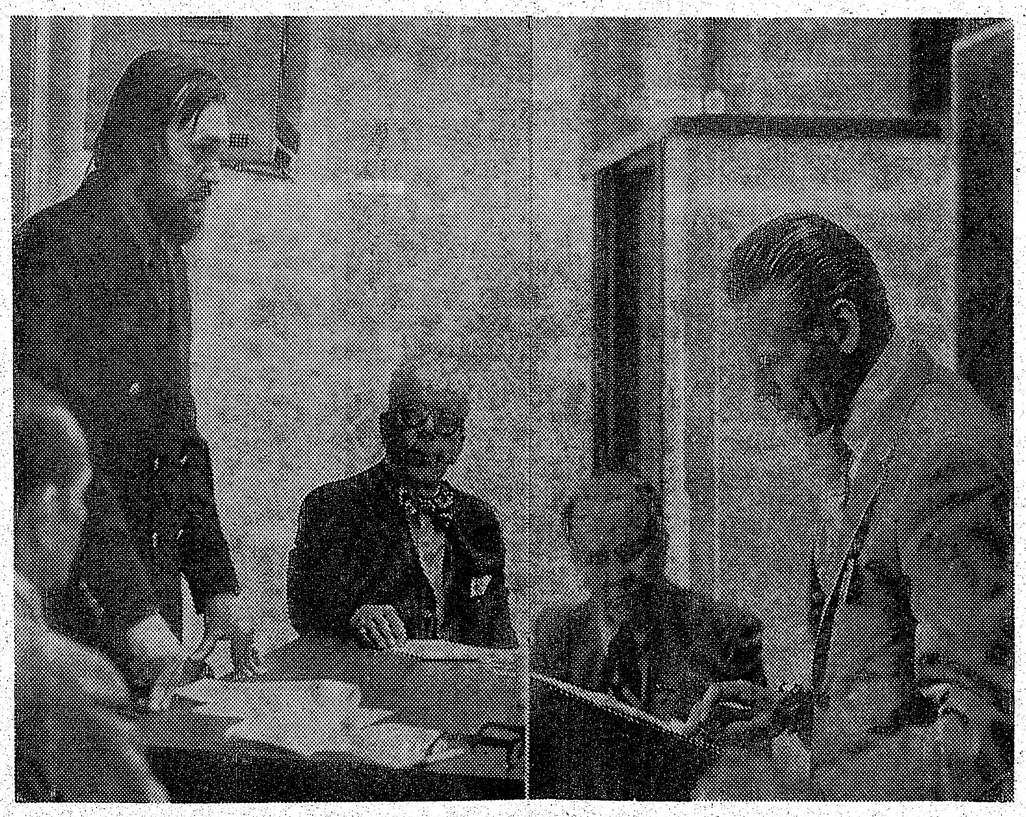

Prof. I. Freibergs referē par skaitļotāju pašreizējo attīstību. Pie galda referātu vadītāji A. Rāviņš un A. Spūrmanis 3. technisko zinātņu kongresā. Uzņēmumā pa labi Ritvars Brežģis 3. Baltiešu studiju konferencē referē par bibliografiju. Foto: J. Ligers

RELIĢISKĀ DZĪVE

Mūsu dzīve un Dievs

„Cilvēka sirds nodomā savu ceļu, bet tas ir Dievs, kas pašķir cilvēka gājumu." — Sak. vārdos 16:9.

Mēs parasti sasaistām Dievu ar grandiozām parādībām un notikumiem universā un mūsu pasaulē. Mēs sakām, ka Dievs radīja debesis, zemi un cilvēku. Mēs piekrītam psalmistam, kad viņš teic, ka Dievs vada zvaigznes debess izplatījumā. Mēs pielaižam, ka Dievs iejaucas pasaules notikumos, lai ierobežotu ļaunumu, kā tas bija Noasa dienās. Mēs sakām, ka Dievs „noslaucīja" no zemes tādas pilsētas kā Sodomu un Gomoru, kur ļaunums bija kāpis pat līdz debesīm. Mēs pielaižam, ka Dievs veido tādu cilvēku dzīvi, kā Ābrama, Dāvida, Karelija, Pāvila, Augustīna, Lutera, Kareja, Georga Millera, Fridricha Bodelšvinga un daudzu citu izcilu personu dzīves.

Bet kad mēs apstājamies paši pie savas dzīves, tad mums grūti atzīt, ka Dievs piedalās arī mūsu mazajā dzīvītē. Es tomēr ticu, ka Dievs kārtojis jūsu un manas dzīves gaitas, ka šodien mēs esam Kanadā un dzīvojam Toronto pilsētā. Tas ir Dieva izkārtojums. Tas Dievs, par kuŗu rakstīts bībelē un par kuŗu mums ir stāstījis Jēzus Kristus, nedzīvo savās norobežotās debesīs, aiz mākoņiem un zvaigznēm. Tas ir Dievs, „kas skaita zvaigžņu pulkus un sauc tās visas vārdā" (Ps. 147), ir tas pats Dievs, kas „paceļ bēdīgo" un kas „dziedina tos, kam satriektas sirdis un remdē viņu sāpes.". Dievs ir ieinteresēts ikvienā no mums. Neviens no mums nav tik niecīgs Dievam, ka Dievs to neievērotu, Tas ir Dievs, kas izplāno mūsu dzīves gaitas, ja mēs no savas puses šo plānojumu atzīstam. Ja Dievs ir mūsu dzīvi izplānojis, tad tas nebūt nenozīmē, ka nu saule vien spīdēs mūsu ielā un sētā, un ēnu nekādu nebūs. Ja mēs iekļaujamies Dieva plānos, tad uz mums attiecas Dieva vārdi: „Cilvēka sirds nodomā savu ceļu, bet tas Kungs pašķir viņa gājumu." Tāds cilvēks ir laimīgs cilvēks.

Saule un lietus

Saule.

Kur saule spīd dienu pēc dienas, nedēļu pēc nedēļas, mēnesi pēc mēneša, tur rodas tuksnesis. Saule karsē. Saule dedzina. Saule nāvē. Saule ir bīstama. Mēs runājam par „saules dūrienu". Saule vien ir nesvētība.

Lietus.

Lietus vien, bez apstājas, dienu un nakti, ilgi, ilgi, un — Noasa plūdi ir droši. Lietus pārvērš avotus un strautiņus straumēs, kas nes nāvi cilvēkiem un dzīvniekiem un postu visai radībai. Lietus vien ir nesvētība.

Saule un lietus.

Jēzus abus apvienoja. Saulei jāmainās ar lietu un lietum ar sauli. Tad cilvēki un viņa radība piedzīvo debess svētību. Tad aug, tad zied pukes, tad ienākas labība druvās un augļi dārzos. Tad maize ir cilvēkiem un barība dzīvai radībai.

Saule pieder Dievam. Jēzus teica: „Dievs liek savai saulei spīdēt pār labiem un ļauniem." ((Mat. ev. 5.45). Tāpat lietus pieder Dievam:. Ar sauli un lietu Dievs rīkojas pēc sava prāta un saskaņā ar saviem plāniem. Ar jums un mani Viņš var rīkoties pēc sava prāta, ja mēs dodam Dievam savu piekrišanu.

Cilvēks ir radīts Dieva ģīmī un līdzībā", saka Bībele. Cilvēks ir citādāks nekā pārējā radība. Cilvēks ir cilvēks, kam pašam sava galva un pašam brīva izvēle. Dievs respektē cilvēka gribu.

Vai šādi vai citādi, bet Jēzus teica, ka Dievs mīl visus cilvēkus: labus un ļaunus, taisnus un netaisnus, to pierāda Viņa saule un lietus. Vēl vairāk to pierāda Jēzus Kristus Krusts Golgātā. Par Dieva mīlestību mēs varam būt droši arī tad, kad saule dedzina un kad lietus nelīst. Bet saule un lietus un cilvēks pieder Dievam.

Austra Balode

TABULA RASA

Tabula rasa —
ir visa sākums:
dzīvei, darbam,
tavai mīlestībai.
Tu iegulsti tajā . . .
Vien liktenis
ar drošu roku
apvelk kontūras
tavam „es".
Pats meklē vārdus,
skaņas, krāsas —
kā piepildīt tās.

Dievkalpojumi Kanadas baznīcās

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 787-2310. Sv. Jāņa draudze, tālr. 921-8327, 200 Balmoral Av. Māc. A. Čops, 38 Balaby Cr., Don Mills, tālr. 449-4087; Sv. Andreja draudze, tālr. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

28. maijā plkst. 11 jauniešu iesvētes dievkalpojums ar dievgaldu. Draudzes koris.

Svētdien, 4. jūnijā, plkst. 10 dievkalp. Sidrabenē, plkst. 3 dievkalp. Andreja baznīcā.

Svētdien, 11 jūn. dievkalpojuma nebūs.

Trešdien, 14. jūnijā, plkst. 8 vakarā Tautas sēru dienas dievkalpojums. Draudzes koris.

Svētdien, 18. jūn., dievkalpojuma nebūs.

Svētdien, 25. jūn. plkst. 11 dievkalp. Sidrabenē.

Svētdien, 25. jūn. kristīgu jauniešu saieta sākums. Dievkalpojums pl. 9 vakarā Sidrabenē.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739. Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Avenue.

28. maijā plkst. 11 dievkalpojums Tālavā, draudzes mājas zālē.

MONTREĀLA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P.Q. Tel. HU 9-3224. Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

28. maijā pl. 9.30 dievkalpojums jaunatnei un bērniem (pēdējais šāda veida pavasaŗa posmā).

OTAVA

Māc. E. Lange, 364 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pēteŗa lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

28. maijā dievkalpojums Otavā nenotiek.

4. jūnijā dievkalpojums Pēteŗa baznīcā plkst. 2 pēcp. Pēc tam baznīcas zālē skolas izlaiduma akts un 20 g. darbības atcere.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze, 18 Victoria Avenue South.

28. maijā plkst. 5 pēcp. dievkalpojums — dziedās svētdienas skolas bērni; pēc dievkalpojuma baznīcas lejas telpās mācības gada noslēgums svētdienas skolā.

LŪDZU KLAUSIETIES
raidījumu 16. gadagājumā
Toronto Latviešu misijas radio
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (vilnis 1270)
Informācija — tālr. Toronto 261-4218.

ES BRĪNOS

Kad es klausos radioziņās, kad es lasu dienas laikrakstu, kad es dzirdu cilvēku valodas, tad man šķiet, ka ja ne šodien, tad noteikti rītu būs pastardiena!

Bet kad es skatos ar savām acīm uz pasauli un domāju ar savām smadzenēm, tad es brīnos.

Pasaulē ir tik daudz labu un krietnu cilvēku. Tādu, kas nevirina tiesas iestāžu durvis, kuŗus nemeklē policija, kas nezog, kas nemelo, kas sadzīvo ar saviem kaimiņiem. tādu ir miljoniem un atkal miljoniem...

Es domāju par tiem tēviem, kas pēc dienas darba priecīgi steidzas mājās, jo tur viņus gaida mīļi ģimenes locekļi. Es domāju par tām neskaitāmām mātēm, kas audzina bērnus piemīlībā pie Dieva un cilvēkiem. Es domāju par tiem jaunekiem, kas nemaina savus ideālus pret pasaules „lēcu virumiem". Es domāju par tām jaunavām, kas neskrej projām no mājām un nebrauc uz Kalifornijas „hipiju" komūnām. Es domāju par tiem uzņēmumu vadītājiem, kas godu un taisnību liek pirmā vietā savā dzīvē.

Es domāju un es brīnos. Šajā mūsu pasaulē vēl ir tik daudz labu un krietnu cilvēku, kas ir šīs „zemes sāls", jo „dievbijāšana ir gudras (godīgas, vērtas) dzīves sākums", saka svētie raksti.

ACUMIRKLIS

Kas ir acumirklis?

Vai tas ir saules stara atspīdums kalnu mājas logā? Vai tas ir jūras viļņa dobja atsišanās pret krasta klinti? Vai tas ir maza bērna priecīgs smaids? Vai tas ir saules pēdējais stars vakarā, kas pazūd aiz tālā apvāršņa? Vai tas ir draudzīgs rokas spiediens? Vai tas ir „jā" vārds pie altāŗa, ko viens otram un Dievam saka jaunais pāris? Vai tas ir diploma saņemšana pēc trīs, četru gadu ilgas studēšanas augstskolā? Vai tas novītušas tulpes lapiņas atraisīšanās un nokrišanā dobē! Vai tas ir lietus lāses atsišanās pret sauso zemi? Vai tas ir sirds pēdējais puksts?

Vienalga, lai kas tas būtu, acumirklis ir acumirklis, un visa mūsu dzīve sastāv no acumirkļiem. Jauns acumirklis nāk un esošais acumirklis aiziet projām. Dievs dod mums šos acumirkļus. Būsim pateicīgi Radītājam par katru acumirkli un tos izlietosim sava rakstura uzbūvei.

Pie pāvesta Paula VI 5. aprīlī audiencē ieradusies reliģiskās dzejas dzejniece Janīna Babre, uzņēmumā vidū, kas pieņemšanā atradusies pirmajā rindā. Kad pāvests, apstaigādams šo rindu, pienācis pie dzejnieces, viņa teikusi: „Brīvību Baltijas valstīm!" Svētais tēvs angliski atbildējis: „Mēs esam garā un lūgšanās vienoti." Pēc tam pāvests pieņēmis dzejnieces ar tautisku prievīti pārsietas dzejoļu grāmatas ar Latvijas vairodziņu. Dzejniece apmeklējusi arī Vatikāna raidītāju, kur viņu intervējusi latviešu raidījumu darbiniece Dr. Marta Rasupe. Intervija un dzejnieces ierunātie dzejoļi uz okupēto Latviju pārraidīti 8. aprīlī.

Korporācijas Vendia 45 gadu atceres svinību dalībnieki ar viesiem Hamiltonā.

Tēvija, gods, pienākums

Korporācijas Vendia 45 gadu atceri 29. aprīlī ievadīja ar dievkalpojumu latviešu ev. lut. Kristus draudzes baznīcā Hamiltonā, prezidijam stāvot pie korporācijas karoga (zaļš-brūnszelts) un svētrunu sakot archibīskapam A. Lūsim. Pēdējo piecu gadu laikā gan dzimtenē, gan trimdā mūžībā aizsauktos 12 vendus pieminēja draudzes mācītājs Ed. Pavasars. Viņu piemiņu draudze godināja ar piecelšanos. Noliecās karogs un atskanēja dziesma: Dievs ar tevi, ceļš kam galā. Pēc lūgšanas un svētīšanas dievkalpojums beidzās ar Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils.

Par korporācijas Vendia dibināšanu vienojās Latvijas universitātes 44 studenti, kas bija cīnījušies Pirmajā pasaules karā un atbrīvošanas cīņās, bet pēc tam dedzīgi metoties studijās un jaunās valsts uzbūves darbā. Korporācijas Vendia pamatā viņi lika devīzes: Tēvija, gods, pienākums un Virtute et exemplo (Vīrišķība un piemērs). Latvijas valsts patstāvības laikā zem korporācijas Vendia karoga bija pulcējušies pāri par 200 studentu, filistru un gada filistru, pārstāvot dažādas zinātnes un mākslas disciplīnas. Trimdā no jauna uzticību Vendia krāsām zvērējuši 54 tās locekļi. Šīs korporācijas krāsas nesuši daudz karavīru — ģenerāļi, pulkveži, militārie atašeji, kas tajā laikā ieņēma augstākos militāros posteņus. Vendi savā vidū varēja lepoties ar astoņiem Lāčplēša kara ordeņa kavalieriem. Otrā pasaules karā vairāki vendi apbalvoti ar augstākām goda zīmēm par varonību.

Vendu saime daudz zaudējusi no savu locekļu skaita: kritušo Otrā pasaules karā, gan arī aizgājušo mocekļu nāvē cietumos un tālajās tundrās. Dzīvi palikušie izkaisīti Eiropas, Ziemeļamerikas un Austrālijas kontinentos. Daļa no viņiem dzīvi vada Latvijā.

Trimdā vendu trikoloru nes kupla rietumu puslodē studējošā audze: ārsti, juristi, arhitekti, inženieri, vēsturnieki u.t.t. Starp viņiem jau vairāki ieguvuši maģistra un doktora gradus.

Svētki turpinājās „Sheraton-Connaught" viesnīcā. Sekojošā literārā stundā, pēcpusdienā, vendu saime un viesi noklausījās Dr. techn. Viktora Aserīša referātu. Pēc tam komersā piedalījās 37 vendi, arī daudzu citu korporāciju reprezentanti un viesi, bet mielastā un ballē „Sheraton" viesnīcas zālē bija pulcējušies 120 korporāciju locekļi un viesi.

Kārlis Smiltārs

RUNO ATBILD

Šai nodaļai domātie jautājumi iesūtāmi redakcijai ar atzīmi „Runo", uzdodot pareizo vārdu un adresi, bet jautājumu var parakstīt arī ar segvārdu vai iniciāļiem.

LŪDZU PADOMU

Pagājušā gada jūlijā darbā piedzīvoju smagu negadījumu, laužot kreisās kājas pēdu, kreisās rokas locītavu, smagi cieta arī elkonis un citas ķermeņa daļas, kas savukārt nopietni atsaucās arī uz nervu darbību. Pašreiz man ir mākslīgs, plastikas elkonis ar skrūvi, ko ķermenis atsakās pieņemt, kādēļ ārsts domā, ka nepieciešama jauna operācija. Pēc ārsta atzinuma roku vairs navarēšu normāli locīt vai izstiept. Tā bez zaudētām darba spējām un sāpēm esmu zaudējis arī financiāli, kādēļ lūgšu padomu, kā man šādos appstākļos būtu jārīkojas lietas labvēlīgai nokārtošanai. Svešumā dzīvojot bieži gadās, ka pastāvošo likumu nezināšanas vai nepilnīgas valodas dēļ nesaņemam to, kas pienāktos. Pašreiz mani apgādā Workmens Compensation Board.

A. N., Toronto

Ja jūsu ārstēšanās process vēl nav nobeigts, tas turpināms līdz veselības atgūšanai iespējamību robežās pēc ārsta atzinumiem. Par to financiāli un juridiski atbildīga ir Workmens Compensation Board, kuŗas atzinumiem esat pakļauts. Pēc ārstēšanās procesa nobeiguma speciāla komisija noteiks jūsu darba spējas resp. zaudējumu, un līdz ar to arī atlīdzību jeb sāpju naudu. Tās lielums un izmaksas veids (vienreizēja izmaksa, vai rēgulāri maksājumi) atkarīgs no Workmens Compensation Board speciālās komisijas lēmuma, kas būs galīgs. Ja jums jau tagad ir komplikācijas ar mākslīgo elkoni, tad iespējams, ka tādas atkārtojas arī nākotnē pēc otrreizējās operācijas, tādēļ būtu svarīgi panākt, lai jūsu rēģistrētais negadījums pie Workmens Compensation Board paliktu kā atklāts, neatkarīgi no sāpju naudas veida un lieluma. Tādā gadījumā jums tiesības uz visu medicīnisko palīdzību katrā laikā, kad vien tā nepieciešama sakarā ar šo negadījumu. Šādas tiesības tiek zaudētas, ja speciālā komisija šo gadījumu pēc ārstēšanas nobeigšanas atzītu par nobeigtu (Closed case). Ja darba spējas būtu zaudētas vairāk par 50% vai pat pilnīgi, tad ir tiesības saņemt tā saucamo priekšlaicīgo pensiju. Tā kā Workmens Compensation Board katru negadījumu izšķir individuāli, tad ieteicu jums ārstēšanās nobeiguma posmā sazināties ar kādu advokātu, kam pieredze šādos jautājumos, un ārstam norādīt pat uz vismazākiem veselības traucējumiem, kas jūtami sakarā ar šo negadījumu.

CĪŅA PAR BRĪVĪBU

Kādēļ latviešu organizācijas nepievērš vērību jaunatnes politiskai audzināšanai un piemērotu jaunatnes vadītāju sagatavošanai, rīkojot tiem sanāksmes un maksājot zināmu atalgojumu. Liekas, ka latviešu organizācijām vairāk interesē nekustamu īpašumu iegāde nekā aktīva politiska darbība un jaunatnes audzināšana, tā dodot tai idejas cīņā pret komūnismu un nacionālu vienotību okupētās Latvijas atbrīvošanai. Vai tautiešu saziedotos līdzekļus nebūtu vēlams vairāk izlietot nacionāli politiskā darbā nekā organizāciju lokāli saimnieciskos pasākumos un ērtībās?

Valdis Steinmillers,

Toronto

Piekrītu, ka latviešu organizācijas varēja un varētu daudz vairāk darīt nacionāli politiskā laukā, jaunatnes audzināšanā un piemērotu jaunatnes vadītāju sagatavošanā. Tomēr jāatzīst arī vecu vecā patiesība, ka daudz vieglāk ir kritizēt un padomus dot nekā tos pildīt. Tā arī šinī gadījumā nevietā ir kritizēt visas latviešu organizācijas, jo katrai ir savi specifiski uzdevumi un darbības mērķi, piem, sporta organizācijas, saimnieciskās, mākslas u.t.t., tāpat nevaram runāt arī par tautiešu ziedojumiem, jo tādi tiek vākti un izlietoti vienmēr konkrētiem mērķiem saskaņā ar ziedotāju norādījumiem. Tagad redzam, ka jaunatnes nacionālā audzināšanā esam daudz ko nokavējuši un saskaņotas mērķtiecības vietā tā bieži vien gājusi pašplūsmes virzienā. Esam spiesti atzīt, ka ne tikai jaunatne, bet arī daļa vidējās un vecākās paaudzes pārāk viegli pieņēmusi pašreizējā laikmeta mentālitāti un politiski svārstīgos uzskatus, kas ne vienmēr saskan ar mūsu nacionālām interesēm un galveno mērķi par okupētās Latvijas atbrīvošanu. Ja runājam par vēstures atkārtošanos, tad zināmas parallēles varam saskatīt ar Latvijas atbrīvošanu un dibināšanu pirms vairāk nekā 50 gadiem, kad arī politiskos nogrupējumos valdīja uzskatu dažādība un neneteiktība par Latvijas un latviešu tautas nākotni. Toreiz tautas vairākums atbalstīja Latvijas brīvības un neatkarības ideju, tā pārvarot visas grūtības un izcīnot savu valsti. Tāpat arī pašreiz politiski vēl grūtākos un sarežģītākos apstākļos tautas lielākā daļa kā trimdā, tā arī okupētajā dzimtenē nav zaudējusi ticību Latvijas brīvībai. Tas ir galvenais mērķis mūsu nacionālai darbībai un organizācijām. Lielais un svarīgais jautājums ir, vai šo mērķi sasniegsim, meklējot koeksistences sakarus, tā saucamo „kultūras apmaiņu" un sadarbību ar okupācijas varu, tās iestādēm un pārstāvjiem, kā tas pēdējā laikā nereti vērojams zināmā jaunatnes daļā? Ja spēsim saprast vēsturisko patiesību, ka ienaidnieks un ienaidnieka draugi, kaut arī Trojas zirgā paslēpušies, tomēr ir ienaidnieki, tad būsim vienoti, ka latviešu tautai kā okupētā Latvijā, tā arī trimdā brīvība ir kopējs mērķis. Tādēļ ne tik daudz kritika kā aktīva un mērķtiecīga darbība nacionāli svarīgos pasākumos mūs varēs vairāk vienot un tuvināt to izšķirīgo darbu veikšanai, kādi nākotnē mūs vēl sagaida, jo grūtākās dienas mums vēl priekšā, kaut vai paredzētajā Eiropas drošības konferencē.

Runo

Toronto latviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.

maksā

5% par noguldījumiem,

5½% par ilgtermiņa noguld.

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus, Reizē ar naudas noguldīšanu vai aizdevumu izsniegšanu kreditsabiedrība izdara dzīvības apdrošināšanu līdz $2000.00 vai $5000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,

sestdienās no pl. 9 — 1 pēcp.

TĀLRUNIS
924-2551
924-2552

FINANCES $ $ $

UN Kreditsabiedrības

Rekorda gads

VĒL NEPIEDZĪVOTS PIEAUGUMS TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBAI

Šinīs dienās Toronto latviešu kreditsabiedrība izsūta saviem biedriem trīspadsmitā darbības gada pārskatu. Trīspadsmito ciparu latvieši sauc par „velna duci" un uzskata par nelaimīgu skaitli. Bieži vien lielajos namos nemaz nav trīspadsmitā dzīvokļa vai trīspadsmitā stāva, jo neviens šādu dzīvokli nevēlas īrēt, lai nepiedzīvotu kādu nelaimi. Tā paša iemesla dēļ bieži vien ielām nav trīspadsmitā numura. Bet ne vienmēr un ne visiem 13. skaitlis ir nelaimīgs. Ir cilvēki, kas uzsver, ka tieši 13. cipars viņiem vienmēr ir nesis kādu laimi. Kad Otrā pasaules kara laikā 13. oktobrī iebraucu Flensburgā, Vācijā, man nebija nekādas cerības tikt pāri robežai uz Dāniju, jo tanī laikā no Flensburgas visus sūtīja atpakaļ uz Vācijas vidieni. Pēc dažām dienām es tomēr pārbraucu Dānijas robežu. Kad ģimnazijas vai universitātes eksāmenos izvilku 13. biļeti, vienmēr dabūju atzīmi — 5.

Laikam arī Toronto latviešu kreditsabiedrībai 13. skaitlis ir laimīgs, jo tas viņai ir bijis neparasti labs. Nekad kreditsabiedrībai vēl nav bijis tik liels pieaugums kā tieši šogad, bet nekad kreditsabiedrība nav norakstījusi tik maz zaudējumos, kā šogad, un nekad tai vēl nav bijusi tik liela peļņa kā šogad!

Kreditsabiedrības biedru skaits gan šinī saimniecības gadā nedaudz samazinājies, par 126, bet tas nav ietekmējis tās augšanu. No biedru skaita izstājušies vai izskaitīti tādi biedri, kas ilgāku laiku nav izmantojuši kreditsabiedrības pakalpojumus un kuru akciju kapitāls ir samazinājies zem 5 dol. No kopējā biedru skaita 2378 zem 5 gadu vecuma bija 50 biedri, zem 10 g. — 81, zem 15 g. — 111 un zem 20 g. vecuma 112; kopā kreditsabiedrībai bija 354 jaunieši, kas ir 13,6% no visu biedru skaita. Vairums biedru ir starp 21 — 70 g. vecumam — 1892 resp. 79,1%. Tikai 132 biedri ir pāri 70 gadiem. Vecākais kreditsabiedrības biedrs ir 93 g. vecs. Ir patīkama zīme, ka kreditsabiedrību izmanto samērā liels procents jauniešu, kas nodrošina kreditsabiedrības nākotni.

Kreditsabiedrības aktīvs pagājušā saimniecības gadā ir audzis par $723.021,22, resp. par 25,2%, kas ir neparasti liels pieaugums salīdzinājumā ar visiem pārējiem darbības gadiem. Kaut gan procentu likmes strauji samazinājušās, kreditsabiedrības valde par noguldījumiem saviem biedriem centusies paturēt iespējami augstas likmes.

Kreditsabiedrības brīvo līdzekļu kopsumma saimniecības gada noslēgumā bija $881.545,04, gandrīz divreiz vairāk nekā iepriekšējā gadā. Visi brīvie līdzekļi ieguldīti valdības garantētās naudas iestādēs un dod kreditsabiedrībai attiecīgu peļņu, bet tie ir arī kreditsabiedrības biedru un valdes rīcībā lielākiem veikalnieciskiem pasākumiem.

Strauji augusi arī hipotēkāro aizdevumu bilance, sasniedzot uz š. g. 31 martu $1.887,140,61, kas ir 53,5% no kapitāla. Ievērojot to, ka kreditsabiedrība pārskata gadā izsniedza tikai pirmtiesīgus hipotēkārus aizdevumus un ne vairāk kā 60% no nekustama īpašuma vērtības, jākonstatē, ka šis kapitāla ieguldījums ir simtprocentīgi drošs. Turpmāk, saskaņā ar valdības rīkojumiem, kreditsabiedrība varēs izsniegt pirmtiesīgus hipotēkārus aizdevumus arī 75% no nekustama īpašuma vērtības.

Par nelielu summu mazinājusies vienīgi personīgo aizdevumu bilance, proti, par $6082,91. Tas liecina, ka tautiešu un kreditsabiedrības biedru turība vairojas, un tie savus ietaupījumus un kapitālus mēģina iesaistīt nekustamos īpašumos, lai tādā veidā tos pasargātu no inflācijas draudiem.

Personīgo aizdevumu procentu likmi kreditsabiedrības valde pārskata gadā samazināja no 10,8% uz 9,6%. Šī ir tā pati zemā procentu likme, par kādu kreditsabiedrība izsniegusi personīgos aizdevumus gandrīz visā darbības laikā. Ievērojot sistēmu, kādu kreditsabiedrība pielieto, aprēķinot par aizdevumiem maksājamos procentus, proti, aprēķinot to no nenomaksātā atlikuma, jāzina, ka procenti gadā iznāk krietni mazāk nekā 9,6, atkarā no kapitāla maksājumiem, kādus aizņēmējs izdara maksāšanas termiņos. Piemēram, ja klients aizņemas no kreditsabiedrības 1000 dol. un ja viņš šo aizdevumu atmaksā gada laikā, tad, aprēķinot procentus pēc pieminētās sistēmas, viņam procentos jāsamaksā 51,07 dol. resp. 5,1%. Tas liecina, ka personīgie aizņēmumi kreditsabiedrībā ir visizdevīgākie, kādus vien var dabūt Toronto pilsētā.

Zaudējumos pārskata gadā kreditsabiedrība norakstīja tikai 872,02 dol., kas arī savā ziņā ir rekorda skaitlis, ievērojot personīgo aizdevumu lielo apgrozījumu.

Arī kreditsabiedrības tirā peļņa šogad sasniegusi rekorda skaitli. Gada pārskats rāda, ka tā ir $43.418,12. Šai summai jāpieskaita izglītības un kultūrālām vajadzībām rezervētās summas sekojošā apmērā: skautu un gaidu lielajai jubilejas nometnei Saulainē $500, Baltijas tautu studiju kongresam Toronto universitātē $500, Technisko zinātņu kongresam Toronto $500, laikrakstam Latvija Amerikā $420, Latviešu banku kalendāra izdošanai $1000, Toronto latviešu pamatskolai $500, Toronto latviešu ģimnazijai $300, LNAK jaunatnes nozarei $300; kopsummā $4020. Inventāra jauniegādei rezervētā summa $1073,60. Tā tad kreditsabiedrības tirā peļņa šogad ir $48.691,72, kas ir par $15.706,68 lielāka nekā iepriekšējā gadā resp. par 47,6% vairāk.

No tirās peļņas kreditsabiedrība ir jau atskaitījusi, saskaņā ar likumu, $8683,62 garantiju fondam un tā saskaņā ar pilnsapulces lēmumu maija beigās paredz izmaksāt saviem biedriem dividendēs 6 vai pat 6½%, vai apm. $25.000. Grūti paredzēt, par cik vēl vairāk kreditsabiedrība varēs atbalstīt mūsu sabiedriskos un kultūrālos pasākumus, jo saskaņā ar valdības jauno nodokļu likumu tai būs jāmaksā no tirās peļņas 25% nodoklis. Kreditsabiedrības valde vairākās sēdēs apsvērusi jaunus principus, kā turpmāk iespējami plašos apmēros atbalstīt mūsu skolas, organizācijas un citas institūcijas.

Visas kreditsabiedrības, arī Toronto latviešu kreditsabiedrība, ir Ontario kreditsabiedrību līgas (Ontario Credit Union League Limited) biedres; un visas līgas, kādas ir visās Kanadas provincēs, arī gandrīz visās Amerikas Savienoto Valstu pavalstīs, ir CUNA (Credit Union National Association) biedres, kuŗa pārstāv gandrīz visas kreditsabiedrības brīvajā pasaulē.

Ar pieslēgšanos šai lielajai kreditkooperatīvu kustībai, kas apgroza ap 11 biljonu dolaru gadā, latviešiem ar savām naudas summām paveŗas iespēja spēlēt līdzi lielajā pasaules naudas tirgū. Par piedalīšanos šai lielajā kreditkooperātīvu kustībā, saskaņā ar Ontario provinces likumiem un Toronto latviešu kreditsabiedrības statūtiem, katram mūsu kreditsabiedrības biedram jāmaksā līgas nodeva $1,50 gadā, ko kreditsabiedrība katra gada 31. janvārī automatiski atvelk no savu biedru kontiem. Sakarā ar to mūsu biedru konti, kas kreditsabiedrībā iemaksājuši ļoti sīkas summas, piem. 25, ar katru gadu nevis palielinās, bet pamazinās.

(Turpinājums 15. lp.)

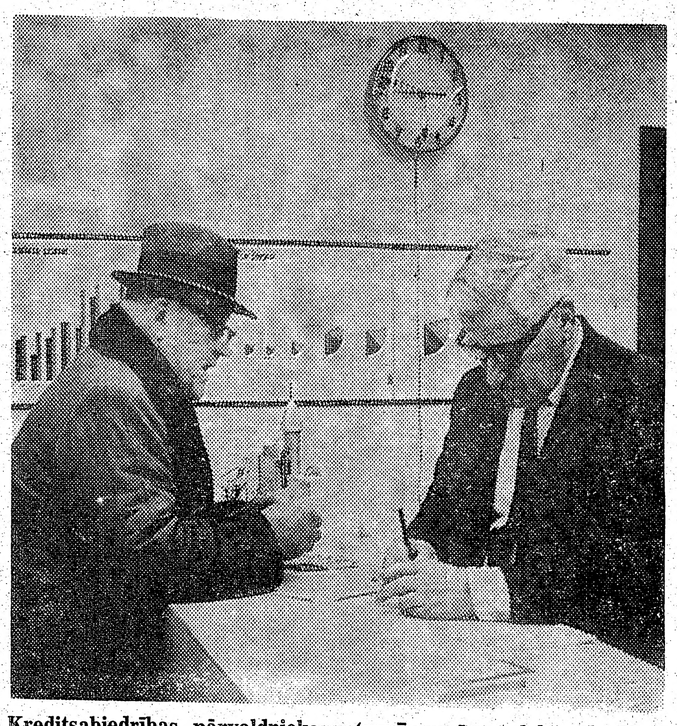

Kreditsabiedrības pārvaldniekam (uzņēmumā pa labi) Ādolfam Svennem ne tikai jārūpējas, lai visas lietas pareizi un kārtīgi ritētu, bet tam jādod arī paskaidrojumi un jāatrisina daudzās klientu financiālās problēmas.

Toronto latviešu kreditsabiedrības biroja darbiniekiem vienmēr darba pilnas rokas. To rakstāmgaldi apkrauti ar grāmatām un dokumentiem. Uzņēmuma dibenplānā Alma Bumbura rūpējas, lai ar speciālu skaitļo āju visas biedru iemaksas un izmaksas tiktu katru dienu rūpīgi iegrāmatotas īpašās kartēs. Priekšā pa kreisi Edīte Rasiņa rūpējas, lai hipotēkāro aizņēmumu termiņmaksas tiktu laikā paziņotas biedriem. Pa labi, pie letes, Māris Vītols saņem un izmaksā naudu daudzajiem kreditsabiedrības klientiem. Ir dienas, kad viņš apgroza ap 50.000 dol. Vidū — kreditsabiedrības pārvaldnieks Ādolfs Svenne.

Latvija Amerikā darba sagādes birojs sagādā bez atlīdzības darbu latviešu studentiem un skolēniem vasaras brīvlaikā.

Lūdzam latviešu studentus un skolēnus, kas vēlētos darbu vasaras brīvlaikā, iesūtīt savu pieteikumu rakstveidā Latvija Amerikā kantorim: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont.

Tāpat lūdzam visus tautiešus, kas varētu savā uzņēmumā nodarbināt mūsu jauniešus vai sagādāt viņiem darba iespējas citur, par to ziņot Latvija Amerikā kantorim.

LATVIJA AMERIKĀ

Dusē tavas čo
klusē tava cēl

Londonas (Ont
šā: E. Grava,
mu komitejas
Atara, E. Brik

(Turpinājums

Straujais kre
aktīva pieaugums
darbības papla
to izdarītu, nepie
tu grozījumi. Jau
da biedru sapulc
mumu, kas ļau
brīvo līdzekļu ie
mā īpašumā. A
nāks pilnsapulcē
priekšlikumiem
grozīšanu, lai pa
darbību. Pirmai
būs par darbības
šināšanu. Līdz
biedrība varēja
biedriem tikai
sētā dzīvojošos
nie statūtu grozī
ka par biedriem
arī Toronto apkā
rajonā ap Toro
tautiešus. Tas
ronto latviešu
bas financiālos
varēs izmantot
ringā, Brampto
daudzās citās
Toronto tuvu
tautieši.

Kreditsabiedr
arī stipri papl
tie statūtu groz
kreditsabiedrībai
sniegt hipotēkār
līdz $40.000 un p

Mūsu mīļais

Miķelis Hartmanis

Dzimis 1883. g. 24. novembrī Latvijā,
aizgājis mūžībā 1972. g. 14. maijā
Milwaukee, Wisconsin.

Dusē tavas čaklās rokas,
klusē tava cēlā sirds.

Dziļās sērās
sieva, meita, dēls, vedekla, znots un mazbērni.

Londonas (Ont.) latviešu kopas dāmu komitejā pabeidza sezonu ar pēdējo vakarēšanu. Priekšā: E. Grava, A. Arnda un A. Upīte; otrā rindā — V. Senkēviča, M. Dreimane, L. Liepa, dāmu komitejas priekšniece J. Sāra un L. Zvagule; aizmugurē — A. Banga, E. Štengele, O. Atara, E. Brikmane un V. Stanga. Foto: F. Arnds

Rekorda gads

(Turpinājums no 14. lp.)

Straujais kreditsabiedrības aktīva pieaugums prasa arī tās darbības paplašināšanu. Lai to izdarītu, nepieciešami statūtu grozījumi. Jau pagājušā gada biedru sapulcē pieņēma lēmumu, kas ļauj valdei daļu brīvo līdzekļu ieguldīt nekustamā īpašumā. Arī šogad valde nāks pilnsapulcē ar vairākiem priekšlikumiem par statūtu grozīšanu, lai paplašinātu savu darbību. Pirmais priekšlikums būs par darbības rajona paplašināšanu. Līdz šim kreditsabiedrība varēja uzņemt par biedriem tikai Toronto lielpilsētā dzīvojošos tautiešus. Jaunie statūtu grozījumi paredzēs, ka par biedriem varēs uzņemt arī Toronto apkārtnē, 50 jūdžu rajonā ap Toronto, dzīvojošos tautiešus. Tas nozīmē, ka Toronto latviešu kreditsabiedrības financiālos pakalpojumus varēs izmantot arī Ošavā, Pikeringā, Bramptonā, Okvillē un daudzās citās mazās pilsētiņās Toronto tuvumā dzīvojošie tautieši.

Kreditsabiedrības darbību arī stipri paplašinās paredzētie statūtu grozījumi, kas dos kreditsabiedrībai tiesības izsniegt hipotēkāros aizdevumus līdz $40.000 un personīgos aizdevumus līdz $10.000, bet aizdevumus bez garantijām līdz $1.000.

Valde paredzējusi un nāks pilnsapulcē vēl ar trešo statūtu grozījumu, kas dos tai tiesību atvilkt no katra biedra konta vienu dolaru gadā, par labu Latviešu nacionālai apvienībai Kanadā.

A. S.

20.000 dol. vasaras vidusskolai

Bez kārtējiem nometnes uzturēšanas un apsaimniekošanas darbiem šovasar Garezerā noritēs būvdarbi, kādi jebkad iepriekšējos 7 darbības gados veikti. Jaunā vidusskolas zēnu kabīne, pēc skaita 5., paredzot telpas 12 jauniešiem un dzīvokli audzinātājam, ir jau zem jumta, Garezera padomes sēdē ziņoja būvdarbu vadītājs A. Rieksts, minot, ka pamati sagatavoti arī jaunajai, viesiem iznomājamai kabīnei Dzintaros.

Kasieris A. Bērzkalns ziņoja, ka vidusskolas būvei ziedojumos saņemts 19,827 dol., kas gan nesasniedz trešo daļu no vajadzīgās summas. Jau agrāk padome bija vienojusies, ka būvdarbus veiks ar atsevišķiem darbu speciālistiem un talciniekiem, galveno pārzināšanu uzticot amatmeistaram K. Sedliņam no Kalamazū.

Otrs plašākais jautājums bija par darbiniekiem un to algām, par ko ziņoja administrātors V. Vārsbergs. Radīts jauns postenis — bibliotēkars, par kuru darbosies K. Baumanis, sakārtojot grāmatu klēti ar 4000 grāmatām. Vasaras vidusskolā jau pieteikti 37 skolēni. A. Upermanis ierosinājis sporta laukuma būvi Garezerā. Šīm vajadzībām vāc līdzekļus. No 29. jūlija līdz 6. augustam rīkos sporta nedēļu.

Garezerā sezonu atklāja 20. maijā.

V. M.

Eduards Freimanis

MIERS TAVAI OGLEI

Ko uztraukties nav:
vari sevi ar benzīnu apliet,
nostāties Brīvības statujai līdzās
šķiltavu uzdegt
un klusēt.
Uguns lai runā,
jo tai drošāka mēle
nekā mums visiem.
Apstāsies ļaudis;
beidzot tos sasildīt spēsi —
Pat vari būt drošs:
tevi pieminēs pilsonis kāds —
Miers būs
Tavai oglei.

Vai nav jau par vēlu?

DV Kalamazū apvienības biedru sapulces ierosinājumā sanāca 17 latviešu sabiedrības pārstāvji, lai apspriestu par kopēja jauna nama iegādi Kalamazū. Kalamazū latvieši jau vairākkārt cilājuši jautājumu par līdzšinējā Latviešu biedrības nama atvietošana ar plašāku un modernāku. Pirms 7 gadiem, 1965. g. 21. aprīlī, Latviešu biedrība izdarīja pēdējo vispārējo aptauju. Uz izsūtītajām 357 aptaujas lapām atbildēja 37% (133), pozitīvi izsakoties tikai 25% (resp. 34), piesolot 6075 dol. Ievērojot, ka no kopējā latviešu skaita namu vēlas tikai nepilni 10%, Latviešu biedrība šim jautājumam vairs nepieskārās.

DV apvienības gada sapulcē jautājumu apsprieda par jaunu, aicinot to pārrunāt kopējā latviešu sabiedrības pārstāvju sapulcē. DV apvienības priekšnieks A. Minka bija aicinājis 17 sabiedrības pārstāvjus, kuŗi pārstāvēja draudzes un organizācijas. Sanāksmi ievadot, A. Minka aprādīja, ka jaunā nama iegādē jāpiedalās visai latviešu sabiedrībai. Latviešu skolas pārzinis Dr. Ģ. Kaugars sūdzējās, ka skolai liela problēma ir mācības telpas. Garezera valdes priekšsēdis R. Jankavs aprādīja, ka projektētais nams varētu izmaksāt ap 100.000 dolaru. Pret to izteicās arī citi runātāji. Bija iebildumi (A. Krūmiņš), ka gandrīz vai visi jaunie pēc izskološanās pilsētu atstāj un „vai nama celšanas laiks jau nav pāri?"

Viena no dedzīgākajām jaunā nama aizstāvēm bija dzejniece A. Balka, kuŗa atzina Kalamazū tautiešus par „pesimistiski noskaņotiem", Latviešu biedrības priekšnieks J. Šverns domāja, ka vispirms jānodibina nama fonds, pārliecinot latviešu sabiedrību un savācot attiecīgos līdzekļus.

Sapulce izraudzīja A. Minku, Ģ. Kaugaru, R. Rolli, A. Balku, J. Švernu un K. Sedliņu, kuŗi ar īpašu aptauju jautājumu noskaidrotu.

Sanāksmi vadīja A. Minka, protokolēja V. Miķelsons.

V. Boķis

ONTARIO
Government Information

MINISTRU PREZIDENTA DEPARTAMENTS

„Heritage Ontario" kongress

„Heritage Ontario" ir vienreizējs sabiedrības forums, izveidots, lai dotu izdevību visām Ontario kultūru grupām vēstīt un sadarboties savstarpēji un ar valdību. Pārrunu kodols būs mūsu sabiedrības daudzkultūru raksturs.

„The Heritage Ontario" kongress — publikas forums Ontario valdības pārziņā — notiks Skyline viesnīcā, Toronto, 2., 3. un 4. jūnijā. „Heritage Ontario" sagādās izdevību ap 1000 dalībniekiem piedalīties plēnārsesijās un atsevišķo nozaŗu pārrunās plašas tematikas debatēm. Daži pārrunu temati:

—Ko nozīmē būt kanadietim?
—Pavastniecības raksturs daudzkultūru sabiedrībā.
—Vai imigrantam sava kultūra paturama vai atmetama?
—Cik daudz skolu sistēmai ievērojamas dažādās kultūras Ontario sabiedrībā?
—Kanadiešu īpatsvars izglītībā.
—Jauniešu kultūra — vai tā ļoti atšķiŗas?

Ontario valdība atkārto agrāko apgalvojumu, ka „Heritage Ontario" būs „viens no visplašākajiem publiskajiem iztirzājumiem par kanadiešu kultūras identitāti, kas jebkad noticis." Vēl citi temati nozaŗu diskusijām:

—Nacionāla kultūra — kas un kādēļ?
—Sieviešu tiesības un mainīgās sabiedriskās attieksmes.
—Sociālpakalpojumu piemērošanās atsevišķo kultūras grupu vajadzībām.
—Diskriminācija likumu ietvaros.
—Indiāņu prasība pēc speciāla statusa.
—Kanadiešu indentitāte — feredālās/provinču valdības problēma
—Novecojot kultūras šokā.

Nozaŗu pārrunas un kopīgas diskusijas jau notiek dažādo kultūras grupu centros, lai veicinātu plašu interesi kongresā.

The Hon. William G. DAVIS

Skats 3. Baltijas studiju konferencē priekšlasījumu laikā. Uzņēmuma vidējā rindā prof. A. Dreimanis (ar acenēm) no Londonas, Ont. Viņam priekšā, rindas vidū, Bruno Kalniņš no Zviedrijas.

Ludvigs Vīks

Trešā Baltijas studiju konference

Plaša un vispusīga bija Baltijas studiju konference no 11. līdz 14. maijam Toronto universitātē. Konferencē piedalījās 77 zinātnieki no visas brīvās pasaules. Kopskaitā ietilpa arī 19 latviešu zinātnieki. Tematus sadalīja atsevišķās serijās pēc zinātniskām disciplīnām. Plašākā no serijām bija vēstures sekcija ar 12 referātu cikliem, sekoja sociālās zinātnes ar 7 cikliem, literātūra ar 4 un valodniecība ar 2 cikliem. Bez tam par baltu literātūru trimdā bija ievadlekcija.

Kopējās brokastīs referēja par baltu un somu ietekmi Krievijas vēsturē. Atvadu banketā referēja par baltiešu panteonu. Interesantas debates risinājās arī par etnisko kultūru Kanadā. Bez tam atsevišķā sanāksmē par savām disertācijām par Baltijas problēmām referēja nākamie doktori. Arī bibliografijas par Baltijas problēmām netrūka.

Konferenci kuplināja E. Ziplānes un viņas palīgu noorganizētās skates, kuŗās bez gleznām bija redzams arī latviešu bībeles tulkojuma pirmizdevums.

TRIJU BALTIJAS TAUTU TRIMDAS LITERĀTŪRA

Ievadlekcijā prof. Ivara Ivaska priekšnesumam bija vairāk bibliografisks raksturs. Apbrīnojama bija viņa vispusīgā erudīcija, salīdzinot triju Baltijas tautu trimdas literātūru. Vispirms lektors konstatēja, ka triju Baltijas tautu literārā produkcija bijusi apbrīnojami plaša un vispusīga, sevišķi lietuviešiem, kuŗu grāmatu klāsts sasniedz gandrīz 500. Vismazāk sacerēts lugu — tikai 37, kas tomēr ir lielākais skaits Baltijas tautās. Lietuvieši publicējuši plašu enciklopēdiju 36 sējumos, tās saīsināts izdevums angļu valodā paredzēts 6 sējumos, tāpat paredzēta poēzijas antoloģija angļu valodā. Lietuviešu proza neizceļas pārējo Baltijas tautu starpā. Debatēs izvirzījās jautājums, ar ko izskaidrojama lietuviešu samērā lielā produkcija literātūrā. Lektors aizrādīja, ka lietuvieši savā aktīvitātē esot vairāk vienoti nekā pārējās tautas. Katoļu ticības ietekmē viņu literātūrā bieži vērojams simbolisms, misticisms, iracionālisms, pat sirreālisms. Igauņu literātūra ir vairāk racionāla, kā tas parādās viņu noveļu ciklos. Lektors aizrādīja uz igauņu intelligences vienoto darbu, publicējot Igauņu valodas vārdnīcu 4 sējumos.

Tagadējā Igaunijā darbojas ievērojami rakstnieki, piemēram, drāmu rakstnieks Augusts Jakobsons, Johannes Sempers, novelists Ilmars Labans. Igauņu literātūrā bieži vērojami ētiski momenti. Igauņu rakstnieku pretestība apspiedēju varas ideoloģijai bieži izpaužas simboliski veidotās drāmās. Lektors izcēla igauņu tautas vienoto nostāju, risinot savas tautas garīgās problēmas.

Runājot par latviešu literātūru, lektors aizrādīja uz latviešu trimdas literātūras ciešo sakaru ar tautas dzeju. Latviešu trimdas literātūra vislielākos sasniegumus guvusi lirikā, piemēram, Zinaīdas Lazdas dzejā. Lirikā bieži izpaužas patriotiski motīvi. Izcils sasniegums ir latviešu tautas dziesmu sakopojums 12 sējumos (4083 lp.). Ievērojamas ir Veseļa teiksmas. Jaunākajā latviešu literātūrā vērojama tendence eksperimentēt, piemēram, Tālivalža Ķiķaukas, Ilzes Šķipsnas daiļdarbos. Salīdzinot ar pārējām Baltijas tautām, latvieši izceļas ar savu literātūras kritiku (Rudzītis). Jautāts, ar ko latviešu literātūras produkcijas temps atšķiras no pārējo Baltijas tautu literāro ražojumu tempa, lektors paskaidroja, ka, pēc viņa ieskata, produkciju kavējot apvienotas rīcības un saprašanās trūkums. Mūsu individuālisms mūs bieži sašķeļot un padarot neiecietīgus vienu pret otru.

Latviešu literārās problēmas risināja Gunārs Saliņš, referējot par t.s. epifanijām, kas atgādina brīvi, vaļīgi veidotas skices vai poēmas prozā. Miniatūru veida epifanijas vērojamas J. Sudrabkalna miniatūru kopojumā Viena bezdelīga lido, 1937. g. Šai garā raksta arī okupētās Latvijas dzejnieks Imants Ziedonis, izceļot aistētisko pieeju tēlojumiem. To dara arī Ilze Šķipsna, tēlojot savus varoņus transcendentālā skatījumā, bieži ar mistisku pieskaņu.

Par Blaumaņa prozu referēja Arvīds Ziedonis. Atstāstījis Blaumaņa galveno daiļdarbu saturu, lektors aizrādīja uz rakstnieka daiļdarbu aistētisko vērtību, laikmetīgo tematiku, stila īpatnībām un nacionālas apziņas modināšanu tautā. Savā dzīves uztverē Blaumanis ir optimists, kaut gan viņš dzīvē atklāj daudz ļauna. Dzīvi Blaumanis tēlo tās pretstatu dažādībā.

Prof. Vaira Vīķe Freiberga referēja par mītiem un metaforām latviešu dainās. Latviešu tautasdziesmas atzīstamas par galveno avotu latviešu mītoloģijas pētīšanā. Mūsu tautasdziesmas ir poēzija, un to saturs bieži ir simbolisks. Tāpēc tautasdziesmās minētās dievības faktiski ir poētiskas metaforas, bieži dabas parādību simboliski tēlojumi. Arī abstraktas idejas vai dažāda veida pārdzīvojumi izteikti gleznainās metaforās.

BALTU TAUTU VALODU RADNIECĪBA

Semināros atklājās interesanti pētījumi par baltu un slavu tautu valodu radniecību. Prof. H. Tichovskis savā referātā noskaidroja, ka zinātniski strīdi par baltu un slavu tautu valodu radniecību sākušies jau 18. gadu simtenī. Astoņpadsmitā gadu simta pirmajā pusē vācu valodnieks Baiers un Millers atzinuši, ka senprūšu valoda ir radniecīga lietuviešu, kuršu un latviešu valodai. Šādu ieskatu noliedza krievu zinātnieks Lomonosovs, kas senprūšu, lietuviešu un latviešu valodu atzina par savu valodu dialektiem.

Ievērojamais lietuviešu valodnieks A. Klimas referēja par pēdējo gadu pētījumiem baltu un slavu valodu radniecības jautājumā. Kaut gan baltu un slavu valodās ir kopējas pazīmes, tomēr fonētiski un morfoloģiski tās noteikti atšķirīgas. Lietuviešu valodu raksturo lielais locījumu skaits. Šai ziņā lietuviešu valodai liela līdzība ar sanskritu. Lietuviešu valodā saglabājušies vārdi, kas klasiskajā sanskritā nav atrodami. Vecākais lietuviešu valodas teksts paglābies tikai no 16. gadu simteņa.

Senslavu teksti paglābušies no 9. gadu simteņa. Tas rada grūtības valodu radniecības noteikšanā. Iespējams, ka baltu un slavu valodas bijušas divas neatkarīgas valodu grupas, kas savstarpējā satiksmē viena otru ietekmējušas. Valodniecībā jautājums par baltu un slavu valodu radniecību zinātniski vēl nav atrisināts. Seminārā valodnieki demonstrēja konkrētus piemērus valodu fonētikā un morfoloģijā, kas noskaidroja valodu radniecību speciālos gadījumos.

Latviešu valodniece Rūķe-Draviņa vispusīgi referēja par latviešu vietu vārdiem un to radniecību ar lietuviešu vietu nosaukumiem. Vietu vārdi veidojušies sakarā ar tautas dzīves apstākļiem, tie bieži atvasināti no stādu, dzīvnieku un apkārtnes dabas parādību nosaukumiem. Vietvārdu piedēkļi pa lielākai daļai līdzīgi visām trim baltu tautām. To izplatībā ir dažādība. Vismazākā starpība ir starp latviešu un lietuviešu vietu vārdiem, piemēram, latviskas galotnes -ava, -ave, -eva, -ive, lietuviski -uva, -uvė, -uvis.

Upju vārdi ir sieviešu, be ezeru vārdi vīriešu dzimtes. Vietu vārdos bieži sastopamas pamazināmās formas. Latviešu valodā -iņš, -iņa, -ītis, -īte, lietuviešu — -elis, -elė, -élis, -élė. Raksturīgi vietu vārdiem ir dialektiski varianti.

Speciāls pētījums bija Austrālijas zinātniekam Fennelam par teikuma subjekta nozīmes maiņu debitīvā.

TAUTA VAR VEIDOT SAVU KULTŪRU ARĪ SVEŠĀ ZEMĒ

Plaši referātu cikli bija veltīti vēsturei. Atstāstīt to saturu nav iespējams. Raksturošu tikai galvenos atzinumus. Prof. Misiunas noskaidroja Baltijas muižniecības nostiprināšanos zviedru valdības laikā. Vairāki referāti bija veltīti Kurzemei, sevišķi franču revolūcijas laikā. Latvijas jaunākai vēsturei pieskārās Dr. Bruno Kalniņš apcerējumā par Rīgas strādnieku padomi 1917. gadā.

Igauņu vēsturnieki noskaidroja krievu un igauņu attiecības Viduslaikos, 1343. gada sacelšanos pret vāciešiem un dāņiem. Atsevišķā referātā analizēja igauņu piedalīšanos somu un krievu cīņās 1943./44. gadā.

Semināros iztirzāja igauņu vēsturnieka Eduarda Laamana un latviešu vēsturnieka Arvīda Švābes nopelnus vēstures izpratnē. Vispusīgi noskaidroti bija Igaunija neatkarības pasludināšanas apstākļi 1918. ga-

(Turpinājums 18. lp.)

MODER
OPTICA
— Optiķi
G. SARANTOP
reģistrēts o
228 Danfort'
Toronto 6, blaku
klīnikai. Lielā iz
rāmji un konta
Ātra un laipna
Tel. 463-8717

LATVIEŠU
491 College S
IZI
TEL
sarīkojumiem
● klāj viesību
Tel. 922

L. LUN
OPTI
Atvērts no pl. 9
Ar iepriekšēju
470 College St
Tel. 921

TRANSP
UZŅĒM
BALTIC M
TĀLR. 534-14

PIEMI
Igauņu uz
YONGE MEM
2019 Yonge S
Starp Eglinton
487-2147, vaka
Kvalitātes
eiropieš

Pie
LEMA
HOG
348

MODERN OPTICAL
— Optiķi —
G. SARANTOPOULOS, reģistrēts optiķis,
228 Danforth Ave.,
Toronto 6, blakus Albanijas klīnikai. Lielā izvēlē aceņu rāmji un kontakta lēcas.
Ātra un laipna apkalpe.
Tel. 463-8717

Daugavas Vanagu nams 125 BROADVIEW AVE. **Tel. 465-5225**
PIEDĀVĀ ZĀLI DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM PIEPRASIET TELEFONISKI
Daugavas Vanagu klubs
atvērts biedriem un viesiem
no pirmd. līdz piektd. no pl. 4 — 1 naktī,
sestdienās no pl. 12 — 1 naktī,
svētdienās no pl. 12—9 vakarā
DAŽĀDI DZĒRIENI AR MALTĪTĒM KĀTRA IZVĒLĒ. SVĒTDIENĀS DZĒRIENI TIKAI PIE MALTĪTĒM

Godājamie lasītāji!

Lielu daļu no ienākuma Latvija Amerikā apgādam dod sludinājumi.

Uzņēmēji, ievietojiet sludinājumus mūsu laikrakstā.

Lūdzam arī visus laikraksta lasītājus atbalstīt sludinātājus, iepērkoties viņu veikalos un izmantojot to pakalpojumus.

kas? kur? ko?

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto
IZĪRĒ TELPAS
sarīkojumiem ● viesībām ● klāj viesību galdus ●
Tel. 922-2931

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30—6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos.
470 College St., Toronto.
Tel. 921-3924

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS
TĀLR. 534-1403, Toronto

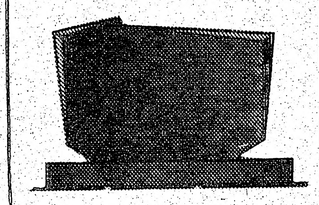
PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIAL LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
Starp Eglinton un Davisville
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

LATVISKAS ROTAS
VALUDE
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
Veikalā un darbnīcā 964½ Bloor St. W., Toronto 4, Ont., tālr. 539-2837

WEST ARKA
PIEDĀVĀ LIELĀ IZVĒLĒ
● DĀVANAS ● SKAŅU PLATES
● ROKDARBUS ● GRĀMATAS
2282 Bloor Street West — Toronto 9, Ontario.
Tel. 762-8751

Fotografiski darbi ar izcilu kvalitāti!
Pieprasiet informāciju par veikaliem jūsu rajonā pasūtinājumu nodošanai
tālr. 863-1166
Benjamiņa filmu laboratorija

A. BĒRZIŅŠ Realty Ltd.
NEKUSTAMI ĪPAŠUMI, APDROŠINĀŠANA
OBLIGĀCIJAS UN NOTĀRS
316 Harbord Street, Toronto, Ont. Tel. 534-8447

A. KRISTAPSONA
gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

Town & Country R. E. Ltd., Realtor
V. PALMA pārstāvis

377 Glengarry Ave., Toronto 12, Ontario
TĀLR. 782-7246
Pērkot vai pārdodot savu nekustamu īpašumu, zvaniet nesaistīgai informācijai — 782-7246. Mājas lielā izvēlē visā pilsētā. Palīdzam sagādāt obligācijas un iemaksas māju pirkšanai uz izdevīgiem noteikumiem.

DĀVANAS KATRAM GADIJUMAM —
KERAMIKA, ROTASLIETAS, ĀDAS UN KOKA IZSTRĀDĀJUMI, AUDUMI, GRĀMATAS, APSVEIKUMU KARTĪTES
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCĀ —
Latviešu namā, 491 College ielā, Toronto 174
(atvērta katru dienu no pl. 12 dienā līdz 8 vak., sestdienās no pl. 9 — 1 dienā, svinamās dienās slēgta).
Pieņem maksājumus par laikrakstu un sludinājumus.
Pārsūtām naudu, certifikātus un saiņus uz Latviju (pēc kataloga). Tuvākai informācijai zvaniet
921-7121

DAŽĀDU ZIEDU MEDUS
dabīgs nepasterizēts
Ziedputekšņi (Pollen). Perupieniņš (Royal Jelly) no ĒRGĻU LIGZDAS DRAVAM
30 Dewson Street, Toronto 17. Tālr. 534-0563

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks St. ČUKULS

A. Eglītis — TV RENTAL
17" — $ 8 mēnesī
21" — $ 9 mēnesī
23" — $10 mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD
467 Sherbourne St. Toronto 5, Ont. 924-1408
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA APBEDĪŠANAS CEREMONIJU IZKĀRTOŠANA

Jāņi nav vairs tālu!
Brauksim līgot pie Jāņa pirktā automobili.
JANIS LĀMA
Piedāvā:
PONTIAC ● BUICK ● SKYLARK ● OPEL LEMANS ● VENTURA II ● FIRENZA ● G.M.C. TRUCKS ●
● Arī lielā izvēlē lietotas mašīnas ●
HOGAN PONTIAC BUICK CO., LTD.
348 DANFORTH AVE., TORONTO (416) 461-3561

Kanadas lielākais un labākais speciāli
EIROPIEŠU DELIKATEŠU UN GAĻAS VEIKALS
plaša izvēle, vislabākā kvalitāte par mērenām cenām.
tip-top MEATS DELICATESSEN
Katru nedēļu kaut kas sevišķs
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
Sheppard Ave. / Don Valley Parkway
(Queen Elizabeth un Highway 27)
ZIGGY'S AT SHERWAY GARDENS

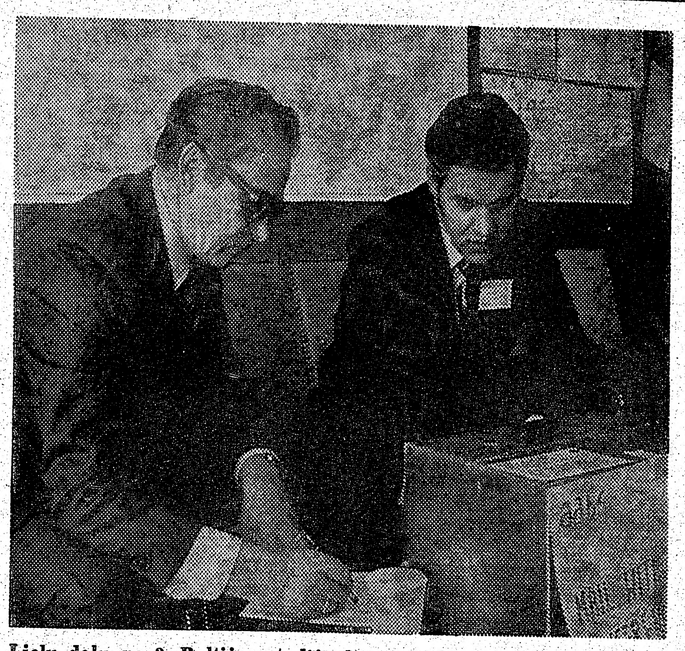

Lielu daļu no 3. Baltijas studiju konferences organizēšanas smaguma uz saviem pleciem iznesa vietējās vēstures komitejas priekšsēdis prof. A. Bāliņš (pa kreisi) un prof. O. Trass.

Foto: J. Liģers

Trešā Baltijas studiju konference

(Turpinājums no 16. lp.)

da 24. februārī. Vēl bija igauņu zinātnieku referāti par autoritārā režīma tieksmēm Igaunijā, igauņu žīdu likteni un Tērbatas universitātes zinātniskiem pētījumiem. Divos referātos iztirzāja Latvijas un Igaunijas modernizāciju deviņpadsmitā gadu simta otrā pusē. Tāpat analizēja Baltijas vāciešu pārkrievošanu un viņu dzīves modernizāciju. Interesants bija prof. Balabkina referāts par socioteratoloģiju, kas faktiski nozīmē tautu genocīdu un nenormālas sociālas parādības, piemēram, žīdu iznīcināšanu, deportācijas, Staļina laika tīrīšanas, tautu pārvietošanu.

Vērtīgs bija vācu prof. fon Rimšas, kas dzīvojis Rīgā, referāts. Viņš atklāja Latvijas vāciešu centienus izveidot Latviju par federālu republiku pēc Šveices parauga. Apšaubāms bija profesora apgalvojums, ka vāciešiem Latvijā nav bijis kultūrālas autonomijas, bijusi tikai izglītības autonomija. Referents izvirzīja domu, ka territorija, kurā tauta dzīvo, nav galvenais faktors tautas garīgās kultūras attīstībā. Tautas dzīves territorija var tautas garīgo kultūru ietekmēt, bet būtībā tā ir autonoma, neatkarīga no reālajiem dzīves apstākļiem. Tauta var saglabāt un veidot savu kultūru arī svešā zemē.

LATVIEŠI LATVIJA NOVECO

Vistuvāk pašreizējam laikmetam pieskārās daudzie referāti par sociālām problēmām Baltijas valstīs. Plašāku pārskatu par dažādību starp Pad. savienības ziemeļrietumu republikām sniedza igauņu zinātnieks Dr. Tagepera. Lietuva un Baltkrievija visvairāk paglābušas savu nacionālo raksturu. Latvija un Igaunija pakļautas rusifikācijai. Karelija jau kļuvusi autonoms apgabals, jo to apdzīvo 68% krievu. Nacionālā apziņa vēl ir spēcīga trijās centrālās republikās. Nevērojot imigrāciju, tās, šķiet, paliks kā republikas Pad. savienības politiskā sistēmā. Baltkrievijas stāvoklis nenoteikts. Latvija un Igaunija ir pilnīgi industriālizētas. Divas trešdaļas iedzīvotāju dzīvo pilsētās. Šo valstu industriālizēšana turpmāk samazināsies. Lietuvā un Igaunijā vērojama lokāla autonomija un kultūrāla neatkarība no Maskavas. Latvijā un Baltkrievijā lokālā autonomija ir ierobežota, kaut gan Latvijā nacionālā kultūra paglābusies un pat uzplaukst.

Latviešu skaits Latvijā mazās dzimtības un krievu ieplūšanas pēc samazinājies. 1959. gadā latvieši bija 62% no visa iedzīvotāju skaita, 1970. g. tikai 56,8%. Tomēr uz statistikas datiem nevar paļauties, jo daudzi uzdodas par krieviem aiz bailēm zaudēt savu darbu vai citu iemeslu pēc. Latvijā pēc Igaunijas ir augstākais dzīves standarts no visām Pad. savienībā iekļautajām zemēm. Lauku iedzīvotāju skaits samazinājies līdz 38%. Iedzīvotāju skaits pilsētās ievērojami pieaudzis. Rīgā 1970. gadā bija 732.500 iedzīvotāju, bet visā Latvijā 2.263,000. Cilvēku, kas vecāki par 60 gadiem, skaits 1970. gadā pieaudzis līdz 17,3%. Darba spējīgu cilvēku Latvijā pašreiz tikai 56,2%. Ap 27% visu sieviešu vecumā no 20—44 gadiem nav precējušās. 1970. gadā Rīgā konstatēti 4567 laulību šķiršanas gadījumi.

Sociālizācijas process visās Baltijas valstīs turpinās. Tā nolūks — veidot un izaudzināt Maskavai pilnīgi pakļautus un uzticamus pilsoņus. Īpati komūnistiskās propagandas paņēmieni katrai republikai izveiveidoti jau 1944. gadā.

Iedzīvotāju skaits Lietuvā 1970. gadā bija ap 3,5 miljoni, no tiem lietuviešu ap 2,5 miljoni. 1969./70. gadā ap 274.000 lietuvieši bija pakļauti propagandai, kas nesaudzīgi cīnījās pret „buržuazisko nacionālismu", kas spilgti arvien vēl izpaudās tautā.

Visas pazīmes rāda, ka politiskās sociālizācijas process Baltijas valstīs vēl nav tālu aizvirzījies. Neapšaubāmi tas vēl turpināsies, nevērojot nacionālo pretestību. Sociālizācija visspilgtāk izpaudusies zemes un īpašumu nacionālizācijā. Apmēram 10% lauku iedzīvotāju deportēja. 1971. gadā Igaunijā bija 250 kolchozu un 171 sovchozs. Kollektīvizācijas rezultātā strauji samazinājās lauksaimniecības produktu ražošana. Domājams, līdzīgi apstākļi bija arī Latvijā.

PAD. SAVIENĪBAS NOLŪKI BALTIJAS VALSTĪS

Padomju savienības nolūki Baltijas valstīs ir skaidri — tautu iekļaušana padomju sistēmā un tautas nacionālās identitātes iznīcināšana. Sava ģeografiskā stāvokļa pēc Baltijas valstis ir vairāk pakļautas krievu agresijai nekā pārējās republikas Pad. savienībā. Pad. savienības vājums, ka tās 126 tautas nav pietiekami saliedētas un tajās ir stingra opozicija pret padomju režīmu. Tas padara iespējamu krievu politikas maiņu, „liberālizējot" savu nostāju pret pakļautām tautām.

Pašreiz Baltijas tautās vērojama politiska pretestība, iekšēja saliedēšanās. Latvijā saliedēšanās pretestība vismazākā, pašpaļāvība uz saviem spēkiem nav pietiekama, salīdzinot Lietuvu un Igauniju. Šāda nostāja Baltijas valstīs izskaidrojama pa daļai ar to vēsturisko pagātni.

Mazo tautu eksistences un attīstības iespējas filozofiskā skatījumā iztirzāja igauņu zinātnieks prof. Rands, salīdzinādams mazo tautu eksistenci ar fiziskiem un bioloģiskiem procesiem dabā. Ilgāk eksistē tās vienības, kas savā uzbūvē dažādas un komplicētas. Sagaidāms, ka cilvēces sociālās dzīves struktūra kļūs aizvien sarežģītāka un dinamiskāka. Sociālā dzīve ir nepārtraukts process, kurā izpaužas liela dažādība. Tas garantē mazo tautu ilgstošu eksistenci, turpretim lielās tautas pamazām dabīgi sairst.

RAINIS UN NĒGEŖU POĒTS CĒSAIRE

Nobeigumā latviešu zinātnieks Juris Silenieks salīdzināja politiskā perspektīvā Jāni Raini ar Karaību salā dzimušo nēģeŗu poētu un ideologu Aimé Césaire. Lektors izvirzīja līdzību starp verdzību (dzimtbuvi un klaušām) Baltijā ar verdzību un koloniālismu Karaību salu rajonā. Abi rakstnieki ar saviem tēliem modināja tautā tās etniskās pašapziņu un nacionālo lepnumu. Motīvus viņi ņēma no ideālizētās tautas senatnes. Savās drāmās viņi izmantoja vēsturiskus, mītoloģiskus motīvus, dažādas leģendas, lai modinātu skatītājos piederības apziņu savai tautai un aizrādītu uz tās vēsturisko misiju.

Tāpat kā Karaību nēģeŗi centās atbrīvoties no franču virskundzības un kultūras, tāpat latviešu tauta centās nomest vācu un krievu jūgu. Tautai savā cīņā jāpaļaujas tikai uz savu spēku un garu. Abi dzejnieki savos daiļdarbos pauž vispārnozīmīgas atziņas, kas skaŗ visu cilvēci. Caur tautu un tās kultūru cilvēks ieaug visas cilvēces gara dzīvē.

Daudz dažādu problēmu izvirzījās garīgi spraigajā zinātnieku konferencē. Visas tās nav iespējams īsā pārskatā minēt vai iztirzāt. Varēja vērot, ka sanāksmēs izvirzītās problēmas daudziem konferences dalībniekiem kļuva aktuālas un ierosināja viņus jauniem pētījumiem.

Arī tie, kas nebija zinātnieki, guva konferencē daudz vērtīga materiāla turpmākām pārdomām par mūsu un mūsu tautas dzīvi un tās uzdevumiem.

3. Baltijas studiju konferencē un 3. latviešu tehnisko zinātņu kongresā Toronto tehnisko darbu veikšanā ar atsaucību un priekšlikumu talkā nāca mūsu jaunā audze, no kreisās: Viktors Paliepa, Māra Ozoliņa un Ināra Paliepa studiju konferences informācijas biroja darbā.

Foto: J. Liģers

Sporta apskats

Toronto latviešu YMCA Kanadas latviešu meistars basketbolā

Kanadas latviešu basketbola meistarsacīkstēs jaunatnei piedalījās Toronto Latviešu YMCA, TLSK un Toronto DV vienība. Šogad YMCA jaunatne bija sevišķi spēcīga un visas spēles uzvarēja ar lielu punktu starpību, uzvarot DV jaunatni ar 159:50 un 157:75; TLSK ar 94:28 un 87:28. TLSK savukārt uzvarēja DV ar 113:56.

Finālā tikās vecu vecie pretinieki — YMCA ar TLSK. Spēles sākuma posms bija veiksmīgs TLSK, kas uz īsu brīdi bija pat par 8 punktiem priekšā. Ceturkšņa beigās YMCA bija paspējusi atgūt zaudēto un nobeidza ceturksni savā labā ar 24:14, bet puslaika beigās meistarvienības pārākums bija skaitļos 56:24. Gados jaunākie TLSK spēlētāji bija ļoti centīgi un spēlēja labi, bet nespēja cīnīties pret YMCA spēlētāju auguma pārākumu. YMCA uzvarēja spēli ar 108:57, iegūstot otru gadu pēc kārtas meistara godu.

Zaudētāju vienībā šoreiz ļoti labi veicās Taubem un Ozolam, kas bija arī samērā veiksmīgi pie saviem groziem. Acij tīkamu basketbolu spēlē arī A. Ansons, bet šoreiz viņam trūka saprašanās ar pārējiem spēlētājiem. Kluba jaunatne nākošā gadā var cerēt uz daudz labākām sekmēm, ja spēs palikt pašreizējā sastāvā.

YMCA vienībā ikviens spēlētājs spēlēja labi, bet vienības galvenie panākuma kaldinātāji bija V. Pālens un A. Ozoliņš, kas izauguši jau par pilnvērtīgiem senioru vienības kalibra spēlētājiem. E. Jaunzariņam šoreiz trūka parastās veiksmes iemetienos, bet tur, jādomā, vainojams nesen gūtais ievainojums spēlē. Augšminētie trīs spēlētāji guvuši arī ievērību Kanadas basketbola autoritāšu acīs un visi trīs kā vidusskolu izcilākie spēlētāji aicināti spēlēt Etobikoke pilsētas daļas „zvaigžņu" vienībā Toronto.

Šogad ļoti progresējuši Līdums ar Jansonu, abiem arī jauks metiens uz grozu. P. Dadzim būtu vēl individuāli jāizkopj savas spējas, lai varētu likt lietā savas auguma priekšrocības. Īsts „lietas koks" solās būt augumā varenais R. Kromanis, kas ar saviem 15 gadiem jau ieguvis labu slīpējumu un nākošā gadā būs katrā ziņā YMCA jaunatnes pamatsastāvā. YMCA nākošā sezonā zaudēs no jaunatnes sastāva V. Pālenu, A. Ozoliņu, E. Jaunzariņu un P. Dadzi, bet zinot YMCA spēlētāju bagātās rezerves, vienība joprojām būs spēcīga, vēl jo vairāk tāpēc, ka P. Tomass ar L. Tobi vēl paliek jaunatnes sastāvā.

YMCA spēlēja: V. Pālens — 38, A. Ozoliņš — 27, A. Līdums — 17, E. Jaunzariņš — 8, J. Jansons — 8, P. Dadzis — 6, R. Kromanis — 4, A. Pālens.

TLSK: V. Ozols — 18, R. Taube — 17, V. Lagzdiņš — 10, A. Ansons — 2, J. Bruniņš — 2, A. Lauris — 2, G. Paukšens — 5, A. Lagzdiņš — 1, J. Bruniņš un V. Skujiņš.

Meistarvienība ieguva LSAK ceļojošo balvu.

Ž. Zentiņš

INTERNACIONĀLA SPĒLE

VIETROS

pret

ABERDEEN, Scotland

Profesionālais futbols (Soccer) Varsity Stadionā

TREŠDIEN, 31. MAIJĀ, PL. 8.30 VAKARĀ

Ieejas kartes: pensionāriem un bērniem — $1.75, pārējiem $3.00, $4.00. Rezervētās vietas rietumu pusē $5.00. Biļešu kase atvērta no pl. 12 dienā.

Snorta svētki Sidrabenē

DV un LSAK jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē risināsies 3. un 4. jūnijā. Tos 3. jūnijā ievadīs šaušanas sacensības, jaunatnes basketbols, volejbols un šacha spēles. Vakarā virves vilkšana. Paredzēts ugunskurs ar jautriem priekšnesumiem un dziesmām. Ugunskuru vadīs E. Ābele. Pēc tam deja uz jaunās dejas grīdas. 4. jūnijā dievkalpojums Sidrabenes brīvdabas baznīcā. Pēc tam vieglatlētikas sacensības visās populārās disciplīnās jaunatnes, sieviešu un vīriešu grupās. No plkst. 11 — 1 p. p. bērnu nodarbības Tonijas Krūkas vadībā. Ineses Tukleres vadībā darbosies informācijas centrs. Jauniešiem līdz 16 gadiem ieeja brīva, virs 16 gadiem — puscena.

BŠK

Atbalst

Kārtējā Kanadas
sēde 14. maijā DV
bagāta nozīmīgiem
lēmumiem un nā
Sēdes ievadījumā,
E. Krūkas aicināti,
nieki ar klusuma b
nesen no šīs zemes
rušos DV saimes
DV Montrealas no
Jāni Rubeni, kas n
vecumā un Edmo
ļas vanadzi Vilhe
kas aizgājusi mū
dzot 65 mūža gad

Valdes priekšsē
un ārējās inf. d. v
informēja par ja
priekšdarbiem sak
nija ziedojumu vā
ju. Sagatavoti 500
(sk. mūsu laikrak
numurā), kuŗus iz
daļām. Tāpat izsū
mu vākšanas liste
akcijas nobeigums
Nodaļām ienākuš
nosūtāmas Kanad
kasierim, atskait
izdevumus. Ziedo
nas mērķis par
brīvības atjaunoša
Pavairots 1200 eks
lapas) 17 latviešu
protests pret
Latvijā, un uzsāk
šana Kanadas fed
vinču valdību loc
bu iestāžu vadītā
biedriskām perso
darbs tiek veikts
kiem, un izdevu
ap 600 dolaru.

Jaunatnes daļas
ba Šmita-Kalēja
ar 13. maija sa
si un 14. maijā
niešu saietu Toro
venokārt pārru
pašdarbības jaut
ši uzņēmušies v
DV dienu organiz
cerētas 1973. gad
maijā Toronto. P

Tēvs un dēls 3
Imants Freiber
aēvs — August

Atbalstāma 14. jūnija ziedojumu vākšanas akcija

DV KANADAS VALDES SĒDE TORONTO

Kārtējā Kanadas DV valdes sēde 14. maijā DV namā bija bagāta nozīmīgiem ziņojumiem, lēmumiem un naudas veltēm. Sēdes ievadījumā, priekšsēža E. Krūkas aicināti, sēdes dalībnieki ar klusuma brīdi godināja nesen no šīs zemes gaitām šķirušos DV saimes piederīgos — DV Montrealas nodaļas biedru Jāni Rubeni, kas miris 76 gadu vecumā un Edmontonas nodaļas vanadzi Vilhelmīni Dobeli, kas aizgājusi mūžībā, sasniedzot 65 mūža gadus.

Valdes priekšsēdis E. Krūka un ārējās inf. d. vad E. Pulciņš informēja par jau veiktajiem priekšdarbiem sakarā ar 14. jūnija ziedojumu vākšanas akciju. Sagatavoti 5000 uzsaukumi (sk. mūsu laikraksta 17. maija numurā), kuŗus izsūtīs DV nodaļām. Tāpat izsūtītas ziedojumu vākšanas listes. Ziedojumu akcijas nobeigums 1. augustā. Nodaļām ienākušās summas nosūtāmas Kanadas DV valdes kasierim, atskaitot tehniskos izdevumus. Ziedojumu vākšanas mērķis par labu Latvijas brīvības atjaunošanas darbam. Pavairots 1200 eksemplāros (11 lapas) 17 latviešu komūnistu protests pret pārkrievošanu Latvijā, un uzsākta tā izsūtīšana Kanadas federālās un provinču valdību locekļiem, mācību iestāžu vadītājiem u.c. sabiedriskām personām. Lielais darbs tiek veikts pašu spēkiem un izdevumi paredzami ap 600 dolaru.

Jaunatnes daļas vadītāja Baiba Šmita-Kalēja iepazīstināja ar 13. maija sarīkojuma norisi un 14. maijā notikušo jauniešu saietu Toronto. Tajā galvenokārt pārrunāti jauniešu pašdarbības jautājumi. Jaunieši uzņēmušies veikt Kanadas DV dienu organizēšanu Tās iecerētas 1973. gada 25., 26 un 27 maijā Toronto. Programmā paredzēts svētbrīdis, tautas deju uzvedums, vanadžu kopkoŗa koncerts, patriotisks lieluzvedums, DV dienu balle u.t.t.. Jaunieši izteikuši vēlēšanos par rīcības komitejas priekšsēdi redzēt Baibu Šmitu-Kalēju, ko valde arī apstiprināja. Komitejā darbosies Inese Tuklere, E. Kalviņš, M. Rītiņš, J. Miķelsons, Irēne Pavlovska, Lauma Roze, bet no vecākas paaudzes savu piekrišanu devuši Monika Jonāne, Tonija Krūka un E. Krūka. Saietā pētīti arī apstākļi par jauniešu iesaistīšanu kopējos pasākumos, neatkarīgi no piederības DV organizācijai.

Kanadas vanadžu priekšniece M. Jonāne iepazīstināja ar veiktajiem priekšdarbiem DV Lielās loterijas pasākuma organizēšanā (delegātu sanāksmes atzinums). Vajadzīgās atļaujas jau saņemtas. Lozes tiks zplatītas Kanadas mērogā, paredzot izplatīt 20.000 ložu. Loze maksās 50 centu, un tās būs pārdošanā Jaunatnes un sporta svētkos 3. un 4. jūnijā Sidrabenē. Loterijas devums par labu Nacionālās darbības fondam, 40% izplatītājiem (nodaļām) pašu darbības sekmēšanai, 18% laimestiem un 2% techniskiem izdevumiem. Lielākais laimests būs 1000 dol. Izloze notiks Kanadas DV delegātu sanāksmes laikā, kas paredzēta 17. un 18. martā Toronto.

M. Jonāne vēl informēja, ka pārstāvējusi Kanadas vanadzes DV ASV vanadžu salidojumā Ņudžersijā un DV Ročestras apvienības 20 gadu jubilejas sarīkojumā. DV Hamiltonas nodaļas vanadžu pavasaŗa sarīkojums „Kad purenes zied" ar bazāru devis 500 dol. atlikuma. Labi izdevies arī DV Bramptonas nodaļas vanadžu sarīkojums „Pavasaŗa dancis". Kopīdojumam uz Rietumkrasta dziesmu svētkiem Vankuverā pieteicies 21 dalībnieks. Pieteikšanās vēl turpināsies līdz 31. maijam (M. Jonāne, 271 Rusholme Rd., Toronto 4. Tālr. 536-5235). 30. jūnijā plkst. 7 vakarā Vankuveras viesnīcā notiks Lielā junda un turienes DV nodaļas 20 gadu jubilejas atcere un mielasts. 2. jūlijā iecerēta vanagu un vanadžu sanāksme „Stunda draudzībai", kuŗā izrādīs arī DV 2. globālo dienu filmu.

Neredzīgo kopas pārstāvis Vācijā A. Piņķis izteicis lūgumu pēc skaņu lentes, kuŗā būtu dzirdama nelaiķa LKOK ģen. Dankera balss.

DV zemes valdes sporta daļas vadītājs Dz. Melbārdis, kas arī uzņēmies DV un LSKA Jaunatnes un sporta svētku rīcības komitejas priekšsēža pienākumus, informēja par iecerēto programmu 3. un 4. jūnijā Sidrabenē.

Kvēps iepazīstināja ar aizvadīto Ziemsvētku ziedojumu akciju. Tā devusi 2540 dol., no šīs summas 613 dol. palīdzībai aizdzelzs aizkara un veco ļaužu aprūpei 402 dol., pārējā summa veltīta skolu un jaunatnes darbam, informācijas mērķiem u. c. Pēc A. Kvēpa ierosinājuma piešķīra arī līdzekļus 3 palīdzības saiņu nosūtīšanai grūtībās nokļuvušiem tautiešiem dzimtenē. Aprūpes daļas vadītājs pārstāvējis Kanadas DV valdi DV Niagaras nodaļas gadasvētkos 13. maijā..

Pēc kasieŗa R. Britala ziņojuma piešķīra Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnazijai un Toronto Latviešu Biedrības Sestdienas skolai katrai 50 dol. Ziemeļamerikas Kultūras fondam piešķīra 200 dol., Minsteres ģimnazijai 300 dol, un tikpat lielu summu invalidu aprūpei Vācijā. Vadoties no delegātu sapulces lēmuma, skautu un gaidu nometnei „Rīga dimd" ir atvēlēti 500 dol. Saņemtas vairākas pateicības vēstules par piešķirtiem līdzekļiem.

Valdes priekšsēdis E. Krūka arī informēja, ka sakarā ar paredzēto Kanadas DV dienu lielsarīkojumu iespējams no Kanadas federālās valdības saņemt 2000 dol., bet piešķiršanas noteikumi ārkārtīgi stingri. Viņš arī ziņoja, ka DV vīru koris uzaicināts dziedāt vairākos latviešu centros, bet 14. oktobrī Toronto būs uzvedums ar moto: „Reiz tālu kaujas laukā". 4. novembrī koris viesosies Otavā, 11. novembrī Šelburnā un 25. novembrī Sadberijā, bet 18. novembrī kopā ar Toronto vanadžu ansambli Zīle piedalīsies 18. novembŗa aktā Toronto.

Kultūras daļas vadītājs J. Gailītis informēja , ka V. Lesiņa grāmata Vajātie pašreiz atrodas salikšanā, tuvākā nākotnē iznāks arī divas DV skaņuplates — otra deju mūzikas plate un piektā karavīru dziesmu plate.

3. un 4. jūnijā „Reporteŗu semināram" Garezerā būtu vēlams apzināt kādu jaunieti, kuŗam izdevumus segtu Kanadas DV zemes valde.

Nolēma iegādāties Nacionālā Fonda Zviedrijā izdotās propagandas kartītes. Lūdz visas nodaļas, kas vēlētos ziedot Nacionālajam Fondam, devumu sūtīt Kanadas DV valdes kasierim. Ar prieku DVKV uzņēma ziņu par Toronto (23) un Bramptonas (10) nodaļas rosmi delegātu sapulces lēmuma īstenošanā par DVM abonentu sagādi. Piešķīra DV Londonas nodaļas ierosinātos atzinības rakstus. Sēdē piedalījās E. Krūka, J. Gailītis, Baiba Šmita-Kalēja, Dz. Melbārdis, E. Bauers, R. Britāls, A. Kvēps, E. Pulciņš, E. Treilons, Monika Jonāne, goda tiesas priekšsēdis K. Bencons, revīzijas komisijas pārstāvis O. Kļavenieks un Toronto DV nod. informācijas nozares vad. V. Cinis.

O. K.

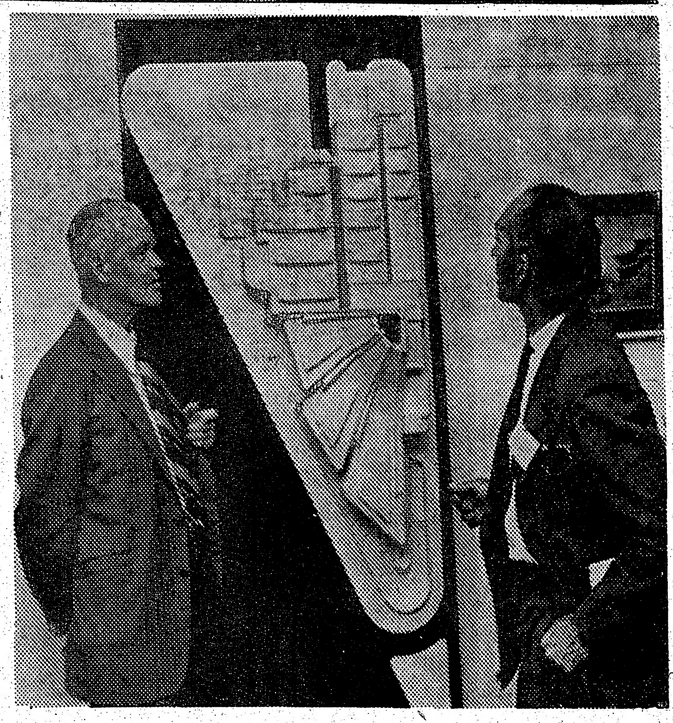

3. latv. technisko zinātņu kongresa laikā darbu skatē ar Dr. arch. E. Janiša darbiem iepazīstas Ed. Tiltiņš (pa kreisi) un A. Kalniņš. Foto: J. Liģers

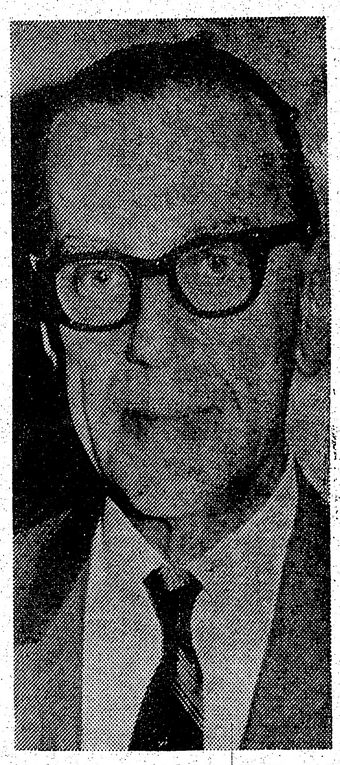

Republikāņu otrā gadskārtējā etnisko grupu konferencē, kas risinājās no 5. — 7. maijam Čikagā, Eizenhauera godalgu saņēma Latviešu republikāņu apvienības goda priekšsēdis Voldemārs Korsts par pašaizliedzīgu darbu latviešu republikāņu un visu etnisko republikāņu labā.

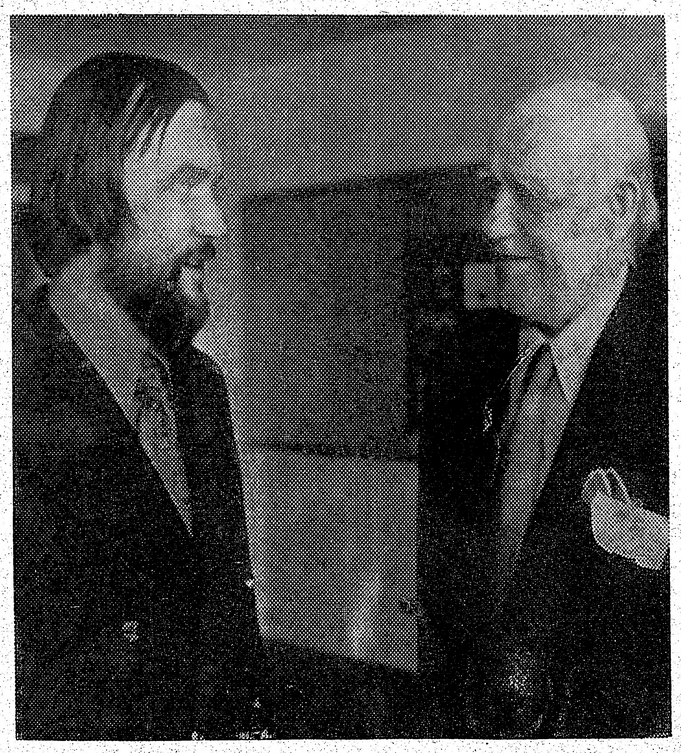

Tēvs un dēls 3. latv. technisko zinātņu kongresā, pa kreisi — Imants Freibergs, profesors Montrealas universitātē, un viņa aēvs — Augusts Fšeibergs , architekts Montrealā. Foto: J. Liģers

LATVIJA
AMERIKĀ
atsevišķi numuri pērkami
HAMILTONĀ
Northland Grocery
120 Barton St. E.
Hamilton, Ont.

Meklē
KĀRLI VĪNAKMENI
no Naukšēnu patversmes
Valdis Kraulis,
3243 Lakeshore Blvd.,
Toronto 14, Ont., Canada.

Mt. Pleasant un Bayview
izdodama istaba
ar garāžu.
Zvanīt 483-1587, Toronto

PASTĀVIGA DARBA IESPĒJAS

Internacionālai brālības organizācijai nepieciešami pārstāvji biedru karšu pārdošanai.

Aplikantam jārunā angliski, jābūt vecākam par 25 gadiem un nepieciešama sava mašīna. Iepriekšēja pieredze nav nepieciešama.

Mēs piedāvājam mūža nodrošinājumu un lielāku nekā vidēju algu, kā arī pārējos sabiedrības benefitus.

Tuvākas informācijas dēļ lūdzu zvaniet nodaļas vadītājam K. Ahmad, tel. 742-6177

VASARNICA un PAŠAPSAIMNIEKOŠANAS ISTABAS
atvaļinājumam un nedēļas nogalēm KAWARTHA LAKE
90 jūdzes no Toronto, ļoti skaistā vietā, pirts, laivas,
laba zvejošana. Zemas cenas.
Zvaniet no pirmd. līdz piektdienai no pl. 9 rītā līdz pl. 11.
Vakaros pēc pl. 6. Tālrunis 423-3260

Tiks prasīts viss, pretī dots nekas

(Turpinājums no 1. lp.)

jautājums un tiks pārrunātas problēmas Tuvos austrumos un citur, kur Savienoto Valstu un Pad. savienības interešu sfairas pagātnē un vēl tagad iezīmējas ar izteiktu konfrontāciju.

Ir skaidrs, ka Vašingtona mēģinās Maskavā atrast kādu modus vivendi formulu pasaules miera pasargāšanai. Bet kas tad apdraud pasaules mieru? Tā nav Savienoto Valstu ārpolitika. Tā ir Kremļa stūrgalvīgā un nepārtrauktā ekspansijas politika. Sasprindzinājums starptautiskās attieksmēs var mainīties tikai tad, ja savu nostāju un ambīcijas mainītu Kremlis.

Vašingtonā runā, ka Dr. Kisingers, prezidentam Niksonam dodoties uz Maskavu, ļoti rūpīgi studējis britu autora bij. diplomāta Roberta Konkvesta nesen publicēto politisko vēstījumu: „Ko Kremlis vēlas no Savienotām Valstīm?" Te jāpiezīmē, ka Roberts Konkvests ir viena no lielākām autoritātēm Pad. savienības jautājumā. Pagājušā gadā viņš kā britu sakaru virsnieks bija piekomandēts sarkanarmijai. Aizvadītajos 33 gados viņš ar apbrīnojamu objektīvitāti un tālredzību sekojis notikumiem Kremlī un komūnistu varas psiholoģiskās attīstības un nolūku materiālizēšanā.

Jautājumam, ko Kremlis centīsies dabūt no prezidenta Niksona, Konkvesta atbilde ir ļoti zīmīga: „Vienkāršos vārdos runājot, krievi centīsies dabūt visu, pretim nedodot neko vai labākā gadījumā tik maz, cik vien iespējams."

Pad. savienība Niksonam Maskavā varbūt dos kādas koncesijas, ja par tādām varētu uzskatīt stratēģisko ieroču ierobežojumu nolīgumu. Bet līdz šim krievi ir bijuši grūti piedabūjami kaut vai pie formālām „papīra koncesijām". Gandrīz neviena cita valsts pasaulē sarunās ar citām valstīm nav tik nepiekāpīga kā Pad. savienība. Ar to Niksonam ir jārēķinās, un jācer, ka viņš to ir arī iegaumējis.

Ja Kremļa nostājā būs kāda pārmaiņa, tad var rēķināties ar jaunu taktiku. Šī jaunā taktika var būt pamatā tam, ka politbirojs ir patiesi nobažījies par solidāritātes pieaugšanu starp Vašingtonu un Pekingu. Ja Niksons, nevērojot pašreizējo stāvokli Vietnamā un citas Maskavas un Vašingtonas pretišķības, devies uz Maskavu, tad galvenokārt tas ir krievu baiļu dēļ par Vašingtonas-Pekingas ass izveidošanos.

Kremļa diplomātija aizvadītajos gados ir iemanevrējusi Pad. savienību diezgan nepateicīgā stāvoklī. Lielais milzis patiesībā ir ielenkts: rietumos tam pretī stāv saimnieciski un politiski nostiprinājusies Eiropa, bet austrumu flanku apdraud sarkano ķīniešu miljoni. Nav nekāds noslēpums, ka nesenās Vietnamas krīzes dienās Pad. savienības un Vašingtonas attieksmes gandrīz sasniedza „vārīšanās punktu". Tanī pašā laikā ir jāatgādina, ka nesenais Niksona Pekingas brauciens sagādāja Maskavai vislielāko pārsteigumu, jo līdz tam Pekingas un Vašingtonas attieksmes varēja uzskatīt par asākām nekā Maskavas-Vašingtonas pārejošās konfrontācijas. Tā Vašingtonai ilgus gadus bija jārēķinājas kā ar Maskavas, tā arī ar Pekingas draudiem. Sarunu uzsākšana ar sarkano Ķīnu ir jāuzskata par normālu Savienoto Valstu diplomātisku soli. Ja starptautiskā konfrontācijā kādu apdraud divi pretinieki, tad viņš cenšas dabūt vājāko savā pusē. Tā Vašingtona uzsāka tuvināšanās uvertīru ar Pekingu. Tā ir normāla diplomātiskā kaŗa taktika. Šādā veidā Lielbritanija noturēja varas līdzsvaru Eiropā daudzus gadu simteņus.

Var rasties jautājums, kādēļ Kremlis nepasteidzās pirms Niksona brauciena uz Pekingu aprakt „kaŗa cirvjus" ar ķiniešu komūnistiem. Tas izklausās paradoksāli, bet izrādās, ka komūnistiem ir grūtāk pārvarēt savas politiskās ideoloģijas pretišķības nekā sarunāties ar tā dēvētiem „rietumu imperiālistiem". Plaisa starp Maskavu un Pekingu nenoliedzami ir daudz par lielu, lai Maskava to pārkāptu. Tā ir centusies Pekingai tuvoties, bet bez panākumiem. Tā Pad. savienības austrumu flanks joprojām ir apdraudēts. Nesenais Pad. savienības nolīgums ar Rietumvāciju norāda, ka Kremlis vispirms cenšas nodrošināt savas imperijas rietumu flanku. Ārī te jāatgādina, ka Branta nolīgumu vācieši negribīgi ir akceptējuši, bet pats galvenais ir tas, ka par šo nolīgumu Maskava faktiski Bonnai nav pretī devusi itin nekā.

Ir tiesa, ka Vietnamas konflikts būtu jau sen beidzies, ja Kremlis neatbalstītu Hanoju. Kremlis varētu piespiest Hanoju sēsties pie miera sarunu galda. Maz ticams, ka Niksons Brežņevam piesolītu sava veida detenti Eiropas flankā, ja krievi apsolītos apdzēst kaŗa liesmas Indoķīnā. Bez šaubām, Maskava būtu priecīga, ja amerikāņi atvilktu savus spēkus no Eiropas, bet par šādu iespēju politbirojs nedomā. Ja tas tā, tad jāiegaumē, ka Rietumeiropa noteikti nevēlas amerikāņu atvilkšanos un aiziešanu no Eiropas nekādā gadījumā. Tas nav arī pašu amerikāņu ārpolitiskās intereses, jo krievi no Austrumeiropas atvilkties nedomā un arī negrib. Ja Kremļa divīzijas pazustu no faktiski okupētām Austrumeiropas zemēm, tad būtu jāpiedzīvo, agri vai vēlu, Čechoslovakijas notikumu atkārtošanās Polijā, Ungārijā un citur.

Nolīgums par stratēģisko ieroču ierobežošanu, droši vien, tiks parakstīts. Ja tas tā, tad tikai tādēļ, ka Maskava uzskata šāda līguma parakstīšanu par sev izdevīgu. Pagātnē tā arvien ir bijusi gatava par kuŗa katra stāvokļa „iesaldēšanu" visur, kur tā ir sasniegusi pārākumu iepretim otrai pusei. Šādam nolīgumam nevar piešķirt izšķirīgu nozīmi, jo kādas gan varētu būt garantijas, ka Kremlis parakstīto solījumu godīgi arī turēs. Kas gan pēc līguma parakstīšanas nepārtraukti skaitīs, cik atomzemūdeņu Kremlim ir pasaules jūŗās, un cik katrai no šīm zemūdenēm ir izšaušanai gatavas atomraķetes. Te jāatrod patiesi iespaidīga kontroles sistema. Ja amerikāņi neievērotu no savas puses līgumu, tad paši amerikāņi to atklātu visai pasaulei. To darītu kāds politiķis, senātors, žurnālists vai arī vientiesīgs ideālists. Ja krievi pārkāptu nolīgumu, neviens pašā Kremļa impērijā par to neiedrošinātos pat papīkstēt.

Niksona vienīgais trumpis Maskavas sarunās ir jaunradušās Pekingas - Vašingtonas attieksmes. Jācer, ka šo kārti Niksons arī pareizi izmantos. Niksona lielākais ienaidnieks var izrādīties amerikāņu politiskā mentālitātes sabiedriskā doma, kas ir pārliecināta, ka miers pasaulē ir jāpanāk par katru cenu un ka līgumus komūnisti respektē tāpat, kā to dara amerikāņi. Ja Niksons iespaidotos no šī faktora, tad Vašingtona varētu parakstīt Maskavā līgumus, kuŗiem faktiski nebūtu nekādas vērtības. Nav jāaizmirst, ka Pad. savienības ārpolitika daudz neko neatšķiŗas no cara laika ārpolitikas. Krievi nekad nav sevi uzskatījuši par daļu no visas pasaules tautu saimes, kuŗā katram saimes loceklim varētu būt savas intereses. Krievi ir vienmēr izplētušies visur, kur tiem pretim ir vismazākā pretestība vai kur nav bijusi vara, kas tos atturētu. Milzu bruņošanās politika, iespiešanās Vidusjūŗas telpā, Indijas okeanā un Vidējos austrumos ir sarkano caru ekspansijas rezultāts. Liekas, ka viņu izplešanās tieksmēm nav robežu.

Liekulīgā „pasaules miera" vārdā Maskava uzskata, ka tai ir tiesības līdzi runāt katrā politiskā samezglojumā kuŗā katrā pasaules daļā.

Ir tiesa, ka Maskava nevēlas jaunu atomkaŗu. Politbirojs ir pārliecināts, ka pasaule agri vai vēlu tik un tā kā nogatavojies ābols iekritīs komūnisma klēpī. Tā, šķiet, ir arī Brežņeva, Kosigina un pārējo politbiroja locekļu pašreizējā pamatteorija. Līdz tam laikam tie ir gatavi spert soli pa kreisi, soli pa labi, varbūt pat mazu solīti atpakaļ. Ir jāievēro, ka Brežņevs ir tikai politbirojam paklausīgs birokrats. Viņš nav vēl nodrošinājis sev diktātora stāvokli, kāds bija savā laikā Staļinam. Tādēļ viss, kas pašlaik notiek Maskavā, notiek ar politbiroja vairākuma svētību. Izklausās paradoksāli, bet ir nenoliedzama patiesība, ka politbirojs izšķirās laipni uzņemt Savienoto Valstu prezidentu Niksonu arī tādēļ, ka Kremlis ir pārliecināts, ka novembŗa vēlēšanās Niksons nodrošinās sev palikšanu Baltajā namā nākamajos četros gados.

Niksona Maskavas brauciens pasauli mieranī daudz nepietuvinās. Parakstītie nolīgumi vai vismaz kopīgais komunikē starptautisko attieksmju konfrontācijās nobiedētajai pasaules sejai varbūt uzliks drusku mierīgāka toņa pūderi un lūpu zīmuli. Pasaules miers būs tuvāk tikai tad, kad radikāli mainīsies Kremļa ārpolitika. Tas notiks tikai pēc komūnistu ekspansijas tieksmju bērēm. Kad šīs bēres notiks, ir cits jautājums.

Aleksandrs Ķegumnieks

Bundestags ratificējis Pad. savienības līgumu

Rietumvācijas bundestags 17. maijā ratificēja kontroversālo Bonnas līgumu ar Pad. savienību pēc 3 nedēļu politiskās krizes, kas draudēja gāzt Branta koalicijas valdību. Par 1970. gadā nolīgto paktu nobalsoja 248 no 496 deputātiem, pretbalsojot 10 un 238 deputātiem atturoties, galvenokārt kristīgo demokratu partijai, kas atteicās atbalstīt Branta līgumus ar Pad. savienību un Poliju.

Opozicijas vadītājs Reiners Barcels divas dienas mēģināja pārliecināt kristīgos demokratus balsot par Branta līgumiem, bet trīs stundas pirms beidzamā līguma debatēm mainīja savas domas un ierosināja atturēties no balsošanas. Tajā pašā laikā kristīgie demokrati izteicās, ka viņi neizmantos savu kontroli, lai tālāk novilcinātu līgumu ratifikāciju, kas jau novēlojusies par trim nedēlām. Nobalsojums bundestagā pašķiŗ ceļu līgumiem bundesrātā, kur ar prezidenta Gustava Heidemana parakstu tie iegūs likumīgu spēku. Līgumi atzīst Vācijas valsts robežas pēc Otra pasaules kaŗa Eiropā par paliekamām un atsakās no vācu zaudētām territorijām par labu Polijai un Pad. savienībai. Līgumi arī izbeidz izredzes par eventuālu miermīlīgu abu Vāciju apvienošanos. Tie arī bija galvenie kavēkļi kancleram Brantam, lai piespiestu opoziciju atbalstīt līgumu ratifikāciju. Līguma pretinieki ir pēckaŗa izraidītie un izbēgušie Austrumvācijas bēgļi.

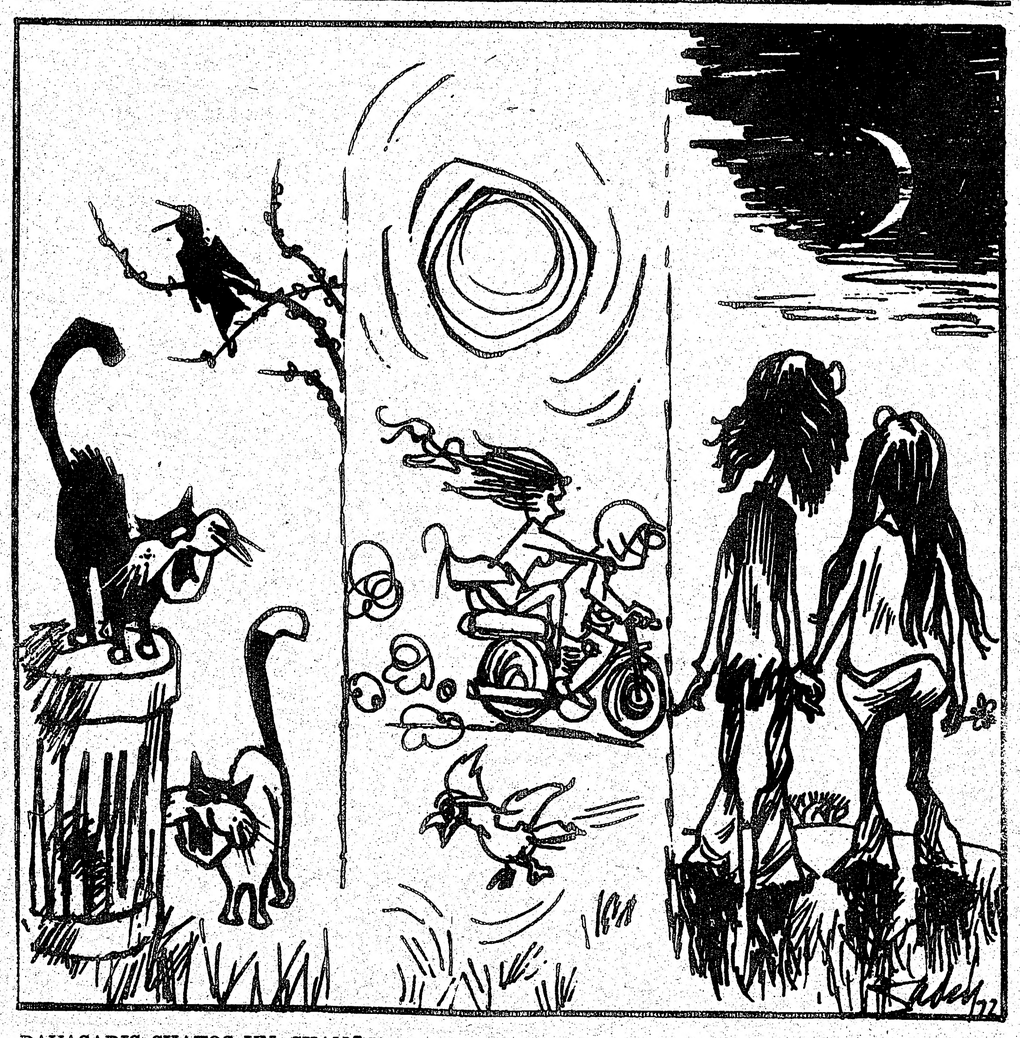

PAVASARIS SKATOS UN SKAŅĀS . . . Dadža karikatūra